פערלאג „ארבייטער פריינד".

ה. איבסען.

די שטיצען פון דער געזעלשאפט

פרייז: 30

אין ענגלאנד 5 פענס. — אמעריקא 10 סענט,
רוסלאנד 20 קאפיקעס.

369

איבערזעצט פון
א. פרומקין.

געדרוקט אין דער „ארבייטער פריינד" דרוקעריי.

1906 London

Printed in England.

פּערזאָנען:

קאָנזול בערניק.
בעטטי, זיין פֿרוי.
אָלאַף, זייער זוהן, 13 יאָהר אַלט.
פֿרייליין בערניק, דעם קאָנזול׳ס שוועסטער.
יאָהאַן טענעסען, מאַדאַם בערניק׳ס איגגערער ברודער.
פֿרייליין העסעל, איהר עלטערע שטיף-שוועסטער.
הילמאַר טענעסען מאַדאַם בערניק׳ס שיועסטער-קינד.
וויצע-פּרעדיגער ראָהרלאַנד.
קויפֿמאַן רומעל.
מאַדאַם רומעל.
פֿרייליין רומעל.
קויפֿמאַן וויגעלאַנד.
קויפֿמאַן אַלטסטעד.
דינאַ דאָרף, אַ מיידעל ביים קאָנזול אין הויז.
פּערוואַלטער קראַפּ.
שיפּבויער אַולער.
מאַדאַם דאָקטאָר לינגען.
מאַדאַם פּאָסטמייסטער האָלט.
פֿרייליין האָלט.
בירגער פֿון דער שטאָדט, פֿרעמדע מאַטראָזען א.ז.וו.

די האַנדלונג קומט פֿאָר ביי קאָנזול בערניק אין הויז, אין אַ קליינער נאָרוועגישער האַפֿען-שטאָדט.

ערשטער אקט.

גרויסער גאָרטען-זאאַל ביי קאָנזול בערניק אין הויז.

אין פֿאָדער-גרונד לינקס פֿיהרט אַ טהיר צום קאָנזול׳ס צימער. אַביסעל ווייטער צוריק אַן עהנליכע טהיר. רעכטס אין מיטען ביהנע אַ גרויסע הויפּט-טהיר. די וואַנד אין הינטער-גרונד איז כמעט אין גאַנצען פֿון שפּיגעל-גלאָז, מיט אַן אָפֿענער טהיר, וואָס פֿיהרט אַרויס צו ברייטע גאָרטען-טרעפּ, איבערגעצויגען מיט אַ דעכעל. ביי די טרעפּ זעהט מען אַ טהייל פֿון גאָרטען, וועלכער איז אַרומגענומען מיט אַ גדר מיט קליינע טהירעלאַך. ביים גדר ציהט זיך אַ גאַס, וועלכע איז אויף אַנדער זייט בעבויט מיט קליינע העל-געפֿאַרבטע הייזער.— ס׳איז אַ וואַרעמער זומער-טאָג. פֿון צייט צו צייט געהען פֿערביי איינצעלנע מענשען איבער דער גאַס; מען שטעלט זיך אָב און מען שמועסט; אין אַ קראָם, ביים עק גאַס, ווערט געקויפֿט און פֿערקויפֿט א.ז.וו. אין סאַלאָן אַרום אַ טיש זיצט אַ קאָמפּאַניע פֿון דאַמען. אין מיטען ביים טיש זיצט מאַדאַם בערניק. לינקס פֿון איהר מאַדאַם האָלט מיט דער טאָכטער; דערנאָך מאַדאַם רומעל און פֿריילין רומעל. רעכטס פֿון מאַדאַם בערניק זיצען מאַדאַם לינגען, פֿריילין בערניק און דינאַ דאָרף. עטליכע דאַמען פֿערנעהמען זיך מיט האַנד-אַרבייט. אויף׳ן טיש ליגען גרויסע הויפֿענס פֿון האַלב-פֿאַרטיגע און צוגעשניטענע שטיקער לייווענד, אַזוי ווי אַנדערע קליידונגס-זאַכען. אַביסעל ווייטער צוריק, ביי אַ קליין טישעל, אויף וועלכען עס שטעהען בלומען-טעפּ און אַ גלאָז צוקער-וואַסער, זיצט וויצע-פּרעדיגער ראָהרלאַנד און לייענט פֿאַר פֿון אַ בוך מיט גאָלדשניט, אָבער עפּעס אַזוי פֿאַר זיך, אַז די צושויער הערען נור איינציגע ווערטער. אויף דרויסען אין גאָרטען לויפֿט אַרום אָלאַף בערניק און שיסט מיט אַ פֿיילענבויגען אין וואָס פֿאַר עס איז ציעל.— נאָכדעם ווי ראָהרלאַנד האָט אַ ווײלע געלייענט, קומט אַריין שיפּ-בויער אַולער דורך דער טהיר רעכטס. די פֿאָרלעזונג ווערט אויף אַ ווײלע געשטערט. מאַדאַם בערניק טהוט אַ שאָקעל מיט׳ן קאָפּ צו איהם און ווייזט אָן אויף דער טהיר לינקס. אַולער געהט פּאַמעליך

דורך'ן צימער און קלאַפּט אָן שטילערהייט עטליכע מאָל ביים קאָנזול אין טהיר. פֿערוואַלטער קראַפּ, מיט'ן הוט אין דער האַנד און פּאַפּירען אונטער'ן אָרים, קומט אַרויס פֿון צימער.

קראַפּ. אַה, דאָס האָט איהר גאָר געקלאַפּט?

אולער. דער קאָנזול האָט מיך אַהער גערופֿען.

קראַפּ. נו יאָ; קען אייך אָבער אַצונד ניט אויפֿנעהמען; האָט מיר געהייסען, אייך זאָ—

אַולער. איהר? כ'וואָלט דאָך ליעבערשט געוואָלט—

קראַפּ. —מיר געהייסען זאָגען אייך, אַז די דאָזיגע שבת'דיגע פֿאָרטרעגע פֿאַר די אַרבייטער מוזען אויפֿהערן.

אַולער. אַזוי? כ'האָב געמיינט, אַז איך קען דאָך מיין פֿרייע צייט בענוצען דערצו, די—

קראַפּ. איהר טאָרט ניט בענוצען אייער פֿרייע צייט דערויף, צו מאַכען, אַז די לייט זאָלען טויגען צו גאָרנישט אין דער צייט פֿון דער אַרבייט. פֿאַראַכטאָגען שבת האָט איהר גערעדט מכח דעם היזק, וואָס די אַרבייטער וועלען האָבען דורך אונזערע נייע מאַשינען און די נייע אַרבייטס-מעטהאָדע אויף'ן דאָק. פֿאַרוואָס טהוט איהר דאָס?

אַולער. דאָס טהו איך, כדי צו שטיצען די געזעלשאַפֿט!

קראַפּ. פֿערשטעהט זיך אַזוי! דער קאָנזול זאָגט, אַז דורך דעם וועלע: אַלע שנורען פֿון דער געזעלשאַפֿט אויפֿגעקניפּט ווערן.

אַולער. מיין געזעלשאַפֿט איז ניט דעם קאָנזול'ס געזעלשאַפֿט, הערר פֿערוואַלטער! אַלס פֿאָרשטעהער פֿון דעם אַרבייטער-פֿעראיין מוז איך—

קראַפּ. ראשית כל זייט איהר „פֿאָרשטעהער" אויף קאָנזול בערניק'ס דאָק. ראשית כל מוזט איהר ערפֿילען אייער חוב צו דער געזעלשאַפֿט, וואָס טראָגט קאָנזול בערניק'ס נאָמען; מחמת פֿון איהר לעבען מיר אַלע מיטאַנאַנדער.— נאַ, אַצונד ווייסט איהר, וואָס דער קאָנזול האָט אייך געהאַט צו זאָגען.

אַולער. דער קאָנזול וואָלט עס ניט אויף אַזאַ אופן געזאָגט, הערר פֿערוואַלטער! אָבער איך קען זיך שוין פֿאָרשטעלען, וועמען איך האָב צו פֿערדאַנקען פֿאַר דער דאָזיגער לעקציע. ס'איז דער פֿער-פֿלוכטער אַמעריקאַנער. אָט די לייט ווילען, מען זאָל דאָ אַרבייטען אויף זייער אופן, און דאָס—

קראַפּ. יאָ יאָ יאָ; אין ווייטע דרכים קען איך זיך מיט אייך ניט אַריינלאָזען. אַצונד ווייסט איהר, הייסט עס, דעם קאָנזול'ס מיינונג; און אַ סוף דערמיט! זייט אַזוי גוט און געהט צוריק צום האַפֿען; מען דאַרף אייך דאָרט אודאי נייטיג האָבען; איך אַליין קום אויך תיכף אַרונטער.— פֿערצייהט, מיינע דאַמען! (ער בעגריסט און געהט אַרויס

דורך׳ן גאָרטען אויף דער גאַס. אַולער געהט אַוועק שטילערהייט דורך דער טהיר רעכטס. ראָהרלאַנד, וואָס האָט ניט אויפגעהערט לייענען אין דער גאַנצער צייט וואָס דאָ איז מיט אַן איינגעהאַלטענעם טאָן געפיהרט געוואָרען דער געשפּרעך, ווערט באַלד נאָכדעם פּאַרטיג מיט זיין געשיכטע אין טהוט אַ היבשען קלאַפּ מיט׳ן בוך, בשעת ער מאַכט עס צו.)

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. נאַ, מיינע געעהרטע צוהערערינען, דערמיט איז די געשיכטע געענדיגט.

מ אַ ד אַ ם ר ו מ ע ל. אַך, וואָס פאַר אַ בעלעהרענדע ערצעהלונג!

מ אַ ד אַ ם ה אָ ל ט. און אַזוי מאָראַליש!

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. אַזאַ בוך גיט ווירקליך פיעל צו דיינקען.

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. נו יאָ; ס׳איז פּונקט דער היפוך פון יענע פּראָדוקטען, וואָס די צייטונגען און צייט-שריפטען גיבען אונז ליידער טאָג פאַר טאָג. אָט די פערגאָלדעטע און אויסגעפוצטע דרויסענדיגע זייט, וואָס די גרויסע געזעלשאַפט טראָגט לפנים—וואָס ליגט אייגענטליך בעהאַלטען אונטער דעם? הויהלקייט און פערפוילטקייט! קיין שום מאָראַלישער באָדען אונטער די פיס. מיט א י י ן וואָרט—דאָס זיינען אָבגעקאַלכטע קברים, אָט די מאָדערנע גרויסע געזעלשאַפט.

מ אַ ד אַ ם ה אָ ל ט. זעהר ריכטיג!

מ אַ ד אַ ם ר ו מ ע ל. ס׳איז דאָך גענוג אַ קוק צו טהאָן אויף די דאָזיגע אַמעריקאַנישע מאַטראָזען, וועלכע האַלטען זיך דאָ איצט אויף.

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. נו, וועגען אַזאַ מין אָבשוים פון דער מענשהייט וויל איך שוין גאָרניט ריידען. אָבער די העכערע קרייזען אפילו—ווי זעהט עס ביי זיי אויס? אומעטום צווייפעל און יוירענדע אונרוהיגקייט; אונצופריעדענהייט אין די הערצער, אונזיכערקייט אין אַלע פערהעלטניסען. ווי אונטערגעגראָבען דאָס פאַמיליענלעבען איז דאָרט אַביסעל! וואָס פאַר פרעכע צושטערענדע תאוות עס דריקען זיך דאָרט אויס זאָגאַר געגען די הייליגסטע וואַהרהייטען!

ד י נ אַ (ניט אומקוקענדיג זיך). אָבער טרעפען דאָרט גאָרניט קיין גרויסע און שעהנע זאַכען?

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. גרויסע און שעהנע—?! כ׳פערשטעה ניט—

מ אַ ד אַ ם ה אָ ל ט (ערשטוינט). אָבער, מיין גאָט, דינאַ—!

מ אַ ד אַ ם ר ו מ ע ל (אין דערזעלבער צייט). אָבער דינאַ, ווי קומסט דו גאָר—!

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. כ׳גלויב ניט, אַז עס וואָלט געווען גוט פאַר אונז, ווען אָט ד י „גרויסע און שעהנע" זאַכען וואָלטען געפונען ביי אונז אַן אָבקלאַנג. ניין, מיר מעגען דאַנקען און לויבען גאָט דערפאַר, וואָס ביי אונז איז אַ ז ו י, ווי עס איז איצט. ס׳איז אמת, אַז אויך דאָ צוא-

וואַקסט זיך גענוג קראָפּעווע אונטער די ווייך; אָבער דאָס זוכען מיר דאָך מיט אַלע כחות אויסצוקראַניען, ס׳געהט אין דעם, מיינע דאַמען, צו האַלטען ריין די געזעלשאַפט—דערוויטערן פון זיך אַלדאָס אויפריהרישע, וואָס אַ הייסע, קאָכיגע צייט קען נאָך אָנשיקען אויף אונז.

מאַדאַם האָלט. און דערפון איז לײדער דאָ איבער און איבער גענוג.

מאַדאַם רומעל. יאָ, פאַר אַ יאָהרען האָט געפעהלט אַ האָר, וואָלטען מיר אַריבערגעקראָגען אָהער די אייזענבאַהן.

מאַדאַם בערניק. ני, דאָס האָט דאָך בערניק ניט דערלאָזען דערצו.

ראָהרלאַנד. די השגחה, מאַדאַם בערניק! זייט זיכער, אייער מאַן איז בלויז געווען אַ ווערקצייג ביי אַ העכערן אין דער האַנד, בעת ער האָט זיך אָבגעזאָגט צו שטיצען די אונטערנעהמונג.

מאַדאַם בערניק. און דאָך האָט ער געמוזט הערען אַזויפיעל אונאַנגענעהמע זאַכען וועגען זיך אין די צייטונגען. נאַר—מיר האָבען גאָר פערגעסען אייך צו דאַנקען, הערר וויצע-פרעדיגער. ס׳איז ווירקליך מעהר איידער פריינדליך פון אייך, וואָס איהר אָפּפערט אַזוי פיעל צייט פאַר אונז.

ראָהרלאַנד. וואָס רעדט איהר—איצט אין דער וואַקאַנס-צייט—

מאַדאַם בערניק. יאָ יאָ, ס׳איז פאָרט אַן אָפּפער, הערר וויצע-פריידיגער.

ראָהרלאַנד (רוקט צו זיין שטוהל נעהנטער). רעדט גאָרנישט דערפון, בעסטע מאַדאַם בערניק. ברייננגט איהר דען אַלע ניט אַן אָפּפער צוליעב אַ גוטער זאַך? און ברייננגט איהר עס דען ניט גערן און מיט פרייד? אָט די מאָראַליש פערדאָרבענע, פאַר וועמעס בעסערונג מיר אַרבייטען, דאַרפען אין אַ געוויסען זינן בעטראַכט ווערן אַזוי ווי סאָלדאַטען וואָס זיינען פערוואונדעט געוואָרען אויפ׳ן שלאַכט-פעלד. איהר, מיינע דאַמען, זייט די מאַנאַשקעס, די באַרמהערציגע שוועסטער, וואָס צופּען אָן די שאַרפּי, די בינטלאַך פעדים פאַר די אונגליקליכע געראַניעטע, וואָס פערבינדען זאַנפט די וואונדען זייערע, פּפלעגען אין היילען זיי—

מאַדאַם בערניק. ס׳מוז זיין אַ גרויסע מתנה פון גאָט צו קענען אַלצדינג זעהן אין אַזאַ שעהנעם ליכט.

ראָהרלאַנד. פיעל דערפון ליגט אמת ביי אונז אין דער נאַטור פון אונזער געבוירענס-טאָג אָן, אָבער מאַנכעס קענען מיר זיך אויך דער-נאָך איינשאַפען. ס׳האַנדעלט זיך נור צו קוקען אויף די זאַכען מיט די אויגען פון אַן ערנסטער לעבענס-אויפגאַבע... יאָ, וואָס זאָגט איהר

דערצו, פֿרייליין בערניק? געפֿינט איהר ניט, אַז איהר שטעהט אויך פֿעסטער אויף די פֿיס, זינט איהר האָט זיך אין גאַנצען אָבגעגעבען דער שולע?

פֿרייליין בערניק. אַך, כ׳ווייס ניט, וואָס איך זאָל אייך זאָגען. אָפֿטמאָל, בשעת איך געה אין שולע, וואָלט זיך מיר עפּעס געוואָלט זיין ווייט אַוועק פֿון דאַנעט אויף׳ן ווילדען ים.

ראָהרלאַנד. יאָ, זעהט איהר, דאָס זיינען די אָנשיקענישען, די פֿינסטערע געדאַנקען, ליעב פֿרייליין. אָבער אַזעלכע אונרוהיגע געסט מוז מען ווייזען די טהיר... דער ווילדער ים—דאָס מיינט איהר דאָך, פֿערשטעהט זיך, ניט ווערטליך; איהר מיינט יענע גרויסע רוישענדע געזעלשאַפֿט, אין וועלכער מעהר ווי איינער געהט צו גרונד. און איהר בּיינקט טאַקי ווירקליך אַזוי שטאַרק נאָך׳ן לעבען, וועמעס רויש און קאָכעניש איהר הערט דאָ אויף דרויסען? גיט נור אַ קוק אויף דער גאַס. אָן געהען די מענשען אַרום אין דער היץ און שוויצען און פּלאָגען זיך מיט זייערע קליינטשינקע זאָרגען. ניין, כ׳לעבען, איז דאָך אונז ווירקליך בעסער,—מיר, וואָס מיר זיצען זיך דאָ אין דעם קיהלען צימער און קעהרען זיך אָב מיט׳ן רוקען צו דער זייט, פֿון וואַנעט די שטערונג קומט.

פֿרייליין בערניק. יאָ, דאָ זייט איהר פֿאַלקאָם גערעכט—

ראָהרלאַנד. און אין אַ הויז ווי דאָס דאָזיגע,—אין אַזאַ גוטער, בעקוועמער היים, וואו דאָס פֿאַמיליען-לעבען פֿיהרט זיך אַזוי שעהן, אַז שעהנער קען שוין גאָרניט זיין,—וואו ס׳הערשען שלום און אחדות——(צו מאַדאַם בערניק.) צו וואָס הערט איהר זיך דאָרט צו, גנעדיגע פֿרוי?

מאַדאַם בערניק (אָנגעבויגען צו דער פֿאָדערשטער טהיר לינקס). ווי הויך זיי רייערן דאָס אַביסעל דאָ אינעווייניג!

ראָהרלאַנד. געהט עס אין עפּעס בעזונדערס?

מאַדאַם בערניק. איך ווייס ניט. כ׳הער נור, אַז אימיצער איז דאָ אינעווייניג ביי מיין מאַן.

הילמאַר טענעסען קומט אַרויס מיט דעם ציגאַר אין מויל דורך דער טהיר רעכטס, דערזעהענדיג אָבער אַזוי פֿיעל דאַמען, בלייבט ער שטעהן.

הילמאַר. אָה, כ׳בעט פֿערצייהונג—(וויל צוריקגעהן.)

מאַדאַם בערניק. ניין, הילמאַר, קום צו נעהנטער, דו שטערסט אונז ניט. האָסט עפּעס געוואָלט?

הילמאַר. ניין... כ׳האָב נור געוואָלט זיך אומקוקען אַביסעל.— גוטען מאָרגען, מיינע דאַמען. (צו מאַדאַם בערניק.) נו, וואָס וועט ווערן דערפֿון?

מאַדאַם בערניק. פֿון וואָס?

ה י ל מ אַ ר. בערניק האָט דאָך צונויפֿגערופֿען אַ קליינע געהיימע אסיפה׳לע.

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. אַזוי? וואָס איז אייגענטליך פֿאַר אַ נייעס?

ה י ל מ אַ ר. אַך, ווידער אַמאָל דער דאָזיגער אייזענבאַהן-שווינדעל.

מ אַ ד אַ ם ר ו מ ע ל. ניין, איז דאָס מעגליך!

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. דער אָרעמער ריכאַרד,—אָט אפנים, ער האָט נאָך ווייניג אונאַנגענעהמליכקייטען געהאַט—

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. אָבער ווי געשיקט זיך דאָס הערר טענעסען? קאָנ-זול בערניק האָט דאָך פֿאָריגעס יאָהר אַזוי בעשיינפערליך געלאָזט וויסען, אַז ער וויל קיין אייזענבאַהן ניט האָבען...

ה י ל מ אַ ר. נו יאָ, אָבער קראַפּ האָט מיר נאָר וואָס דערצעהלט, אַז די אייזענבאַהן-געשיכטע איז ווידער אַרויפֿגעלייגט געוואָרען אויף׳ן טיש און בערניק האַלט אַ קאָנפֿערענץ מיט דריי פֿינאַנץ מענער פֿון דער שטאָדט.

מ אַ ד אַ ם ר ו מ ע ל. מיר האָט זיך טאַקי געדוכט, אַזוי ווי איך וואָלט געהערט מײַן מאַן׳ס קול אינעווייניג.

ה י ל מ אַ ר. פֿערשטעהט זיך, הערר רומעל איז דערביי,—אויך קויפֿמאַן אַטלסטעדט און ריינעקע וויגעלאַנד—אָדער ווימען רופֿט איהם, „הייליגער ריינעקע.״

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. הם—

ה י ל מ אַ ר. כ׳בעט פֿערצייהונג, הערר וויצע פּריידיגער.

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. און ס׳איז געווען דאָ אַזוי רוהיג און פֿריעדליך—

ה י ל מ אַ ר. נו, איך פֿון מיין זייט וואָלט כ׳לעבען גאָרנישט גע-האַט דאַגעגען, זיי זאָלען זיך ווידער רייסען פֿאַר די האָר וועגען דער אייזענבאַהן. וואָלט מען לכל הפחות געהאַט אַביסעל צושטרייאונג.

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. אָה, אַזעלכע צושטרייאונגען, דוכט מיר, וואָלט מען געמעגט מוחל זיין.

ה י ל מ אַ ר. ס׳וועגדט זיך ווי מען איז אָרגאַניזירט. געוויסע נאַטורען מוזען פֿון צייט צו צייט האָבען אויפֿרעגענדע קעמפּפֿע. אָבער אַזוי וואָס קען דאָס קליינשטעדטישע לעבען ניט אָנבאָטען, און ניט יעדער איינער קען—(בלעטערט אין דעם „וויצע-פּרעדיגער׳ס בוך.) „דאָס נייגטע קאַפּיטעל: די פֿרוי אַלס דיענערין פֿון דער געזעלשאַפֿט.״ נאַ, וואָס איז דאָס פֿאָרט פֿאַר אַ מין שמאַכט?

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. גאָט, הילמאַר, אַזוי רעדט מען ניט. דו האָסט אודאי ניט געלייענט דאָס בוך.

ה י ל מ אַ ר. ניין, גאָט צו דאַנקען ניט.

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. דו ביסט עפּעס היינט ניט מיט אַלעמען.

ה י ל מ אַ ר. דאָס בין איך ווירקליך ניט.

מאַדאַם בערניק. האָסט אפשר היינט ביינאַכט ניט גוט געשלאָפֿען ?

הילמאַר. ניין, כ'האָב זעהר שלעכט געשלאָפֿען. מחמת מיין קראַנקהייט האָב איך נעכטען אָווענד געמאַכט אַ קליינעם שפּאַציר. דערנאָך האָב איך זיך אַנידערגעזעצט אין קלוב און איבערגעלייענט אַ בעשרייבונג מכח אַ רייזע צום נאָרד-פּאָל. ס'ליגט עפּעס קרעפֿטיגענדעס דעריין, מיטצוגעהן מיט דעם מענשען אין זיין שטרייט מיט דער נאַטור.

מאַדאַם רומעל. אָבער דאָס האָט אייך אודאי ניט פּאַליובעט, הערר טענעסען ?

הילמאַר. איהר האָט געטראָפֿען, מאַדאַם רומעל: די גאַנצע נאַכט האָב איך זיך אַרומגעוואָרפֿען אין דרומעל אַהין און אַהער און מיר האָט זיך גע'חלום'ט, אַז איך ווער געיאָגט פֿון אַ מ'אוס'ער ים-קוה.

אָלאַף (וועלכער איז אַרויף אויף די גאָרטען-טרעפּ.) וואָס ? אַ ים-קוה האָט זיך געיאָגט נאָך דיר, פֿעטער ?

הילמאַר. אַזוי האָט זיך מיר גע'חלום'ט, דו בהמה דו! אָבער זאָג מיר נאָר, דו שפּיעלסט זיך נאָך אַלץ מיט אָט דעם לעבערליכען פּיילענבויגען ? פֿאַרוואָס נעהמסט דו ניט בעסער קיין ריכטיגען ביקס אין דער האַנד ?

אָלאַף. יאָ, איך וואָלט עס גערן געטהאָן, נאָר—

הילמאַר. ווייל אַ ביקס, פֿערשטעהסט דו מיך—דאָס האָט דאָך אַ זינן. ס'ליגט אימער אַביסעל נערווען-שפּאַנונג אין דעם, בשעת מען וויל אויסשיסען.

אָלאַף. און דאַן וואָלט איך געקענט שיסען בערען, פֿעטער. אָבער דער פּאַפּאַ לאָזט ניט.

מאַדאַם בערניק. דו דאַרפֿסט איהם ווירקליך ניט אַריינקלאַפּען אַזוי וואָס אין קאָפּ, הילמאַר.

הילמאַר. הם,—יאָ, אָט דאָס הייסט אַביסעל אַ דור, וואָס מען ערציהט אַצונד! מען האַלט רק אין איין פּלאַפּלען פֿון טהאָן און האַנדלען—זאָל גאָט אָבהיטען!— נאָך אַלעמען איז דאָס אין גאַנצען ניט מעהר ווי אַ שפּיעלערייַ; וואו קריגט מען איהם נאָך אַצונד, יענעם נאַטירליכען מוטה, וואָס קען קוקען מיט דרייסטקייט דער געפֿאַהר אין די אויגען ?— צילעווע ניט אַזוי מיט'ן בויגען אויף מיר, דו נאַרישער בחור דו; ער קען נאָך אויסשיסען.

אָלאַף. וואָס רעדסט דו, פֿעטער ? ס'איז דאָך ניטאָ קיין פֿייל אין איהם !

הילמאַר. פֿון וואַנעט ווייסט דו עס ? ס'קען זיך גראָד געפֿינען איינער דאָרט. נעהם איהם צו, זאָג איך דיר!... פֿאַרוואָס צו'ן אַלדי רוחות ביסט דו קיינמאָל ניט אַריבערגעפֿאָהרען קיין אַמעריקא אויף

איינעם פֿון דיין טאַטענס שיפֿען ? דאָרט וואָלסט דו געקענט זעהן אַ יאַגד פֿון בופֿלאָקסען אָדער אַ געפֿעכט מיט די רויטע אינדיאַנער.

מאַדאַם בערניק. אָבער הילמאַר—

אָלאַף. יאָ, כ׳וואָלט עס גערן געוואָלט, פֿעטער. און דאַן וואָלט איך אפשר געקענט טרעפֿען דאָרט דעם פֿעטער יאָהאַן און די מוהמע לאָנאַ.

הילמאַר. הם—; גאַ, גענוג דיר צו פלאַפלען !

מאַדאַם בערניק. אַצונד קענסט דו צוריקגעהן אין גאָרטען, אָלאַף.

אָלאַף. מאַמאַ, מעג איך אַרויסגעהן אַביסעל אויף דער גאַס ?

מאַדאַם בערניק. יאָ, אָבער ניט צו ווייט. (אָלאַף לויפֿט אַרויס דורך׳ן גאָרטען-טהירעל.)

ראָהרלאַנד. איהר טאָרט דעם קינד ניט אַריינהאַקען אַזעלכע געדאַנקען אין קאָפּ, הערר טענעסען.

הילמאַר. פֿערשטעהט זיך, מחמת דאָס זיהנדעלע מוז דאָך נאַטירליך בלייבען אין דערהיים און ווערן אַ צבוע׳יאַק, גלייך מיט אַזוי פֿיעל אַנדערע.

ראָהרלאַנד. טאָ פֿאַרוואָס פֿאָהרט איהר זיך אַליין ניט דורך אַהין ?

הילמאַר. איך ? מיט מיין שוואַכען געזונד ? נו יאָ, פֿערשטעהט זיך, קיינער מאַכט זיך דאָ אין דער שטאָדט קיין גרויסען צימעס ניט דערפֿון. אָבער דאָך—מען האָט דאָך עפּעס פֿאָרט געוויסע פּפֿליכטען צו דער געזעלשאַפֿט, אין וועלכער מען לעבט. דאָ מוז דאָך לכל הפחות זיין איינער, וואָס זאָל אויפֿהויבען הויך די פֿאָהן פֿון דעם אידעאַל... הו, ווי ער שרייט שוין ווידער דאָרט ?

די דאַמען. ווער שרייט ?

הילמאַר. אַה, זאָל איך אַזוי וויסען בייז. זיי ריידען נור אַביסעל צו הויך דאָרט אינעווייניג, און דאָס מאַכט מיך נערוועז.

מאַדאַם רומעל. דאָס מוז אַודאי זיין מיין מאַן, הערר טענעסען. אָבער ער איז שוין אַזוי צוגעוועהנט צו ריידען אויף גרויסע אסיפות—

ראָהרלאַנד. נישקשה, די אַנדערע ריידען אויך ניט זעהר שטיל.

הילמאַר. גאַנץ געוויס ; וואָרים אַז עס געהט נור אין דעם, אָבצוהיטען די קעשענע, דאַן—; אַלצדינג דרעהט זיך דאָ אַרום קליינע מאַטעריעלע חשבנות. אוף !

מאַדאַם בערניק. על כל פנים איז דאָך דאָס בעסער איידער פֿריהער, ווען מען האָט צו אַלצדינג דערלייגט דעם קאָפּ.

מאַדאַם לינגען. איז דאָ פֿריהער טאַקי געווען אַזוי שלעכט ?

מאַדאַם רומעל. אַלץ הייסט שלעכט. מאַדאַם לינגען. כ׳לעבען,

איהר מעגט זיך שעצען גליקליך, וואָס איהר האָט דעמאָלט ניט גע־וואוינט דא.

מאַדאַם האָלט. יאָ, אַ שעהן ביסעל זאַכען האָבען זיך דאָ גע־ביטען! אַז איך דערמאָן זיך אָן מיינע מיידעל־יאָהרען—

מאַדאַם רומעל. אָה, איהר דאַרפֿט נור אַ קוק טהאָן מיט אַ פֿערצעהן, פֿופֿצעהן יאָהר צוריק. גאָט מיינער, וואָס פֿאַר אַ לעבען ס׳איז דאָ געווען! מיר האָבען דעמאָלט געהאַט גאַנצע צוויי פֿעראיינען מיט אַמאָל: דעם טאַנץ פֿעראיין און דעם מוזיקאַלישען פֿעראיין—

פֿריילײן בערניק. און דעם דראַמאַטישען פֿעראיין. כ׳דערמאָן זיך נאָך זעהר גוט אָן איהם.

מאַדאַם רומעל. דאָרט האָט מען געשטעלט אייער שטיק, הערר טענעסען.

הילמאַר. (אין הינטערגרונד). וואָס, וואָס—?

ראָהרלאַנד. הערר טענעסען׳ס אַ שטיק?

מאַדאַם רומעל. דאָס איז געווען אַ צייט איידער איהר זייט אָנגעקומען אַהער, הערר וויצע־פּרעדיגער... איבעריגענס, האָט מען עס בלויז איינמאָל געשפּיעלט.

מאַדאַם לינגען. ס׳איז ניט יענעס שטיק, וואו איהר, ווי איהר האָט מיר דערצעהלט, האָט געשפּיעלט די ליעבהאָבערין, מאַדאַם רומעל?

מאַדאַם רומעל (כאַפּט אַ גנב׳ישען קוק אויף דעם וויצע־פּרעדיגער.) איך? כ׳קען זיך ווירקליך ניט דערמאָנען, מאַדאַם לינגען. אָבער דאָס געדיינק איך נאָך גאַנץ גוט, וואָס פֿאַר אַ רוישיג, לוסטיג לעבען ס׳האָט דעמאָלט געהערשט אין די פֿאַמיליען.

מאַדאַם האָלט. נאַ, און אין אַ טהייל הייזער האָט מען וואָך פֿאַר וואָך צוויי גרויסע בעלער געמאַכט!

מאַדאַם לינגען. און אַחוץ דעם איז דאָך דאָ עפּעס געווען אַ רייזענדע טעאַטער־קאָמפּאַני...

מאַדאַם רומעל. נו יאָ, דאָס איז טאַקי די גרעסטע צרה געווען—!

מאַדאַם האָלט (אומרוהיג). הם, הם—

מאַדאַם רומעל. אַקטיאָרען? ניין, דאָס הויב איך ניט אָן גע־דיינקען.

מאַדאַם לינגען. יאָ, ס׳הייסט דאָך, אַז די לייט האָבען דאָ אָבגעטהאָן אַזעלכע נאַרישע שטיק. ווי איז דאָס אין דער אמת׳ן געווען?

מאַדאַם רומעל. אָה, אייגענטליך איז גאָרנישט געווען, מאַדאַם לינגען.

מאַדאַם האָלט. דינאַ, טהייערע, דערלאַנג מיר זיי מוחל דאָס שטיקעל לייווענד דאָרט.

מאַדאַם בערניק (אין דערזעלבער רגע). דינאַ, ווילסט אַזוי גוט זיין אַריינגעהן אין קיך און זאָגען קייטי׳ן זי זאָל בריינגען דעם קאַפֿע.

פֿרייליין בערניק. כ׳געה מיט, דינאַ. (דינאַ און פֿרייליין בערניק געהען אַרויס דורך דער אויבערשטער טהיר לינקס.)

מאַדאַם בערניק (זיך אויפֿהויבענדיג פֿון אָרט). און איהר מוזט מיר ענטשולדיגען אַ וויילע, מיינע דאַמען; כ׳מיין, מיר וועלען טרינקען דעם קאַפֿע אויף דרויסען. (זי געהט אַרויס אויף די גאָרטען-טרעפּ און נעהמט זיך גרייטען אַ טיש. דער וויצע-פּרעדיגער שטעהט ביי דער טהיר און רעדט מיט איהר. הילמאַר זיצט אויף דרויסען און רויכערט.)

מאַדאַם רומעל (שטילערהייט). מיין גאָט, מאַדאַם לינגען, האָט איהר דאָס מיך אַביסעל דערשראָקען!

מאַדאַם לינגען. איך?

מאַדאַם האָלט. יאָ,—אָבער איהר האָט דאָך אַליין אָנגעהויבען ריידען דערפֿון, מאַדאַם רומעל.

מאַדאַם רומעל. איך? ניין, ווי פֿאַלט עס אייך גאָר איין צו זאָגען, מאַדאַם האָלט? כ׳האָב דאָך קיין האַלב וואָרט ניט אויסגערעדט.

מאַדאַם לינגען. אָבער כ׳בעט אייך, וואָס איז דאָ אַזוינס?

מאַדאַם רומעל. ווי האָט איהר פֿאָרט געקענט אָנהויבען ריידען מכח—! בעטראַכט זיך נור... איהר האָט גאָרנישט געזעהן, אַז דינאַ איז דאָ?

מאַדאַם לינגען. דינאַ? אָבער מיין גאָט, צי איז זי דען—?

מאַדאַם האָלט. און דאָ אין הויז! אָט אַפּנים איהר ווייסט דען ניט, אַז דאָס איז געוועזן מאַדאַם בערניק׳ס ברודער—?

מאַדאַם לינגען. וואָס—? פֿון וואַנעט זאָל איך עס וויסען? כ׳בין דאָך ערשט דאָ ניט לאַנג—

מאַדאַם רומעל. איהר האָט דען ניט געהערט, אַז—? הם—(צו איהר טאָכטער.) קענסט אַרויסגעהן אַ וויילע אין גאָרטען, הילדאַ.

מאַדאַם האָלט. דו אויך, נעטאַ. און זייט אַקאָרשט פֿריינדליך מיט דער אָרעמער דינאַ׳ן, דו הערסט?... (הילדאַ רומעל און נעטאַ האָלט געהען אַרויס אין גאָרטען.)

מאַדאַם לינגען. נו, וואָס איז פֿאָרט געשעהן אַזוינס מיט מאַדאַם בערניק׳ס ברודער?

מאַדאַם רומעל. איהר ווייסט גאָרניט, אַז דאָס האָט ער דאָס אָנגעמאַכט דעם מיאוס׳ן סקאַנדאַל?

מאַדאַם לינגען. וואָס, הילמאַר טענעסען האָט אַ סקאַנדאַל—?

מאַדאַם רומעל. גאָט איז מיט אייך, ניין, ניט ער,—הילמאַר איז דאָך איהר שוועסטער-קינד, מאַדאַם לינגען. כ׳מיין איהר ברודער—

מאַדאַם האָלט. דעם פערשווענדערישען, פערלאָרענעם טע-נעסען—

מאַדאַם רומעל. יאָהאַן האָט ער געהייסען. ער איז אַנטלאָפען קיין אַמעריקאַ.

מאַדאַם האָלט. האָט געמוזט אַנטלויפען,—מיינט איהר צו זאָגען.

מאַדאַם לינגען. און דער, הייסט עס, האָט דעם מיאוס׳ן סקאַנדאַל—

מאַדאַם רומעל. יאָ, ס׳איז געווען אַזאַ מין—ווי זאָל איך עס אָנרופען ?... ס׳איז געווען עפּעס—מיט דינאַ׳ס מוטער. אָה, כ׳געדיינק עס נאָך אַזוי גוט, אָקוראַט ווי עס וואָלט ערשט נעכטען געטראָפען !... יאָהאַן טענעסען איז דעמאָלט געווען ביי דער אַלטער מאַדאַם בערניק אין געשעפט ; ריכאַרד בערניק איז אָקאָרשט געווען צוריקגעקומען פון פּאַריז,—איז נאָך ניט געווען פער׳קנס׳ט—

מאַדאַם לינגען. יאָ, אָבער דער מיאוס׳ער סקאַנדאַל ?

מאַדאַם רומעל. נו יאָ, זעהט איהר,—יענעם ווינטער איז מי-לער׳ס טעאַטער-געזעלשאַפט געווען דאָ אין שטאָדט—

מאַדאַם האָלט. —און אין דער דאָזיגער געזעלשאַפט איז געווען דער אַקטיאָר דאָרף מיט זיין פרוי. אַלע יונגע מענער זיינען איינפאַך משוגע געוואָרען פאַר איהר.

מאַדאַם רומעל. יאָ, זאָל מיר אסור זיין, צי איך ווייס, וואָס זיי האָבען אויף איהר דערזעהן פאַר אַ שעהנקייט. נור איינמאָל קומט דער אַקטיאָר דאָרף אַהיים שפּעט ביינאַכט—

מאַדאַם האָלט. —גאָר אומגעריכט—

מאַדאַם רומעל. —און ער געפינט—ניין, בנאמנות, ס׳איז אַ חרפה צו דערצעהלען.

מאַדאַם האָלט. ניין, מאַדאַם רומעל, ער האָט גאָרנישט געפונען, מחמת די טהיר איז געווען פערשלאָסען פון אינעווייניג.

מאַדאַם רומעל. נו יאָ, דאָס זאָג איך דאָך ; ער האָט געפונען די טהיר פערשלאָסען. און שטעלט אייך פאָר, דער פון אינעווייניג האָט קיין אַנדער ברירה ניט נור אַרויסשפּרינגען פון פענסטער.

מאַדאַם האָלט. הויך אויבען פון אַ בוידים-פענסטער !

מאַדאַם לינגען. און דאָס איז געווען מאַדאַם בערניק׳ס ברודער ?

מאַדאַם רומעל. מאַדאַם בערניק׳ס ברודער.

מאַדאַם לינגען. און דאַן איז ער דאָס אַוועק קיין אַמעריקאַ ?

מאַדאַם האָלט. האָט געמוזט אַוועק קיין אַמעריקאַ—

מאַדאַם רומעל. מחמת שפּעטער איז מען געוואָהר געוואָרען עפּעס, וואָס איז געווען כמעט אַזוי שלעכט ; שטעלט זיך פאָר, ער האָט געלייגט די האַנד אויף דער קאַסע—

מאַדאַם האָלט. אָבער דאָס ווייסט מען דאָך ניט אויף ריכטיג, מאַדאַם רומעל; אפשר זיינען דאָס בלויז געווען אַזעלכע סלוכען.

מאַדאַם רומעל. גאָט איז מיט אייך, וואָס הייסט סלוכען! אָט אַפנים די גאַנצע שטאָדט האָט ניט געקלונגען דערמיט? צי האָט דען די אַלטע מאַדאַם בערניק מחמת דער גנבה ניט געהאַלטען נאָך אַ האָר ביי אַן אָנזעץ? דאָס האָט מיר רומעל אַליין דערצעהלט. אָבער זאָל מיך גאָט אָבהיטען, איך זאָל עפּעס ריידען דערפון.

מאַדאַם האָלט. מילא, ווי ס'איז שוין, די מאַדאַם דאָרף האָט דאָס געלד סיי ווי סיי ניט געקראָגען, מחמת זי—

מאַדאַם לינגען. יאָ, וואָס איז דערנאָך געוואָרען מיט דינאַ'ס עלטערן?

מאַדאַם רומעל. וואָס האָט געזאָלט ווערען? דאָרף האָט אי-בערגעלאָזט ווייב און קינד און איז זיך אַוועק זיין וועג. אָבער די— מאַדאַם האָט ווירקליך געהאַט גענוג חוצפה אין זיך צו בלייבען דאָ נאָך אַ גאַנץ יאָהר צייט! אין טעאַטער האָט זי, פערשטעהט זיך, ניט געסמייעט זיך מעהר צו ווייזען; נאָר זי האָט זיך ערנעהרט מיט וואַשען און נייהען—

מאַדאַם האָלט. און דערנאָך האָט זי געפּרואווט עפּענען אַ טאַנץ-שול.

מאַדאַם רומעל. דאָס האָט זיך איהר נאַטירליך ניט איינגע-געבען. וואָרים וועלכע עלטערן וואָלטען עס אָנגעטרויט אַזאַ פרוי די קינדער זייערע? אָבער ס'האָט לאַנג ניט געדויערט; די פיינע מאַדאַם איז ניט געוועהנט געוועזען צו דער אַרבייט; זי האָט געקראָגען אַ ברוסט-פעהלער און איז געשטאָרבען.

מאַדאַם לינגען. אָה, דאָס איז טאַקי געווען אַ מיאוס-ער סקאַנדאַל!

מאַדאַם רומעל. נאַ, איהר קענט זיך פאָרשטעלען, דאָס איז געווען אַ ביטערע פיל פאַר די בערניק'ס. דאָס איז דער שוואַרצער פלעק אין דער זונן פון זייער גליק, ווי מיין מאַן האָט זיך אַמאָלט אויסגעדריקט. דעריבער דאַרפט איהר קיינמאָל ניט ריידען מכח די זאַכען דאָ אין הויז מאַדאַם לינגען.

מאַדאַם האָלט. און, ווי גאָט איז אייך ליעב, אויך ניט וועגען דער שטיף-שוועסטער!

מאַדאַם לינגען. יאָ, כ'האָב גאָר פערגעסען, מאַדאַם בערניק האָט דאָך, הייסט עס, אויך אַ שטיף-שוועסטער?

מאַדאַם רומעל. געהאַט—גליקליכערווייזע; מחמת אַצונד איז אויס פערוואַנדשאַפט צווישען זיי... יאָ, דאָס איז אַביסעל געווען אַ שטיקעל סחורה! שטעלט אייך פאָר, זי פלעגט טראָגען קורצע האָר

און אין אַ רעגען פֿלעגט זי אַרומגעהן אין מאַנסבילשע שטיוועל.

מאַדאַם האָלט. און אַז איהר שטיף-ברודער—דער צו גרונד געגאַנגענער נפש—איז אַוועק קיין אַמעריקאַ און די גאַנצע שטאָדט איז פֿערשטעהט זיך אויף געוועזן מיט איהם,—טרעפֿט, וואָס זי טהוט פֿאָרט? זי הויבט זיך אויף און פֿאָהרט איהם נאָך.

מאַדאַם רומעל. יאָ, אָבער דער סקאַנדאַל, וואָס זי האָט פֿאַר׳ן אָבפֿאָהרען געמאַכט, מאַדאַם האָלט!

מאַדאַם האָלט. שש, רעדט ניט דערפֿון!

מאַדאַם לינגען. וואָס זשע, זי האָט, הייסט עס, אויך געמאַכט אַ סקאַנדאַל.

מאַדאַם רומעל. יאָ, הערט אויס, מאַדאַם לינגען. ריכאַרד בערניק האָט זיך אָקאָרשט געהאַט פֿער׳קנס׳ט מיט בעטטי טענעסען; און גראָד ווען ער איז אָרם אין אָרם מיט איהר געקומען צו איהר מוהמע׳ן, כדי עס איהר צו לאָזען וויסען—

מאַדאַם האָלט. מחמת די טענעסענס האָבען קיין עלטערן ניט געהאַט, מוזט איהר וויסען—

מאַדאַם רומעל. — דאָ הויבט זיך אויף לאָנאַ העסעל און דערלאַנגט דעם פֿיינ-געבילדעטען ריכאַרד בערניק אַזאַ פּאַטש, אַז עס איז איהם פשוט בלוי געוואָרען פֿאַר די אויגען.

מאַדאַם לינגען. נאַ, כ׳וואָלט עס קיינמאָל—!

מאַדאַם האָלט. יאָ, אַזוי איז עס.

מאַדאַם רומעל. און דאַן האָט זי איינגעפּאַקט איהר קופֿער און איז אַוועק קיין אַמעריקאַ.

מאַדאַם לינגען. אָט אפנים זי האָט אַליין געוואָרפֿען אויף איהם אַן אויג?

מאַדאַם רומעל. כ׳מיין עפּעס אַזוי. זי האָט זיך איינגעשמועסט, אַז ער וועט מיט איהר חתונה האָבען, ווען ער קומט צוריק פֿון פּאַריז.

מאַדאַם האָלט. זיך איינריידען אַזאַ זאַך! בערניק—דער יונגער פֿיינער וועלט-מענש,—דער פּאָלנער קאַוואַליער,—דער ליעבלינג פֿון אַלע דאַמען—

מאַדאַם רומעל. —און דאָך אַזוי אַנשטענדיג, מאַדאַם האָלט, און אַזוי מאָראַליש!

מאַדאַם לינגען. אָבער צו וואָס האָט זיך דאָס דאָזיגע פֿרייליין העסעל פֿאָרט גענומען דאָרט אין אַמעריקאַ?

מאַדאַם רומעל. נו יאָ, זעהט איהר, איבער דעם היינגט, ווי דער מאַן מיינער האָט זיך אַמאָל אויסגעדריקט, אַ שלייער, וואָס מען קען אַזוי לייכט ניט אַרונטערנעהמען.

מאַדאַם לינגען. וואָס הייסט?

מאַדאַם רומעל. זי האָט, פֿערשטעהט זיך, מעהר קיין שום פֿערבינדונג ניט מיט דער פֿאַמיליע; נאָר אַזוי פֿיעל ווייסט דאָך די גאַנצע שטאַדט, אַז זי האָט דאָרט אין די רעסטאָראַנען פֿאַר געלד געזונגען—

מאַדאַם חאָלט. —און עפֿענטליכע פּאָרטרעגע געהאַלטען—

מאַדאַם רומעל. —און אַ גאַנץ פּעררִיקטעס בוך האָט זי אַרויסגעגעבען.

מאַדאַם לינגען. וואָס איך הער!

מאַדאַם רומעל. יאָ, לאָנאַ העסעל איז אויך אָט אַזאַ מין זונען-פֿלעק אין די בערניק׳ס פֿאַמיליען-גליק... אָבער אַצינד ווייסט איהר שוין די גאַנצע געשיכטע, מאַדאַם לינגען. גאָט איז מיין עדות, אַז איך האָב וועגען דעם גערעדט בלויז דערפֿאַר, איהר זאָלט ווייטער קענען אַכטונג געבען וואָס איהר רעדט.

מאַדאַם לינגען. אָה, איהר קענט זיכער זיין, איך וועל זעהר שטאַרק אַכטונג געבען.— אָבער די דאָזיגע אָרעמע דינאַ דאָרף! ס׳טהוט מיר מורא׳דיג לייד פֿאַר איהר.

מאַדאַם רומעל. נו, פֿאַר איהר איז ׳דאָס גראָד געווען אַ וואַה-רעס גליק, וואָס עס האָט זיך אַזוי געמאַכט. בערעכענט זיך נור, וואָס וואָלט פֿון איהר געוואָרען, ווען זי בלייבט ביי איהרע עלטערן אין די הענד! מיר האָבען זיך נאַטירליך אַלע אָנגענומען פֿאַר איהר און זי ערצויגען אַזוי גוט ווי מיר האָבען געקענט. דערנאָך האָט עס פֿרייליין בערניק גע׳פּועל׳ט, מען זאָל איהר אַריינגעהמען דאָ אין הויז.

מאַדאַם האָלט. אָבער ס׳איז דאָך אימער געווען אַ שווערע גע-שיכטע מיט איהר עפּעס צו מאַכען. פֿערשטעהט זיך—די אַלע שלעכטע ביישפּיעלען, וואָס זי האָט געהאַט! אַזאַ מין מיידעל איז דאָך ניט אַזוי ווי אונזערע קינדער...

מאַדאַם רומעל. שש—אָט געהט זי! (הויך.) יאָ, אָט די דינאַ איז בנאמנות אַ וואויל מיידעל... זעה, דו ביסט גאָר דאָ, דינאַ?

מאַדאַם האָלט. אַך, ווי שעהן דיין קאַפֿע שמעקט, דינאַ טהיי-ערע! אַזאַ טאַסע קאַפֿע פֿאַרמיטאָג—

מאַדאַם בערניק (אויף די גאָרטען-טרעפּ). זייט אַזוי גוט, מיינע דאַמען! (פֿרייליין בערניק און דינאַ האָבען דערווייל געהאָלפֿען דער דיענסט-מיידעל אַרויסטראָגען די קאַפֿע-כלים. אַלע דאַמען זעצען זיך אויס אויף דרויסען; זיי ריידען זעהר פֿריינדליך מיט איהר. אין אַ ווײַלע אַרום קומט זי אַריין אין זאַאַל און זוכט איהר האַנד-אַרבייט.)

מאַדאַם בערניק (אויף דרויסען ביים קאַפֿע-טיש). דינאַ, די קימסט גאָרניט אַרויס—?

דינאַ. ניין, אַ דאַנק. (זי זעצט זיך צו איהר געגעהע. מאַדאַם בער-

ניק און דער וויצע-פּרעזידענט ווארפן זיך דורך מיט עטליכע ווערטער; אין א ווײַלע אַרום קומט ער אַרײַן אין זאַאַל.)

ראָהרלאַנד (מאַכט זיך, אַזוי ווי ער וואָלט עפּעס געהאַט צו טהאָן ביים טיש און זאָגט מיט אַ האַלב פערדריקטען טאָן): דינאַ.

דינאַ. נו?

ראָהרלאַנד. פאַרוואָס ווילט איהר ניט אַרויסגעהן אויף דרויסען?

דינאַ. בשעת איך בין אַרײַנגעקומען מיט'ן קאַפּע, האָב איך גע-קענט דערקענען ביי דער פרעמדער דאַמע אויף'ן פּנים, אַז זיי האָבען גערעדט וועגען מיר.

ראָהרלאַנד. און האָט איהר דען אויך ניט געזעהן, ווי פריינד-ליך זי איז געוועזן צו אייך?

דינאַ. אָבער דאָס טאַקי קען איך ניט ליידען!

ראָהרלאַנד. איהר זייט אַן איינגע'עקשן'טע, דינאַ.

דינאַ. יאָ.

ראָהרלאַנד. אָבער פאַרוואָס פאָרט?

דינאַ. אָט אַזוי בין איך שוין. וואָס קען איך טהאָן?

ראָהרלאַנד. וואָלט איהר ניט געקענט סטאַרען זיך אַנדערש ווערן?

דינאַ. ניין.

ראָהרלאַנד. פאַרוואָס ניט?

דינאַ (אַ קוק טהאָנדיג אויף איהם). איך געהער דאָך צו די געפאַלענע, צו די מאָראַליש פערדאָרבענע.

ראָהרלאַד. פע, דינאַ!

דינאַ. מיין מוטער האָט אויך געהערט צו די מאָראַליש פער-דאָרבענע.

ראָהרלאַד. ווער האָט מיט אייך גערעדט וועגען אַזעלכע זאַכען?

דינאַ. קיינער ניט; מען רעדט ניט מיט מיר. פאַרוואָס טהוט מען עס ניט? אַלע געהען אַרום אַזוי פאָרזיכטיג אַרום מיר, אָקוראַט ווי זיי וואָלטען מורא געהאַט איך זאָל חלילה ניט צובראָכען ווערן, ווען... אָה, ווי פיינט איך האָב דאָס אָט די גאַנצע גוטהערציגקייט!

ראָהרלאַנד. מיין ליעבע דינאַ, כ'פערשטעה גאַנץ גוט, אַז איהר פיהלט זיך דאָ געדריקט, נאָר—

דינאַ. יאָ, ווען איך וואָלט נור געקענט אַוועק ווייט, ווייט פון דאַנעט! כ'וואָלט שוין יאַקאָש אַליין געקענט בעשטעהן מיין שטע-טעל,—אַז איך וואָלט נור ניט געלעבט צווישען מענשען, וואָס זיינען אַזוי—אַזוי—

ראָהרלאַנד. וואָס זיינען אַזוי?

דינאַ. וואָס זיינען אַזוי אַנשטענדיג און מאָראַליש.

ראָהרלאַנד. אָבער דינאַ,—וואָס מיינט איהר דערמיט?

דינאַ. אָה, איהר ווייסט גאַנץ גוט וואָס איך מיין דערמיט. טאָג פֿאַר טאָג קומען זיי אַהער, פֿריילײן רומעל און נעטאַ האָלט כדי איך זאָל האָבען פֿון וועמען זיך אָבצולערנען, ווי אַזוי זיך אויפֿצופֿיהרען. אַזוי גוט ערצויגען ווי די קען איך קיינמאָל ניט ווערן. און איך וויל עס גאָרנישט! אָה, וואָלט איך נור געווען ווייט, ווייט אַוועק,—דאַן וואָלט איך שוין געוואָרען בראַוו.

ראָהרלאַנד. איהר זייט דאָך שוין בראַוו, ליעבע דינאַ.

דינאַ. וואָס נוצט עס מיר דאָ?

ראָהרלאַנד. אַלזאָ אַוועקפֿאָהרען... טראַכט איהר ווירקליך ערנסט דערפֿון?

דינאַ. איך וואָלט דאָ קיין טאָג ניט געבליבען, ווען איהר וואָלט ניט געווען.

ראָהרלאַנד. זאָגט מיר אָקאָרשט, דינאַ,—פֿאַרוואָס ווילט איהר אַזוי גערן זיין מיט מיר צוזאַמען?

דינאַ. ווייל איהר לערנט מיך אַזוי פֿיעל שעהנעס?

ראָהרלאַנד. שעהנעס? רופֿט איהר דאָס, וואָס איך לערן אייך, שעהנעס?

דינאַ. יאָ, אָדער בעסער געזאָגט.. לערנען לערנט איהר מיך גאָר-ניט; אָבער אַז איך הער אייך ריידען, דוכט זיך מיר עפּעס, אָקוראַט ווי איך וואָלט געווען אַרומגערינגעלט פֿון אַזוי פֿיעל שעהנעס...

ראָהרלאַנד. וואָס מיינט איהר אייגענטליך דערמיט: עפּעס שעהנעס?

דינאַ. כ'האָב קיינמאָל ניט אַ טראַכט געטהאָן וועגען דעם.

ראָהרלאַנד. טאָ טהוט אַצונד אַ טראַכט מכח דעם. וואָס הייסט ביי אייך עפּעס שעהנעס?

דינאַ. עפּעס שעהנעס... דאָס איז... דאָס וואָס איז גרויסאַרטיג—און ווייט אַוועק פֿון דאַנעט!

ראָהרלאַנד. הם.—דינאַ טהייערע, כ'בין אַזוי שטאַרק פֿעראינטערעסירט וועגען אייך.

דינאַ. דאָס אַלעס? ווייטער גאָרנישט?

ראָהרלאַנד. איהר ווייסט דאָך ווי זעהר טהייער איהר זייט מיר.

דינאַ. אַז איך וואָלט געווען הילדאַ אָדער נעטאַ, וואָלט איהר ניט געווען אַזוי שטאַרק פֿעראינטערעסירט, אימיצער וואָלט עס נאָך חלילה געקענט בעמערקען.

ראָהרלאַנד. אָה דינאַ, ווי קענט איהר אַזוי אַוועקמאַכען מיט דער האַנד די טויזענדער סבות... אַז אַ מענש האָט די אויפֿגאַבע צו זיין די מאָראַלישע „שטיצע" פֿון דער געזעלשאַפֿט, אין וועלכער ער לעבט —נאַ, איז דאָך גאָר קיין שיעור און קיין ערך ניטאָ ווי פֿאָרזיכטיג ער

דאַרף זיין... אַז איך וואָלט נור געוואוסט אייף זיכער, אַז מען וועט עס ניט שלעכט אויסטייטשען... נאָר ס׳מאַכט ניט אויס: איהר זאָלט און מוזט געהאָלפען ווערן!... דינאַ, אַשטייגער ווען איך זאָג—ווען די פערהעלטניסע זאָלען מיר ערלויבען אייך זאָגען: אָט האָט איהר מיין האַנד,—וועט איהר זי דאַן אָננעהמען און ווערן מיין פרוי?—זאָגט איהר מיר דאָס צו, דינאַ?

דינאַ. יאָ.

ראָהרלאַנד. אַ דאַנק! אַ דאַנק! מחמת אויך איך... אָה דינאַ, איהר זייט מיר אַזוי טהייער... שש! אימיצער קומט... דינאַ, כ׳בעט אייך, טהוט עס מיר צוליעב,—געהט אַרויס צו זיי אויף דרויסען. (זי געהט אַרויס צו דעם קאַפע-טיש. אין דערזעלבער רגע קומען אַרויס פון פאָדערשטען צימער לינקס רומעל, אַלטסטעדט און וויגעלאַנד, נאָך זיי בערניק מיט אַ פאַק פאַפירען אין דער האַנד.)

בערניק. די זאַך איז אַלזאָ אָבגעמאַכט...

וויגעלאַנד. נו, אין גאָט׳ס נאָמען...

רומעל. אָבגעמאַכט, בערניק! אַ מאַן, אַ וואָרט!

בערניק. און קיינער טרעט ניט צוריק, וואָס פאַר שוועריגקייטען און געגנער מיר זאָלען ניט האָבען.

רומעל. מיר שטעהען און פאַלען אינאיינעם, בערניק!

הילמאַר (צוקומענדיג צו דער גאָרטען-טהיר). פאַלען? פערצייהט, וואָס פאַלט עס דאָרט ביי אייך? ניט די אייזענבאַהן?

בערניק. ניין, אדרבה; זי זאָל ערשט אָנהויבען געהן—

רומעל. —מיט דאַמפף, הערר טענעסען!

הילמאַר (צוקומענדיג נעהנטער). אַזוי גאָר?

ראָהרלאַנד. וואָס, די אייזענבאַהן?

מאַדאַם בערניק (אין דער גאָרטען-טהיר). ליעבער ריכאַרד, וואָס טהוט זיך דאָ אַזוינס—?

בערניק. אַך, ליעבע בעטטי, וואָס קען דאָס דיך דען אינטערעסירען? (צו די דריי העררן.) אָבער אַצונד מוזען מיר אויסשטעלען די ליסטען,—וואָס פריהער, אַלץ בעסער. פערשטעהט זיך פון זיך אַליין, אַז מיר פיער וועלען חתם׳ענען אונזערע נעמען צוערשט. אונזער מעמד אין דער געזעלשאַפט מאַכט עס פאַר אונזער חוב, צו טהאָן אַזוי פיעל ווי נור מעגליך—

אַלטסטעדט. פערשטעהט זיך, הערר קאָנזול.

רומעל. עס מוז געהן, בערניק!

בערניק. אָה, פאַר דעם ערפאָלג דאגה איך זיך גאָרניט. מיר מוזען זיך סטאַרען צו ווירקען פאַר דער זאַך, יעדער איינער צווישען זיינע אייגענע בעקאַנטע; און אַז מיר וועלען נור קענען אויפוועקען אַ

לעבעדיגען אינטערעס דערפֿאַר אין אַלע טהיילען פֿון דער געזעלשאַפֿט, דאַן וועט די שטאָדט אַליין, פֿערשטעהט זיך, אויך בייטראָגען דאָס איהריגע.

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. אָבער ריכאַרד, טאָמער וואָלסט דו פֿאָרט אַרויס דערמיט און אונז דערצעהלט—

ב ע ר נ י ק. אַך, ליעבע בעטטי, דאָס איז כ׳לעבען נישט קיין עסק פֿאַר דאַמען.

ה י ל מ אַ ר. דו ווילסט, הייסט עס, ווירקליך זיך פֿערנעהמען מיט דער אייזענבאַהן-געשיכטע ?

ב ע ר נ י ק. פֿערשטעהט זיך.

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. אָבער פֿאַר-אַ-יאָהרען, הערר קאָנזול—

ב ע ר נ י ק. פֿאַר-אַ-יאָהרען איז געווען אַ גאַנץ אַנדער זאַך. דעמאָלט האָט זיך עס געהאַנדעלט מכח אַ ליניע ביים ברעג וואַסער—

ו ו י ג ע ל אַ נ ד. —וואָס וואָלט להלוטין איבעריג געווען ; מחמת מיר האָבען דאָך דאַמפּפ-שיפֿען—

אַ ל ט ס ט ע ד ט. —און וועלכע האָבען אונז אָבגעקאָסט אַן אוצר מיט געלד.

ר ו מ ע ל. —יאָ, און אַחוץ דעם וואָלט זי טאַקי געשעדיגט די אינ-טערעסען דאָ אין אונזער שטאָדט.

ב ע ר נ י ק. דער עיקר איז געווען דאָס, וואָס זי וואָלט קיין שום נוצען ניט געבראַכט דעם כלל, דער גרויסער געזעל־שאַפֿט. מחמת דעם בין איך געווען דאַגעגען, און ס׳איז געבליבען צו נעהמען די אינע-ווייניגסטע ליניע.

ה י ל מ אַ ר. אָבער די גרענעצט זיך דאָך גאָרניט מיט די שטעדט פֿון אונזער געגענד.

ב ע ר נ י ק. מיט א ו נ ז ע ר שטאָדט וועט זי זיך ש־ין יאָ גרענעצען, מיין ליעבער הילמאַר, מחמת מיר מאַכען אַ צווייג-ליניע.

ה י ל מ אַ ר. אַהאַ ! גאָר אַ נייער פּלאַן, הייסט עס.

ר ו מ ע ל. און וואָס פֿאַר אַ גרויסאַרטיגער פּלאַן,—הע ?

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. הם—

ו ו י ג ע ל אַ נ ד. ס׳איז ניט צו לייקענען, אַז די השגחה האָט דאָס דאָזיגע שטיק ערד עפּעס אַזוי ווי אייגענס בעשאַפֿען פֿאַר אַ צווייג-ליניע.

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. איהר מיינט טאַקי אַזוי, הערר וויגעלאַנד ?

ב ע ר נ י ק. יאָ, כ׳מוז מודה זיין, אויך איך האַלט עס פֿאַר אַן „אצבע אלהים״, פֿאַר אַ וואונק פֿון אויבען, דאָס וואָס איך בין היינ-טיגען פֿריהלינג גראָד דורכגעפֿאָהרען די געגענד און אַזוי צופֿעליג בין איך אָנגעקומען אין אַ טהאָל, וואו איך בין פֿריהער קיינמאָל ניט

געווען. אַזוי ווי אַ בליץ איז מיר דורך אַ געדאַנק אין מוח: אָט דאָ קען מען לייגען אַ צווייג-ליניע! כ'האָב אַריבערגעשיקט אַהין אַן אינזשעניר, ער זאָל בעקוקען די געגענד; און דאָ האָב איך דעם פּלאַן און די דערווייליגע אויסרעכנונגען; ס'שטעהט גאָרנישט אין וועג.

מאַדאַם בערניק (שטעהענדיג מיט די אַנדערע דאַמען אין דער גאָרטען טהיר). אָבער, ליעבער ריכאַרד, פאַרוואָס האָסט דו דאָס אַלעס געהאַלטען אַזוי בסוד פאַר אונז?

בערניק. די הויפּט טיילען פון דעם פּלאַן וואָלט איהר דאָך סיי ווי סיי ניט געקענט בעגרייפען. אַחוץ דעם האָב איך ביז היינט מיט קיין לעבעדיגען וועזען מכח דעם קיין וואָרט ניט אויסגערעדט. אָבער אַצונד איז געקומען דער ענטשיידענדער מאָמענט; איצט מוז מען אָפען און מיט אַלע כוחות זיך נעהמען דערצו.

ראָהרלאַנד. ערוואַרטעט איהר דען טאַקי אַזוי פיעל פון דער דאָזיגער אונטערנעהמונג, מיינע העררען?

בערניק. פערשטעהט זיך, אַז מיר ערוואַרטען. וואָס פאַר אַ הויב וועט עס אַביסעל געבען אונזער גאַנצע געזעלשאַפט! בעררעכענט פאָרט די גרויסע, געדיכטע וועלדער, צו וועלבע מיר וועלען קענען לייכט צוקומען, — בעררעכענט די אַלע רייכע מינען, וואָס וועלען איצט קענען בעאַרבייט ווערן ווי ס'דאַרף צו זיין, און דעם טייך, — איין וואַסער-פאַל איבער'ן אַנדערן! וואָס פאַר אַן אינדוסטרי קען דאָרט ניט ענטוויקעלט ווערן!

ראָהרלאַנד. און איהר האָט גאָר קיין מורא ניט פאַר אַן אָפּטע פערקעהר מיט אַ פערדאָרבענער דרויסענדיגער וועלט—?

בערניק. ניין, — איהר קענט זיין גאַנץ רוהיג, העררר וויצע פרעדיגער. אונזער קליינער, בעשעפטיגטער אָרט שטעהט, גאָט צו דאַנקען, אויף אַ געזונדען מאָראַלישען באָדען; מיר האָבען דאָך אַלע געהאָלפען איהם אויסטריקענען, אויב איך מעג זיך אַזוי אויסדריקען; און דאָס וועלען מיר אויך ווייטער טהאָן, יעדער איינער אויף זיין אופן. איהר, הערר וויצע-פרעדיגער, געהט אַקאָרשט ווייטער אָן מיט אייער גוטער טהעטיגקייט אין דער שולע און אין דער פאַמיליע. מיר, די מענער פון דער פראַקטישער אַרבייט, שטיצען די געזעלשאַפט דערמיט, וואָס מיר פערשפרייטען דאָס גליק און וואָהל-זיין אַזוי ווייט ווי נור מעגליך; — און די פרויען אונזערע, — יאָ, קומט אַקאָרשט צו אַביסעל נעהנטער, מיינע דאַמען —; אונזערע פרויען, זאָג איך, אונזערע פרויען און טעכטער, — נו יאָ, אַרבייט נאָר ווייטער אונגעשטער-טערהייט, מיינע דאַמען, אין אייערע צדקה-זאַכען, און זייט אויך פאַר די אייערינע אַ הילף און אַ שטיצע, — אַזוי ווי מיין טהייערע בעטטי און מאַרטהאַ זיינען עס פאַר מיר און אָלאַף — (קוקט זיך אום.) יאָ, וואו איז ערגעץ אָלאַף היינט?

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. אַךְ, אַצונד אין דער וואַקאַנס-צייט איז איינ-פֿאַך ניט מעגליך איהם צו האַלטען אין הויז.

ב ע ר נ י ק. דאַן איז ער אודאי שוין ווידער אונטען ביים וואַסער! דו וועסט זעהן, ס'וועט זיך נאָך חלילה ענדיגען מיט אַן אונגליק!

ה י ל מ אַ ר. עט—אַ שטיקעל שפּיעל מיט די נאַטור-קרעפֿטען—

מ אַ ד אַ ם ר ו מ ע ל. ווי שעהן דאָס איז פֿון אייך, וואָס איהר האָט די פֿאַמיליע אַזוי פֿיעל אין זינען!

ב ע ר נ י ק. נו, די פֿאַמיליע איז דאָך דאָס קערנדעל פֿון דער געזעלשאַפֿט. אַ גוטע היים, געטרייע פֿריינד, אַ קליינער ענג-געשלאָ-סענער קרייז, וואו קיין שום שטערנדע עלעמענטען וואַרפֿען ניט זייער שאָטען—

קראַפּ קומט מיט בריעף און צייטונגען פֿון רעכטס.

ק ר אַ פּ. די אויסלענדישע פּאָסט, הערר קאָנזול; און אַ טעלע-גראַמע פֿון נויאָרק.

ב ע ר נ י ק (נעהמט עס). אַה, פֿון די בעלי בתים פֿון דער „גאַזעלע".

ר ו מ ע ל. אַזוי, די פּאָסט איז אָנגעקומען? יאָ, דאַן מוז איך געהן.

וו י ג ע ל אַ נ ד. איך אויך.

אַ ל ט ס ט ע ד ט. אַדיע, הערר קאָנזול.

ב ע ר נ י ק. אַדיע, אַדיע, מיינע הערען. און פֿערגעסט אָקאָרשט ניט, אַז מיר האָבען נאָך היינט אַרום פֿינף אַזייגער אַ בעראַטהונג.

די דריי הערען. יאָ; נו יאָ; פֿערשטעהט זיך. (זיי געהען אַרויס רעכטס.)

ב ע ר נ י ק (איבערלעזענדיג די טעלעגראַמע). נאַ, דאָס איז באמת עכט אַמעריקאַניש! שרעקליך, בנאמנות—

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. גאָט איז מיט דיר, ריכאַרד, וואָס איז דאָרט אַזוינס?

ב ע ר נ י ק. גיט אַ קוק, הערר קראַפּ; לייענט נור איבער!

ק ר אַ פּ (לייענט): „וואָס ווייניגער רעפּאַראַטורען. שיקט אַרויס די „גאַזעלע" אַזוי שנעל ווי מעגליך. גוטע צייט פֿון יאָהר; וועט על פּי נויטה קענען שווימען אויף דער לאַדונג."— נאַ, דאָס הייסט אַביסעל—

ב ע ר נ י ק. וועט קענען שווימען אויף דער לאַדונג! די לייט ווייסען גאַנץ גוט, אַז דאָס שיף וועט אַראָב מיט דער לאַדונג אינאיינעם אַזוי ווי אַ שטיין, אַז עפּעס זאָל נור טרעפֿען.

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. יאָ, דאָ זעהט מען טאַקי, ווי ס'זעהט אויס אין דער דאָזיגער געבענשטער גרויסער געזעלשאַפֿט.

ב ע ר נ י ק. דאָ זייט איהר געראָכט. קיין שום איינזעהעניש האָבען זיי ניט אפילו פֿאַר דעם מענשליכען לעבען, ווי באַלד ס'געהט נור וועגען פּראָפֿיט. (צו קראַפּ.) ווי מיינט איהר, וועט די „גאַזעלע" קענען אָב-פֿאָהרען אין פֿיער, פֿינף טעג אַרום?

ק ר אַ פּ. יאָ—ס'הייסט, אויב הערר וויגעלאַנד וועט גאָרנישט האָ-בען דאַגעגען, מיר זאָלען פֿאַר דער צייט אָבשטעלען די אַרבייט ביי דעם „טייטעל-בוים".

ב ע ר נ י ק. הם, דאָס וועט ער ניט ערלויבען. נו.., זייט אַזוי גוט און קוקט דורך די פֿאָסט... הערט, האָט איהר ניט אקאָרשט בעגעגענט אָלאַף'ן אונטען ביים האַפֿען?

ק ר אַ פּ. ניין, הערר קאָנזול. (ער געהט אַריין אין פֿאָדערשטען צימער לינקס.)

ב ע ר נ י ק (קוקט נאָך אַמאָל דורך די טעלעגראַממע). ריזיקירען מיט אַכצעהן מענשען-לעבענס, און די לייט זאָלען זיך דאָס דערביי באַטש אַ קרים געבען—

ה י ל מ אַ ר. הערסטו, דערצו איז מען דאָך אַ מאַטראָז, זיך צו רייצען מיט די נאַטור-קרעפֿטען; ס'מוז ליגען עטוואָס אויפֿרעגענדעס דעריין צו זיין אָבגעטיילט מיט אַ דינער מחיצה פֿון אָבגרונד—

ב ע ר נ י ק. יאָ, כ'וואָלט געוואָלט זעהן דאָ דעם בעל הבית פֿון אַ שיף, וואָס זאָל קענען אַזוי וואָס פועל'ן ביי זיך! ניט א י י נ ע ר, ניט קיין איין א י י נ צ י ג ע ר—(דערזעהט אָלאַף'ן.) גאָט צו דאַנקען, אָט איז ער דאָ, און געזונד ווי אימער! (אָלאַף, מיט אַן אַנגעל-שנור אין האַנד, לויפֿט אַרויף די גאַס אין קומט אַריין דורך דער גאָרטען-טהיר.)

אָ ל אַ ף (נאָך אין גאָרטען). פֿעטער הילמאַר, כ'בין געוועזען אונטען און איך האָב געזעהן דאָס דאַמפּף-שיף.

ב ע ר נ י ק. ביסט שוין ווידער געוועזען ביים האַפֿען?

אָ ל אַ ף. ניין, כ'בין נור געוועזען אין אַ קליין שיפֿעל. אָבער דו ווייסט, פֿעטער הילמאַר, אַ גאַנצע צירק-קאָמפּאַניע איז אָנגעקומען מיט פֿערד און ווילדע חיות; און אַזוי פֿיעל פּאַסאַזשירען—!

מ אַ ד אַ ם ר ו מ ע ל. אָהּ! מיר וועלען גאָר האָבען אַ צירק דאָ?

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. מ י ר? כ'האָף, אַז ניט.

מ אַ ד אַ ם ר ו מ ע ל. ניין, מ י ר נאַטירליך ניט, אָבער—

ד י נ אַ. כ'וואָלט אַזוי גערן געוואָלט אַמאָל זעהן אַ צירק.

אָ ל אַ ף. יאָ, איך אויך.

ה י ל מ אַ ר. דו ביסט אַ בהמה, וואָס איז דאָ פֿאַרהאַן וואָס צו זעהן? גאָרנישט, ס'איז מעהר ניט ווי נאָכגעקרימט זיך! זעהסט דו, ס'איז ווערטה אַמאָל צו זעהן ווי דער גאַוכאָ יאָגט זיך אויף זיין סאָפּעדיגען מוסטאַנג איבער די פּאַמפּאַס, די ברייטע ווייטע פֿעלדער. אָבער גאָט מיינער, דאָ אין די קליינע שטעטלאַך—

אָ ל אַ ף (גיט אַ ציה פֿריילין בערניק ביים אַרבעל). מוהמע מאַר-טהאַ, זעה, זעה—אָט קומען זיי!

מאַדאַם האָלט. יאָ, כ׳לעבען, אָט האָבען מיר זיי טאַקי.

מאַדאַם לינגען. אָה, וואָס פֿאַר מיאוס׳ע מענשען!

(אַ מחנה פֿאַסאַזשירען און אַ גאַנצע מאַסע שטאָדט-רייט קומען אַרויף די גאַס.)

מאַדאַם רומעל. יאָ, אָט די שוואַרץ-קינסטלער וויזען אויס צו זיין פֿון דעם ריכטיגען סאָרט. זעהט נאָר די מיט׳ן גראָען קלייד, מאַדאַם האָלט; זי טראָגט דעם רייזע-זאַק איהרען אויף׳ן רוקען.

מאַדאַם האָלט. ריכטיג... און דערצו נאָך אויף׳ן פּאַראַסאָל! דאָס איז, פֿערשטעהט זיך, דעם דירעקטאָר׳ס ווייב.

מאַדאַם רומעל. און אָט איז דער דירעקטאָר אַליין... דער מיט׳ן באָרד. אָה, דער זעהט אויס אָקוראַט ווי אַ רויבער. קוק ניט אַהין, הילדראַ.

מאַדאַם האָלט. דו אויך ניט, נעטטאַ!

אָלאַף. מאַמאַ, זעה נאָר, דער דירעקטאָר פֿערנייגט זיך פֿאַר אונז.

בערניק. וואָס טהוט ער?

מאַדאַם בערניק. וואָס זאָגסט דו, קינד?

מאַדאַם רומעל. יאָ, כ׳לעבען, אָט פֿערנייגט זיך די פֿרוי אויך!

בערניק. אָבער דאָס איז דאָך ווירקליך אונפֿערשעהמט!

פֿריילין בערניק (מיט אַ פּלעצליכען אויסרוף). אַה—!

מאַדאַם בערניק. וואָס איז מאַרטהאַ?

פֿריילין בערניק. אָה גאָרנישט, גאָרנישט! כ׳האָב נור גע-מיינט—

אָלאַף (צושרייט זיך מיט פֿרייד). זעה, זעה, אָן קומען די אַנדערע מיט די פֿערד און די ווילדע חיות! און אָט זיינען אויך די אַמעריקאַ-נער! און אַלע מאַטראָזען פֿון דער „גאַזעלע“— (מען הערט דעם „יענקי דודל“, בעגלייט פֿון אַ פּויק מיט אַ קלאַרינעט.)

הילמאַר (פֿערשטעלט זיך די אויערן). אוף, אוף, אוף!

ראָהרלאַנד. כ׳מיין, מיינע דאַמען, מיר זאָלען אַוועקגעהן פֿון דאַנעט אויף אַ ווײלע; דאָס דאָ איז נישט פֿאַר אונז. לאָמיר זיך נעה-מען צוריק צו אונזער אַרבייט.

מאַדאַם בערניק. אפשר וואָלטען מיר גאָר אַרונטערגעלאָזט די פֿאָרהיינגלאַך?

ראָהרלאַנד. יאָ, דאָס האָב איך טאַקי געמיינט. (די דאַמען זעצען זיך אויס ביים טיש. דער וויצע-פּרעדיגער שליסט צו די גאָר-טען-טהיר, ציהט אַרונטער דעם פֿאָרהאַנג איבער איהר און לאָזט אויך אַראָב די פֿאָרהיינגלאַך פֿון די פֿענסטער. ס׳ווערט פֿינסטערלאַך אין סאַלאָן.)

אָלאַף (קאַפּענדיג אַ קוק אויף דרויסען). מאַמאַ, איצט שטעהט

דעם דירעקטאָר׳ס פֿרוי ביים פֿאָנטאַן און וואַשט זיך דאָרט דעם פּנים.

מאַדאַם בערניק. וואָס? אין רעכטען מיטען מאַרק!

מאַדאַם רומעל. און אין מיטען העלען טאָג!

הילמאַר. נו, אַז איך וואָלט געוואַנדערט אין אַ מדבר און גע-קומען איבער אַ קוואַל, וואָלט איך זיך אסור ניט געשעהמט, צו— אָה, דער פֿערפֿלוכטער קלאַרינעט!

ראָהרלאַנד. די פּאָליציי האָט זיך בנאמנות געדאַרפֿט אַריינמישען און עס ניט דערלאָזען.

בערניק. ווייס איך וואָס! מען טהאָר ניט זיין אַזוי שטריינג מיט אויסלענדער. אָט די לייט האָבען ניט דאָס טיעף איינגעוואָרצעלטע געפֿיהל פֿון אַנשטענדיגקייט, וואָס האַלט אונז אין די ריכטיגע גרע-נעצען. זאָלען זיי זיך פֿיהרען ווי זיי געפֿעלט; וואָס איז דאָס אונזער דאגה? אָט די גאַנצע אונאָרדנונג, וואָס הויבט זיך אויף אַנטקעגען אַנשטענדיגקייט און גוטע אויפֿפֿיהרונג, האָט צום גליק קיין שום שייכות ניט מיט אונזער געזעלשאַפֿט, אויב איך מעג זיך אַזוי אויס-דריקען.— אָבער וואָס הייסט דאָס? (די פֿרעמדע דאַמע געהט שנעל אַריין דורך דער טהיר רעכטס.)

די דאַמען (דערשראָקען אָבער שטילערהייט). די צירק-רייטערקע! דעם דירעקטאָר׳ס ווייב!

מאַדאַם בערניק. מיין גאָט! וואָס הייסט דאָס אַזוינס?

פֿרייליין בערניק (אויפֿשפרינגענדיג). אַה—!

די דאַמע. גוטען טאָג, ליעבע בעטטי! גוטען טאָג, מאַרטהאַ! גוטען טאָג, שוואָגער!

מאַדאַם בערניק (מיט אַ געשריי). לאָנאַ—!

בערניק (טהוט אַ טראָט צוריק). אַזוי וואַהר ווי איך לעב—!

מאַדאַם האָלט. מיין גאָט אין הימעל—!

מאַדאַם רומעל. ס׳איז ניט מעגליך—!

הילמאַר. אוף, אוף!

מאַדאַם בערניק. לאָנאַ—! ביסט דו דאָס ווירקליך—?

פֿרייליין העסעל. צי איך בין דאָס ווירקליך? נו יאָ, אודאי בין איך עס! איהר מעגט גאַנץ דרייסט צוקומען און זיך אַרומכאַפּען מיט מיר.

הילמאַר. אוף, אוף!

מאַדאַם בערניק. און דו קומסט אַהער—?

בערניק. —און ווילסט טאַקי אויפֿטרעטען—?

פֿרייליין העסעל. אויפֿטרעטען? וואָס הייסט אויפֿטרעטען?

בערניק. יאָ, כ׳מיין—אין צירק—

פֿרייליין העסעל. האַ האַ האַ! וואָס, ביסט דו פֿערריקט,

שוואָגער? דו מיינסט, איך בין איינע פֿון די צירק-לייט? ניין; ס'איז אמת, אַז איך האָב אַסך זאַכען געטהאָן און זיך מעהר ווי איינמאָל לעכערליך געמאַכט—

מאַדאַם רומעל. הם—

פֿריילײן העסעל. —אָבער אויף פֿערד האָב איך נאָך קיינמאָל קיין קונץ-שטיק ניט בעוויזען.

בערניק. ביסט דו, הייסט עס, ניט—?

מאַדאַם בערניק. אָה, גאָט צו דאַנקען!

פֿריילײן העסעל. ניין, מיר זיינען געפֿאָהרען ווי אַלע אַנדערע אָנשטענדיגע לייט—ס'איז אמת, אין צווייטער קלאַסע, אָבער מיר זיינען געוועהנט דערצו.

מאַדאַם בערניק. מיר, זאָגסט דו?

בערניק (צוגעהענדיג אַ טריט נעהנטער). וואָס פֿאַר אַ מיר?

פֿריילײן העסעל. איך און דאָס קינד, פֿערשטעהט זיך.

די דאַמען (מיט אַ קוויטש). דאָס קינד!

הילמאַר. וואָס!

ראָהרלאַנד. נאַ, דאָס הייסט אַביסעל—!

מאַדאַם בערניק. אָבער וועמען מיינסט דו פֿאָרט דערמיט, לאָנאַ?

• פֿריילײן העסעל. פֿערשטעהט זיך, אַז איך מיין דזשאָהן'ן; כ'האָב דאָך ניט קיין אַנדער קינד נאָר דזשאָהן—אָדער יאָהאַן, ווי איהר רופֿט איהם דאָ.

מאַדאַם בערניק. יאָהאַן—

מאַדאַם רומעל (שטילערהייט צו מאַדאַם לינגעו). דער צוגרונד געגאַנגענער ברודער!

בערניק (מיט אַ האַלבען מויל). יאָהאַן איז, הייסט עס, אויך געקומען?

פֿריילײן העסעל. אודאי; אָהן איהם וואָלט איך דאָך ניט געפֿאָהרען. אָבער האָט איהר מיר אַלע אַזעלכע פֿעראומערטע פנים'ער! און עפעס זיצט איהר מיר דאָ אין האַ-ב דונקעל און נעהט עפעס ווייסע זאַכען. ס'איז דאָך קיינער ניט געשטאָרבען אין דער פֿאַמיליע?

ראָהרלאַנד. מיין פֿריילײן, איהר געפינט זיך דאָ אין דעם פֿעראיין פֿאַר די מאָראַליש פֿערדאָרבענע—

פֿריילײן העסעל (מיט אַ נידריגען טאָן). וואָס זאָגט איהר? אָט די פֿיינע דאַמען זיינען גאָר—?

מאַדאַם רומעל. ניין, דאָס איז ווירקליך צופֿיעל!

פֿריילײן העסעל. אַה, כ'פֿערשטעה, כ'פֿערשטעה! אָבער צו'ן

אַלדע גוטע יאָהר, דאַס איז דאָך מאַדאַם רומעל! און דאָ זיצט דאָך אויך מאַדאַם האָלט! נאַ, מיר דריי זייגען על כל פנים ניט יונגער געוואָרען, זינט מיר האָבען זיך געזעהן דאָס לעצטע מאָל... אָבער הערט אַקי׳רשט, איהר ליעבע לייט, לאָזט די מאָראַליש פערדאָרבענע וואַרטען נאָך אַ טאָג;—זיי וועלען אסור ערגער ווערן אין דער צייט. אַזאַ פרעהליכער מאָמענט ווי דער דאָזיגער—

ראָהרלאַנד. ניט תמיד איז דאָס צוריקקומען אַהיים אַ פרעהליכער מאָמענט.

פריילײַן העסעל. אַזוי גאָר? ווי אַזוי פערשטעהט איהר פאָרט אייער ביבעל, פאַסטאָר?

ראָהרלאַנד. איך בין ניט קיין פאַסטאָר.

פריילײַן העסעל. נו, טאָ וועט איהר עס נאָך אודאי ווערן אַמאָל.— אָבער פע, פע,—אָט דער מאָראַלישער לייוועגד גיט אָב פון זיך מיט אַזאַ מין פערדאָרבענעם ריח,—אָקוראַט ווי תכריכים. איך בין געוועהנט צו דער פרישע לופט פון די סטעפעס...

בערניק (זיך אָבווישענדיג דעם שטערן). יאָ, ס׳איז דאָ טאַקי אַ ביסעל צו שווער די לופט.

פריילײַן העסעל. וואַרט, וואַרט אַקאָרשט; מיר מוזען אַרויס פון דעם דאָזיגען קבר. (ציהט אַרויף די פאָרהיינגלאַך.) העל און ליכ-טיג מוז דאָ זיין אין צימער, ווען מיין יונגג וועט קומען. יאָ, דאָ וועט איהר זעהן אַ יונג, וועלכער האָט זיך אַרומגעוואַשען—

הילמאַר. אוף, אוף!

פריילײַן העסעל (אויפעפענענדיג די טהיר אין פענסטער). דאָס הייסט, נאָכדעם ווי ער וועט זיך אַרומוואַשען אין האָטעל; מחמת אייף׳ן דאַמפף-שיף ווערט מען קויטיג ווי אַ קוימען-קעהרער.

הילמאַר. אוף, אוף!

פריילײַן העסעל. אוף, אוף? אַה, ביי מיין וואָרט,—איז דאָס ניט—! (ווייזט אויף הילמאַר׳ן און פרעגט די אַנדערע.) וואָס זשע, אָט דער שלייעט זיך נאָך אַלץ אַרום דאָ און זאָגט נאָך אַלץ „אוף, אוף״?

הילמאַר. איך שלייע זיך ניט אַרום; כ׳געפין זיך דאָ צוליעב מיין שוואַכען געזונד.

ראָהרלאַנד. הם, מיינע דאַמען, כ׳מיין, אַז—

פריילײַן העסעל (דערזעהענדיג אָלאַף׳ן) דאָס איז דיינער, בעטטי? גיב אַהער אַ האַנד, דו קליינער דו! אָדער האָסט דו מורא פאַר דיין מיאוס׳ער אַלטער מוהמע?

ראָהרלאַנד (נעהמענדיג זיין בוך אונטערן אָרים). מיינע דאַמען, כ׳מיין, אַז ס׳איז עפעס ניט אַזוי ווי געוואונשען היינט ווייטער אָנצו-

געהן מיט אונזער אַרבייט. אָבער מאָרגען קומען מיר דאָך ווידער צואַמען?

פֿ ר יי ל יי ן ה ע ס ע ל (אין דער צייט וואָס די פֿרעמדע דאַמען שטעהען אויף אַוועקצוגעהן). יאָ, לאָמיר זיך ווידער צוזאַמענקומען. איך וועל זיין אויף מיין פּלאַץ.

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. א י ה ר? פֿערצייהט, מיין פֿריילייןָ, וואָס ווילט איהר דען טהאָן ביי א ו נ ז אין פֿעראיין?

פֿ ר יי ל י ן ה ע ס ע ל. איהם אויסלופֿטערן, הערר פּאַסטאָר!

צווייטער אקט.

גאָרטען-סאַלאָן ביי קאָנזול-בערניק אין הייז.

מאַדאַם בערניק זיצט מיט אַ נעה-ארבייט אַליין ביים אַרבייטס-טיש. אין אַ ווײילע אַרום קומט פֿון רעכטסאַריין קאָנזול בערניק מיט אַ שטעקען און האַנד-שוה און מיט'ן הוט אויף'ן קאָפּ.

מאַדאַם בערניק. דו ביסט שוין צוריק אין דער היים, ריכאַרד?

בערניק. יאָ, כ'האָב בעשטעלט אימיצען אַהער.

מאַדאַם בערניק (מיט אַ זיפֿץ). אַך יאָ,—יאָהאַן וועט דאָך אַודאי ווידער קומען.

בערניק. געוויס. (שטעלט אַוועק דעם הוט אויף אַ טיש.) וואו זיינען ערגעץ היינט אַלע דאַמען?

מאַדאַם בערניק. מאַדאַם רומעל און הילדאַ האָבען קיין צייט ניט.

בערניק. אַזוי? האָבען געשיקט זאָגען?

מאַדאַם בערניק. יאָ; זיי האָבען, הייסט עס, פֿיעל צו טהאָן ביי זיך אין דערהיים!

בערניק. פֿערשטעהט זיך... און די אַנדערע קומען נאַטירליך אויך ניט?

מאַדאַם בערניק. ניין,—אויך די זיינען היינט געשטערט.

בערניק. דאָס האָבען מיר שוין פֿריהער געקענט פֿערשטעהן. וואו איז ערגעץ אָלאַף?

מאַדאַם בערניק. כ'האָב איהם אַרויסגעשיקט אויף אַ ווײילע מיט דינאַ'ן.

בערניק. הם... דינאַ... דאָס דאָזיגע לייכטזיניגע מיידעל... דאָס וואָס זי האָט זיך נעכטען גלייך אַריינגעלאָזט אַזוי פֿיעל מיט יאָהאַן'ן—!

מאַדאַם בערניק. אָבער, ליעבער ריכאַרד, דינאַ, ווייסט דאָך גאָר ניט—

בערניק. אָבער יאָהאַן האָט דאָך לכל הפחות געמעגט האָבען אַזוי פֿיעל טאַקט, איהר ניט צו ווייזען קיין אויפֿמערקזאַמקייט. ווען דו וואָלסט געזעהן, וואָס פֿאַר אַ פּאָר אויגען קויפֿמאַן ווינגעלאַנד האָט דאָס אַביסעל אויסגעשטעלט!

מאַדאַם בערניק (אַנידערלייגענדיג די נעה-אַרבייט ביי זיך אין שויס). ריכאַרד, דו ווייסט ניט, וואָס זיי האָבען דאָ צו טהאָן אין דער אַלטער היים ?

בערניק. הם ; ער האָט אַ פֿאַרם דאָרט, מיט וועלכער ס׳געהט איהם אַפּנים ניט אַם בעסטען ; און דו האָסט דאָך געהערט, ווי זי האָט געגעבען אָנצוהערן, אַז זיי האָבען ניט געקענט פֿאָהרען ערשטע קלאַסע—

מאַדאַם בערניק. יאָ ס׳מוז אודאי זיין אַזוי וואָס. אָבער דאָס וואָס זי איז מיטגעקומען. זי ! נאָך יענער בלוטיגער חרפה, וואָס זי האָט דיר אָנגעטהאָן—!

בערניק. אַך, ניט טראַכט מעהר פֿון אָט די אַלע אַלטע געשיכטען.

מאַדאַם בערניק. ווי קען איך איצט טראַכטען פֿון עפּעס אַנדערש ? ער איז דאָך פֿאָרט מיין ברודער... יאָ, שוין ניט פֿון זיינעטוועגען... אָבער די אַלע אונאַנגענעהמליכקייטען, דאָס גאַנצע עגמת נפש, וואָס דאָס וועט דיר פֿערשאַפֿען... ריכאַרד, מיר איז אַזוי מורא׳דיג שלעכט אויף׳ן האַרצען... כ׳האָב מורא—

בערניק. מורא פֿאַרוואָס ?

מאַדאַם בערניק. קען זיי ניט איינפֿאַלען אַשטייגער, איהם צו אַרעסטירען וועגען דאָס געלד, וואָס האָט דעמאָלט געפֿעהלט ביי דיין מוטער אין קאַסע ?

בערניק. ווייס איך וואָס, דומהייטען ! ווער קען דאָס בעווייזען, אַז מען האָט גע׳גנב׳עט געלד ?

מאַדאַם בערניק. גאָט מיינער, דאָס ווייסט דאָך ליידער די גאַנצע שטאָדט ; און דו אַליין האָסט דאָך געזאָגט—

בערניק. כ׳האָב גאָרנישט געזאָגט. וואָס ווייסט די שטאָדט פֿון אַזעלכע זאַכען ! דאָס זיינען אַלץ געוועזען פוסטע קלאַנגען.

מאַדאַם בערניק. אָה, ווי גוט דו ביסט, ריכאַרד !

בערניק. לאָז מיך צורוה מיט אָט די עראינערונגען, זאָג איך דיר ! דו ווייכט ניט, ווי דו מוטשעסט מיך, דערמיט וואָס דו נעהמסט דאָס אַלעס יעדע ווײלע ווידער פֿונאַנדער. (ער געהט אַרויף און אַראָב, דערנאָך דערלאַנגט ער אַ וואָרף דעם שטעקען פֿון זיך.) און אויף צו להכעיס איצט זיינען זיי געקומען,—איצט, ווען איך דאַרף אַזוי נייטיג האָבען, מען זאָל ריידען פֿון מיר נור גוטס אי אין דער שטאָדט, אי אין דער פרעסע. די בלעטער פֿון די נאָהנטע שטעדט וועלען ברייננגען קאָרעספּאָנדענציעס פֿון דאַנעט. צי איך וועל זיי אויפֿנעהמען גוט, צי שלעכט—אַלץ איינס, מען וועט שוין דרעהען און אויסטייטשען דעם עסק, ווי מען וועט וועלען. מען וועט איבער אַ נייעס פֿונאַנדערשאַרען אָט די אַלע אַלטע מעשיות—אָקוראַט ווי דו טהוסט. אין אַ געזעלשאַפֿט ווי אונזערע—(טהוט אַ וואָרף די האַנד-שוה אויף׳ן טיש.)

און קיין אייגציגען מענשען האָב איך ניט, מיט וועמען זיך דורכצו-רײדען און ביי וועמען איך זאָל קענען זוכען אַ שטיקעל אָנשפּאַר.

מאַדאַם בערניק. גאָר קיינעם ניט, ריכאַרד?

בערניק. נייז,—וועמען פאָרט, צום ביישפּיעל?—און גראָד אַצינד קו-מען זיי מיר אויף'ן האַלז! קיין ספק ניט, אַז זיי וועלען מאַכען סקאַנדאַלען, אַזוי צי אַזוי,—דער עיקר זי. איז עס דאָ ניט אַן אונגליק צו האָבען אַזעלכע מענשען אין דער משפחה!

מאַדאַם בערניק. יאָ, איך בין ניט שולדיג אין דעם, וואָס—

בערניק. אין וואָס ביסט דו ניט שולדיג? וואָס דו ביסט פאַר-וואַנדט מיט זיי?... זעהר ריכטיג—אין דעם ביסט דו ניט שולדיג.

מאַדאַם בערניק. און איך האָב זיי אויך ניט געבעטען צוריק צוקומען.

בערניק. זעהסט דו—אָט האָבען מיר עס! איך האָב זיי ניט געבעטען צוריקקומען,—איך האָב זיי ניט געשריבען,—איך האָב זיי ניט געבראַכט צושלעפּען אַהער! אָה, כ'קען דעם גאַנצען פּזמון אויסוויינינג.

מאַדאַם בערניק (ברעכט אויס אין אַ געוויין). אָבער דו ביסט אַזוי אונפריינדליך—

בערניק. אַזוי, אַזוי; וויין נור, וויין, כדי מען זאָל נאָך אין שטאָדט קענען ריידען דערפון אויך... וואַרף אַוועק די קינדערשע שטיק, בעטטי. געה אַרויס אויף דרויסען; דאָ קען נאָך אימיצער קו-מען, זאָל מען אפשר זעהן די מאַדאַם קאָנזול בערניק מיט רויטע אויגען? יאָ, מעהר פעהלט מאַקי ניט, דער עולם זאָל געוואָהר ווערן, אַז... נאַ, כ'הער אימיצען קומען אין קאָרידאָר! (מען קלאַפּט.) אַריין!

מאַדאַם בערניק געהט אַרויס מיט איהר נעה-אַרבייט אויף די גאָרטענ-טרעפּ. אולער קומט אַריין פון רעכטס.

אַולער. גוטען טאָג, הערר קאָנזול.

בערניק. גוטען טאָג. נו, איהר מוזט אודאי טרעפען, מכח וואָס איך האָב אייך גערופען?

אַולער. דער פערוואַלטער האָט מיר נעכטען געזאָגט, אַז איהר וועט זיין אומצופריעדען דערמיט, וואָס—

בערניק. מיט דער גאַנצער פיהרונג אויף'ן דאָק בין איך אומ-צופריעדען, אולער. די אַרבייט ריהרט זיך גאָר פון אָרט ניט. דער „טייטעל-בוים" האָט שוין פון לאַנג געדאַרפט זיין פאַרטיג אָבצופאָהדען. קויפמאַן וויגעלאַנד האַלט מיך אין איין מוטשען; דער איז אַ זעהר שווערער שותף.

אַולער. דער „טייטעלבוים" וועט איבערמאָרגען זיין פאַרטיג אָב-צופאָהרען.

בערניק. נאַ, סוף כל סוף! אָבער דער אַמעריקאַנער, די „גאַזעלע“, וואָס ליגט שוין דאָ זינט פֿינף וואָכען צייט, און—

אַולער. דער אַמעריקאַנער? איך האָב פֿערשטאַנען, אַז מיר דאַרפֿען ראשית כל אָנווענדען אַלע אונזערע כחות אויף אייער אייגען שיף.

בערניק. כ'ווייס ניט, פֿון וואַנעט איהר האָט עס גענומען. אויך דער אַמעריקאַנער האָט געדאַרפֿט פֿעררעכט ווערען אַזוי גיך ווי מעגליך; אָבער ס'הויבט זיך גאָרניט אָן.

אַולער. דער באָדען פֿון'ם שיף איז פֿאָלשטענדיג פֿערפֿוילט, הערר קאָנזול; וואָס מעהר מיר פֿערלאַטען עס, אַלץ ערגער ווערט עס.

בערניק. דאָס איז ניט די אורזאַכע. קראַפּ האָט מיר געזאָגט, אין וואָס עס געהט דאָ. איהר קענט פּשוט ניט אַרבייטען מיט די נייע מאַשינען, וועלכע איך האָב זיך איינגעשאַפֿט,—אָדער בעסער געזאָגט, איהר ווילט מיט זיי ניט אַרבייטען.

אַולער. הערר קאָנזול, איהר ווייסט, איך בין שוין אַריבער די פֿופֿציג; פֿון יונג-ווייז אָן בין איך געוועהנט צו דעם אַלטען סיסטעם פֿון דער אַרבייט—

בערניק. דערמיט קענען מיר זיך היינט-צו-טאָג מעהר ניט בענוצען. און איהר דאַרפֿט ניט דיינקען, אַז מיר געהט דאָ וועגען אַ גרעסערן פּראָפֿיט; צום גליק נייטיג איך זיך ניט דעריין; אָבער איך מוז נעהמען אין אַנבעטראַכט די געזעלשאַפֿט, אין וועלכער איך לעב, און די פֿירמאַ, וואו איך בין דער הויפּט דעה-זאָגער. פֿון מיר מוז דער פּראָגרעס קומען, אָדער—ס'בלייבט שטענדיג ביים אַלטען.

אַולער. כ'האָב דאָך גאָרנישט דאַגעגען דעם פּראָגרעס, הערר קאָנזול, אדרבה—

בערניק. יאָ, איהר וואָלט גערן געוואָלט דעם פּראָגרעס, אָבער בלויז פֿאַר אייער בעשרענקטען קרייז, פֿאַר דער אַרבייטער-קלאַסע. אָה נישקשה, כ'ווייס אַלעס מכח אייער אַגיטאַציע; רעדעס האַלט איהר; איהר העצט אויף דעם עולם; אָבער ווי עס קומט נור צו אַ שטיקעל אמת'ן פּראָגרעס, וואָס מען קען אָנגעהמען מיט דער האַנד, ווי אַצונד ביי אונזערע מאַשינען, דאַן ווילט איהר ניט הערען און זעהן,—דאַן ציטערט איהר; אַ מורא פֿאַלט אויף אייך.

אַולער. יאָ, כ'ציטער ווירקליך, הערר קאָנזול. מיר שרעקט דאָס האַרץ פֿאַר די אַרבייטער, ביי וועמען די מאַשינען וועלען אָבנעהמען זייער ברויט. איהר רעדט אַזוי אָפֿט דערפֿון, אַז מען מוז נעהמען אין אָנבעטראַכט די געזעלשאַפֿט; אָבער איך מיין, די געזעלשאַפֿט האָט דאָך עפּעס אויך פּפֿליכטען. ווי אַזוי קענען די וויסענשאַפֿט און דאָס קאַפּיטאַל איינפֿיהרען אָט די נייע ערפֿינדונגען, איידער די געזעלשאַפֿט

האָט ערצויגען אַ דור פֿון מענשען, וואָס זאָלען זיך קענען בענוצען מיט זיי?

בערניק. איהר לייענט און גריבעלט צופֿיעל, אַולער; דאָס טהוט אייך גאָר קיין גוטס ניט; דאָס מאַכט אייך אומצופֿריעדען מיט אייער שטעלע.

אַולער. דאָס ניט, חערר קאָנזול; אָבער איך קען ניט רוהיג צו־זעהן, ווי איין גוטער אַרבייטער נאָך׳ן אַנדערן ווערט אַוועקגעשיקט און געמאַכט ברויטלאָז צוליעב אָט די נייע מאַשינען.

בערניק. הם; אַז די דרוקעריי איז אויסגעפֿונען געוואָרען, איז מעהר ווי איין שרייבער געבליבען אָהן ברויט.

אַולער. וואָלט איהר, הערר קאָנזול, זיך אַזוי שטאַרק געפֿרעהט מיט דער דאָזיגער ערפֿונדענער קונסט, ווען איהר וואָלט דאַן אַ שטייגער געוועזען אַ שרייבער?

בערניק. כ׳האָב ניט געשיקט נאָך אייך, כדי מיט אייך אַ וכוח צו האָבען. כ׳האָב אייך גערופֿען אַהער, כדי אייך צו זאָגען, אַז די „גאַזעלע" מוז איבערמאָרגען זיין פֿיקס און פֿאַרטיג אָבצופֿאָהרען.

אַולער. אָבער, הערר קאָנזול—

בערניק. איהר הערט: איבערמאָרגען! אין איין צייט מיט אונזער אייגענעם שיף; ניט איין שעה שפּעטער. כ׳האָב מיינע אורזאַכען, זיך אונטערצואיילען דערמיט און אַראָב פֿון מאַרק. איהר האָט געלייענט די היינטיגע מאָרגען־צייטונג?... נו, ווייסט איהר דאָך, אַז די אַמע־ריקאַנער האָבען שוין ווידער געמאַכט שטערונגען און משוגע׳נע שטיק. אָט די אונפֿערשעהמטע באַנדע קעהרט איבער די גאַנצע שטאָדט מיט׳ן קאָפּ אַראָב און מיט די פֿיס אַרויף; ס׳געהט ניט פֿערביי די נאַכט, עס זאָלען ניט פֿאָרקומען קיין געשלעגען אין די שיינקען און אויף דער גאַס,—פֿון אַלע אַנדערע מיאוס׳ע זאַכען איז שוין גאָר ניטאָ וואָס צו ריידען.

אַולער. יאָ, זיי זיינען ווירקליך אַ מיאוס׳ע חברה.

בערניק. און ווער מען מאַכט מען פֿעראַנטוואָרטליך פֿאַר די דאָזיגע סקאַנדאַלען? מיך, פֿערשטעהט זיך! יאָ, איך קריג די גאַנצע גאָב דערפֿאַר. אָט די צייטונגס־שרייבער מאַכען מיך מיט דער בלאָטע צוגלייך, ווייל מיר פֿערטהוען די גאַנצע אַרבייטס־קראַפֿט אויף דעם „טייטעל־בוים". איך, וואָס מיין אויפֿגאַבע איז צו זיין אַ ביישפּיעל פֿאַר מיינע מיט־בירגער, מוז זיך לאָזען שליידערן אַזעלכע זאַכען אין פנים אַריין! דאָס קען איך מעהר ניט פֿערטראָגען. עס לוינט מיר כלל וכלל ניט, אַז מיין נאָמען זאָל אויף אַזאַ אופן בעשמוצט ווערן.

אַולער. אָה, דער נאָמען אייערער, הערר קאָנזול, איז אַזוי גוט, אַז ער קען פֿערטראָגען דאָס און אַסך מעהר נאָך דערפֿון.

ב ע ר נ י ק. גיט אַצונד; גראָד איצט מוז איך נייטיג האָבען אַזוי פיעל רעספּעקט און צוטרוי, וויפיעל מיינע מיט-בירגער קענען מיר נור שיינקען. איך האָב אַ גרויסע אונטערנעהמונג אין האַנד, ווי איהר האָט שוין מסתמא געהערט; און אַז עס זאָל זיך די שלעכטע מענשען איינגעבען אָבצוציהען דעם אונבעדינגטען צוטרוי צו מיין פּערזאָן, קען איך דורך דעם האָבען די גרעסטע שוועריגקייטען. אָט מחמת דעם וויל איך גאָר אָהן אַ שום תירוץ זיך בעפרייען פון די דאָזיגע רשעות׳דיגע, פערליימדערישע צייטונגס-שרייבערייען, און דעריבער האָב איך בע-שטימט די צייט אויף איבערמאָרגען.

אַ ו ל ע ר. הערר קאָנזול. איהר האָט פונקט אַזוי גוט געקענט בע-שטימען די צייט אויף היינט נאָכמיטאָג.

ב ע ר נ י ק. איהר מיינט, הייסט עס, אַז איך פערלאַנג פון אייך אַן אונמעגליכע זאַך?

אַ ו ל ע ר. יאָ,—מיט דער צאָהל אַרבייטער, וואָס מיר האָבען אַצונד—

ב ע ר נ י ק. גוט, גוט;—דאַן מוזען מיר זיך אַרומזעהן ערגעץ אַנדערש.

אַ ו ל ע ר. איהר מיינט ווירקליך אָבזאָגען נאָך מעהר אַלטע אַר-בייטער?

ב ע ר נ י ק. ניין, ניט דאָס מיין איך.

אַ ו ל ע ר. וואָרים איך מיין, ס׳וואָלט געוואָרען אַ שטאַרקע אויפ-רעגונג, ווען איהר טהוט עס—אי אין דער שטאָדט, אי אין די צייטונגען.

ב ע ר נ י ק. קען געמאָלט זיין; דעריבער טאַקי לאָזען מיר עס דער-ווייל צורוה. אָבער אויב די „גאַזעלע" איז ניט פאַרטיג צום פאָהרען איבערמאָרגען, טאָ וועל איך א י י ך אָבזאָגען.

אַ ו ל ע ר (אין איין שרעק). מיך! (שמייכעלט.) ס׳איז דאָך געוויס ניט מעהר ווי אַ שפּאַס, הערר קאָנזול.

ב ע ר נ י ק. ס׳איז שוין גאָר קיין שפּאַס ניט.

אַ ו ל ע ר. און איהר האָט באמת געמיינט מיך אָבצוזאָגען? מיך, וועמעס פאָטער און זיידע האָבען זייער גאַנץ לעבען לאַנג געאַרבייט דאָ אויפ׳ן דאָק, און וואָס איך אַליין—

ב ע ר נ י ק. ווער צווינגט מיך דערצו?

אַ ו ל ע ר. איהר פערלאַנגט אַן אונמעגליכע זאַך, הערר קאָנזול.

ב ע ר נ י ק. אַך, דער גוטער ווילען ווייסט ניט פון קיין אונמעגליכעס. יאָ צי ניין! גיט מיר אַ קלאָהרען ענטפער, אָדער איהר זייט אָבגעזאָגט תיכף א ו י פ׳ן ש ט ע ל.

אַ ו ל ע ר (צוקומענדיג אַ טריט נעהנטער). האָט איהר זיך גוט בע-

רעכענט, וואָס דאָס הייסט אַזוינס, אָבזאָגען אַן אַלטען אַרבייטער? איהר מיינט, אַלץ וואָס ער האָט צו טהאָן איז, זוכען ערגעץ אַנדערש אַרבייט? אָה יאָ, דאָס קען ער. אָבער צי איז דערמיט די זאַך גענע-דיגט? איהר וואָלט געמעגט זיין ביי אַזאַ אָבגעזאָגטען אַרבייטער אין הויז דעם אָווענד, ווען ער קומט אַהיים און שטעלט אַוועק זיין געצייג הינטער דער טהיר.

ב ע ר נ י ק. איהר מיינט, איך זאָג אייך אָב מיט אַ גרינגען האַר-צען? צי בין איך דען תמיד ניט געוועזען אַ הומאַנער, רעכט-דיינקענדער אַרבייט-געבער?

אַ ו ל ע ר. נאָך ערגער פאַר מיר, הערר קאָנזול. טאַקי מחמת דעם וועלען מיינע לייט אין דערהיים ניט א י י ך שולדיג מאַכען דערפאַר. זיי וועלען מיר גאָרנישט זאָגען, וואָרים דערצו האָבען זיי קיין האַרץ נישט; אָבער זיי וועלען מיך, בשעת איך וועל עס ניט מערקען, אָנ-קוקען מיט אַ פראַגע אין די אויגען און זיך טראַכטען ביי זיך: ער האָט עס אודאי געמוזט פערדיענען. זעהט איהר, דאָס—דאָס קען איך ניט פערטראָגען. ווי אָרים, ווי פראָסט אַ מאַן, ווי איך, זאָל נישט זיין, בין איך פאָרט שטענדיג געוועהנט געוועזען, בעטראַכט צו ווערן אַלס דער קאָפּ פון מיין פאַמיליע. מיין פראָסטע היים איז אויך פאַר זיך אַ מין קליינע געזעלשאַפט. און די דאָזיגע קליינע געזעלשאַפט האָב איך נור געקענט שטיצען און האַלטען אויף די פיס, ווייל מיין פרוי און מיינע קינדער האָבען אין מיר געגלויבט... און אַצונד זאָל דאָס אַלצ-דינג מיט אַמאָל חרוב ווערן?

ב ע ר נ י ק. יאָ, אַז ס׳קען אַנדערש ניט זיין, מוז דאָס קלענערע צוליעב דעם גרעסערן פאַלען; דער איינצעלנער, דער יחיד מעג אין גאָט׳ס נאָמען געאָפּפערט ווערן דעם כלל. קיין אַנדער ענטפער קען איך אייך ניט געבען, און אַנדערש געהט עס אויך ניט אין דער וועלט. אָבער איהר זייט אַ קשה-עורף, אַן איינגעשפאַרטער מאַן, אַולער! איהר שטעלט זיך מיר אַנטקעגען, ניט מחמת איהר קענט אַנדערש ניט, נאָר ווייל איהר ווילט ניט, עס זאָל דערוויזען ווערן די מעלה פון די מאַשינען איבער די האַנד-אַרבייט.

אַ ו ל ע ר. און איהר האַלט זיך פעסט אָן דעם, הערר קאָנזול, מחמת איהר ווייסט, אַז די פרעסע וועט ווייניגסטענס אַנערקענען אייער גוטען ווילען, אַז איהר וועט מיך דורכטרייבען פון זיך.

ב ע ר נ י ק. און אַז עס איז אַזוי, איז וואָס? איהר הערט דאָך, מכח וואָס ס׳האַנדעלט זיך דאָ,—ס׳געהט אין דעם, ענטוועדער אָנרייצען אויף מיר די פרעסע אָדער זי געווינען אויף מיין זייט אין דעם אוי-גענבליק, ווען איך אַרבייט פאַר אַ גרויסער זאַך לטובת הכלל. כ׳פרעג אייך—קען איך דאָ אַנדערש האַנדלען? כ׳פערזיכער אייך, די פראַגע

דרעהט זיך דאָ מכח דעם, ענטוועדער אייער היים אויפֿצוהאַלטען, ווי איהר רופֿט עס, אָדער פֿיליכט הונדערטע פֿון נייע היימען אונטערצו-גראָבען,—היימען, וועלכע וועלען קיינמאָל ניט קענען אויפֿגעריכט ווערן, קיינמאָל קיין רויכערדיגען קוימען ניט האָבען, אַז מיר זאָל זיך חלילה ניט איינגעבען, דורכצופֿיהרען דאָס, וואָס איך האָב אַצונד גע-נומען אין דער האַנד... דעריבער גיב איך אייך דאָ די ברירה אויס-צוקלייבען.

אַ ו ל ע ר. אויב אַזוי, טאָ האָב איך מעהר גאָרנישט וואָס צו זאָגען.

ב ע ר נ י ק. הם... מיין ליעבער אַולער, ס'טהוט מיר ווירקליך לייד, וואָס מיר מוזען זיך צושיידען.

אַ ו ל ע ר. מיר וועלען זיך ניט צושיידען, הערר קאָנזול.

ב ע ר נ י ק. וואָס הייסט?

אַ ו ל ע ר. אַ פשוט'ער מענש האָט אויך עפּעס אויפֿצוהאַלטען דאָ אין דער וועלט.

ב ע ר נ י ק. אַודאי, אַודאי... איהר מיינט, הייסט עס, אַז איהר וואָלט געקענט צוזאָגען—

אַ ו ל ע ר. די „גאַזעלע" וועט איבערמאָרגען זיין פֿאַרטיג צום פֿאָה-רען. (ער גריסט און געהט אַרויס רעכטס.)

ב ע ר נ י ק. אַהאַ, דעם שטייפֿען נאַקען האָב איך אַלזאָ פֿאָרט גע-בויגען. דאָס איז כ'לעבען אַ גוטער סימן—

ה י ל מ אַ ר, מיט אַ ציגאַר אין מויל, קומט אַריין דורך דער גאָרטענ-טהיר.

ה י ל מ אַ ר (אויף די גאָרטען-טרעפּ). גוטען טאָג, בעטטי! גוטען טאָג, בערניק!

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. גוטען טאָג.

ה י ל מ אַ ר. נאַ, דו האָסט געוויינט, זעה איך. אָט אַפּנים דו ווייסט עס שוין?

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. וואָס זאָל איך וויסען?

ה י ל מ אַ ר. אַז דער סקאַנדאַל צוטראָגט זיך אויף אַלע פֿיער. אוף, אוף!

ב ע ר נ י ק. וואָס זאָגסט דו!

ה י ל מ אַ ר (קומט אַריין). נו יאָ, דיביידע אַמעריקאַנער שפּאַצירען אַרום איבער די גאַסען אינאיינעם מיט דינאַ'ן.

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק (איהם נאָכגעהענדיג). אָבער, הילמאַר, קען'ס מעגליך זיין—?

ה י ל מ אַ ר. יאָ לײדער... דער רי'נסטער אמת. לאָנאַ איז זאָגאַר געוועזען אַזוי טאַקטלאָז, מיר נאָכצורופֿען; אָבער איך האָב זיך, פֿער-שטעהט זיך, געמאַכט ניט הערענדיג.

ב ע ר נ י ק. און דאָס איז אידאי ניט געבליבען אונבעמערקט.

ה י ל מ אַ ר. כ'מיין עפּעס אַזוי. דער עולם האָט זיך אָבגעשטעלט

קוקען אויף זיי. ס'האָט אויסגעזעהן, אָקוראַט ווי די ידיעה וואָלט זיך אַזוי ווי אַ העליש פֿייער פֿערשפּרייט איבער דער גאַנצער שטאָדט— אַן ערך אַזוי ווי אַ גרויסער בראַנד אין די סטעפּעס. אין אַלע הייזער איז דער עולם געשטאַנען ביי די פֿענסטער און געוואַרט דערויף, דער צוג זאָל פֿערבייגעהן; הינטער די פֿאָרהאַנגען אַ קאָפּ אויף אַ קאָפּ— אוף, אוף! דו מוזט מיר ענטשולדיגען, בעטטי, וואָס איך זאָג אַלץ: אוף, אוף! מחמת אַזאַ מין סצענע מאַכט מיך נערוועז... אַז דאָס זאָל אַזוי אָנהאַלטען, וועל איך, בנאמנות, מוזען מאַכען אַ ווייטע רייזע פֿון דאַנעט.

מאַדאַם בערניק. אָבער דו האָסט זיך דאָך געמענגט מיט איהם דורכשמועסען און איהם פֿאָרשטעלען—

הילמאַר. אויף'ן מיטען גאַס? מוזט מיר ווירקליך ענטשולדיגען... אָבער דאָס וואָס דער מענש סמייעט איבערהויפּט זיך צו ווייזען דאָ אין שטאָדט!... נאַ, מיר וועלען אַקאָרשט זעהן, צי וועלען דו בלעטער איהם ניט פֿערקאָכען אַ קאַשע; יאָ, ענטשולדיג, בעטטי, אָבער—

בערניק. די בלעטער, זאָגסט דו? וואָס זשע, האָסט עפּעס גע-מערקט אַן אָנצוהערעניש מכח דעם?

הילמאַר. יאָ, ס'הייננט עפּעס אַזאַ מין שטימונג אין דער לופֿט. בשעת איך בין נעכטען אָבענד אַוועק פֿון אייך, האָב איך זיך געלאָזט געהן אין קלוב, צוליעב מיין געזונד, פֿערשטעהט זיך. פֿון דעם שטיל-שווייגען, וואָס איז מיט אַמאָל געוואָרען, בעת איך בין אַריינגעקומען, האָב איך בעשיינפּערליך אַרויסגעזעהן, אַז די צוויי אַמעריקאַנער זיינען געווען אויף דער טאַגעס-אָרדנונג. מיט אַמאָל קומט אַריין דער אונ-פֿערשעהמטער רעדאַקטאָר האַמער, און גאַנץ הויך אויף'ן קול גיט ער מיר אָב אַ „מיט-ליעב אייך אייער גאַסט" צו דעם צוריקקומען פֿון מיין רייכען שוועסטער-קינד.

בערניק. רייך—?

הילמאַר. יאָ, אַזוי האָט ער זיך אויסגעדריקט. כ'האָב איהם, פֿער-שטעהט זיך, אָבגעמאָסטען פֿון קאָפּ ביז די פֿיס מיט אַ פּאָר אויגען פֿול ערשטוינונג, ווי ער האָט עס פֿערדיענט, און האָב איהם געגעבען צו פֿערשטעהן, אַז איך הויב כלל וכלל ניט אָן וויסען מכח דעם רייכ-טהום פֿון הערר יאָהאַן טענעסען. „אַזוי," מאַכט ער, „דאָס איז מערק-ווירדיג; אין אַמעריקאַ פֿלעגט מען דאָך צו וואָס עס איז קומען, אַז מען האָט עפּעס געהאַט אויף אַן אָנפֿאַנג, און אייער שוועסטער-קינד איז דאָך ניט מיט קיין ליידיגע הענד אַוועקגעפֿאָהרען אַהין."

בערניק. הם, טהו מיר אַ טובה—

מאַדאַם בערניק (פֿער'צרה'ט). נאַ, זעהסט דו, ריכאַרד—

הילמאַר. יאָ, על כל פנים האָב איך צוליעב דער דאָזיגער פער-זאָן די גאַנצע נאַכט קיין אויג ניט געקענט צומאַכען. און דאָ שפּאַצירט

ער זיך גאָר אַרום איבער די גאַסען מיט אַזאַ געזיכט, אָקוראַט ווי ס'וואָלט מיט איהם גאָרנישט געטראָפען. פאַרוואָס זיינען מיר פאָרט ניט פּטיר געוואָרען פון אָט דעם טהייערען קרוב אונזערן? ס'איז גאָר ניט צו פערשטעהן, וואָס פאַר אַ האַרטע פעל געוויסע מענשען האָבען.

מאַדאַם בערניק. גאָט איז מיט דיר, הילמאַר, וואָס זאָגסט דו?

הילמאַר. כ'זאָג גאָרנישט. אָבער פון אַלע אייזענבאַהן-אומגליקען און פון אַלע מינים געפעכטען מיט די קאַליפאָרנישע בערען און מיט די שוואַרצפּיסיגע אינדיאַנער איז ער אַרויס מיט'ן לעבען; בנאמנות, ער איז דאָך אפילו ניט סקאַלפּירט—אוף, אוף! אָן געהען זיי שוין.

בערניק (אַרויסקוקענדיג אין גאַס). און אָלאַף איז אויך מיט זיי!

הילמאַר. פערשטעהט זיך. זיי מוזען דאָך דערמאָנען דעם עולם, אַז זיי זיינען עפעס ניט אַבי ווער, אַז זיי געהערן צו דער ערשטער פאַמיליע אין שטאָדט... זעה, זעה, אָט קומען אַרויס אַלע לויפערס פון אַפּטייק און קוקען און מאַכען זייערע בעמערקונגען. דאָס איז ווירקליך ניט פאַר מיינע נערוועז; ווי אַזוי מען קען אונטער אַזוינע אומשטענדען האַלטען הויך די גייסטיגע פאָהן, דאָס—

בערניק. זיי קומען דירעקט אַהער. אַלזאָ הער אויס, בעטטי, ס'איז מיין בעשטימטער פערלאַנג, דו זאָלסט זיין צו זיי אַזוי פריינדליך ווי נור מעגליך.

מאַדאַם בערניק. דו ערלויבסט עס מיר, ריכאַרד?

בערניק. אודאי; אודאי. און דו אויך, הילמאַר. כ'האָף, אַז זיי וועלען ניט בלייבען לאַנג דאָ; און אַז מיר זיינען צווישען זיך... קיין שום אָנצוהערעניש... מיר טהאָרען זיי אויף קיין שום אופן ניט בעליידיגען.

מאַדאַם בערניק. אָה, ריכאַרד, ווי גרויסמוטהיג דו ביסט!

בערניק. נו, נו, מוחל.

מאַדאַם בערניק. ניין, דו ביסט ווירקליך ווערטה אַ דאַנק; און פערצייה מיר, וואָס איך בין פריהער אַזוי האַסטיג געוועזן. אָה, דו האָסט דאָך געהאַט יעדען גרונד צו—

בערניק. אַ סוף, אַ סוף, זאָג איך!

הילמאַר. אוף, אוף!

יאָהאַן טענעסען און דינאַ, דערנאָך לאָנאַ העסעל און אָלאַף קומען אַריין דורך'ן גאָרטען.

פריילין העסעל. גוטען טאָג, גוטען טאָג, איהר ליעבע לייט.

יאָהאַן. נו, זיינען מיר אַביסעל געוועזן אויף דרויסען און האָבען אַרומגעקוקט אַלע אַלטע פלעצער.

בערניק. יאָ, דאָס הער איך. אַ היבשער איבערבייט, ניט אמת?

פריילין העסעל. אומעטום קאָנזול בערניק'ס גרויסע און שעהנע

מעשים... מיר זיינען אויך איבען געווען, אין די גערטנער, וואָס דו האָסט דער שטאָדט געשיינקט—

בערניק. אָה, דאָרטען?

פריילין העסעל. „קאָנזול בערניק׳ס מתנה״, ווי ס׳שטעהט איבער דעם אַריינגאַנג. יאָ, דו ביסט דאָך דער ערשטער מאַן דאָ אין שטאָדט—

יאָהאַן. און וואָס פאַר אויסגעצייכענטע שיפען דו האָסט! כ׳האָב זיך געטראָפען מיט דעם קאַפּיטאַן פון „טייטעלבוים״, מיין אַלטען חבר—

פריילין העסעל. און אַ נייע שול-געביידע האָסט דו דאָך אויך אויפגעבויט—

יאָהאַן. און פאַר די וואַסער-לייטונג אַזוי גוט ווי פאַר די גאַז-בעלייכטונג האָט די שטאָדט אַלץ דיר צו פערדאַנקען, ווי איך הער.

בערניק. נו, מען מוז דאָך וואָס טהאָן פאַר דער געזעלשאַפט, אין וועלכער מען לעבט.

פריילין העסעל. דאָס איז זעהר פיין פון דיר, שוואָגער; אָבער ס׳איז אויך אַ פרייד צו הערען, ווי דער עולם רעדט פון דיר. איך בין ניט קיין בעריהמערקע, מיין איך; נאָר פונדעסטוועגען האָב איך זיך ניט געקענט איינהאַלטען דעם איינעם אָדער דעם אַנדערן, מיט וועמען מיר האָבען גערעדט, צו דערמאָנען, אַז מיר געהערען צו דער פאַמיליע.

הילמאַר. אוף, אוף—!

פריילין העסעל. וואָס זשע, זאָגסט שוין ווידער אוף, אוף?

הילמאַר. ניין, כ׳האָב געזאָגט אַהאַ!...

פריילין העסעל. מילא, קענסט זאָגען וואָס דו ווילסט, דו אָרעמער יונג... אָבער וואָס איז דאָס? איהר זייט גאָר היינט איינע אַליין דאָ?

מאַדאַם בערניק. יאָ, היינט זיינען מיר אַליין.

פריילין העסעל. ריכטיג, אויף׳ן מאַרק האָבען מיר בעגעגענט אַ פּאָר פון די דאָזיגע מאָראַלישע; זיי האָבען זיך געמאַכט עפּעס אַזוי ווי זיי וואָלטען קיין מינוט ניט געקענט פערלירען... אָבער מיר האָבען דאָך נאָך ניט געקענט אַ שמועס טהאָן איינע מיט די אַנדערע ווי ס׳דאַרף צו זיין; נעכטען זיינען דאָ געווען די דריי פּיאָנירען פון פּראָגרעס, און דערצו האָבען מיר דאָ געהאַט דעם פּאַסטאָר—

הילמאַר. דעם וויצע-פּרעדיגער.

פריילין העסעל. איך רוף איהם פּאַסטאָר... אָבער וואָס זאָגט איהר עפּעס צו מיין ווערק? אַיאָ, ער איז געוואָרען אַ וואַיילער יונג? ווער וואָלט אַצונד דערקענען אין איהם דעם ווילדען

בחור, וואָס איז פֿאַר פּופּצעהן יאָהרען אַנטלאָפֿען פֿון דאַנעט?

הילמאַר. אַה—!

יאָהאַן. אַך, לאָנאַ, בעריהם זיך נאָר נישט צו שטאַרק!

פֿריילליין העסעל. ווי איך זאָל ניט שטאָלץ זיין מיט דיר? גאָט מיינער, דו ביסט דאָך דאָס איינציגע, וואָס איך האָב דאָ אויסגעריכט אויף דער וועלט—

הילמאַר. אויסגעריכט—אוף, אוף!

פֿריילליין העסעל. יאָ, יאָהאַן, אַז איך דערמאָן זיך, ווי מיר ביידע האָבען זיך דאָרט אין אָנהויב דורכגעשלאָגען מיט אונזערע לייִדיגע פֿיער הענד—

הילמאַר. ליידיגע? נאַ, הערט איהר—!

פֿריילליין העסעל. וואָס זאָל מען הערן?

בערניק. הם!

הילמאַר. הערט איהר! דאָס איז כ׳לעבען—אוף, אוף! (ער געהט אַרויס אויף די גאָרטען-טרעפּ.)

פֿריילליין העסעל. וואָס איז פֿאָרט דעם מענשען געשעהן?

בערניק. אַך, לאָז איהם צורוה; ער איז אַצינד אַביסעל נערוועז. אָבער ווילסט דו גאָרניט אַ קוק טהאָן אַ ווייִלע אויף׳ן גאָרטען? דו ביסט דאָך נאָך גאָרנישט געווען דאָרט, און איך האָב איצט גראָד אַ פֿרייע שעה.

פֿריילליין העסעל. מיט פֿערגניגען; איהר מעגט מיר גלויבען, אין מיין געדאַנקען בין איך גאָר אָפֿט געווען ביי אייך אין גאָרטען.

מאַדאַם בערניק. דו וועסט זעהן, אויך דאָרט זיינען פֿיעל זאַכען אומגעביטען געוואָרען. (דער קאָנזול, זיין פֿרוי און פֿריילליין העסעל געהען אַוועק אין גאָרטען, וואו מען בעמערקט זיי פֿון צייט צו צייט.)

אָלאַף (אין דער גאָרטען-טהיר). פֿעטער הילמאַר, דו ווייסט, וואָס דער פֿעטער יאָהאַן האָט מיך געפֿרעגט? ער האָט געפֿרעגט, צו איך וואָלט וועלען מיט איהם פֿאָהרען קיין אַמעריקאַ.

הילמאַר. דו נאַרישער בחור, וואָס האַלט זיך נאָך אַלץ פֿאַר דער מאַמעס פֿאַרטוך—?

אָלאַף. יאָ, אָבער איך וועל שוין מעהר ניט זיין אַזוי. נישקשה, דו וועסט זעהן, אַז איך וועל ווערן גרויס—

הילמאַר. נו, נו, נעכטיגע טעג! דו ביסט ניט דער מענש דערצו, צו אונטערנעהמען יענע גרויסע נערוון-צוטרייסלענדע טהאַטען, וואָס— (זיי געהען אינאיינעם אַרונטער אין גאָרטען.)

יאָהאַן (צו דינאַ׳ן, וועלכע שטעהט מיט׳ן הוט אין דער האַנד אין דער טהיר רעכטס און קלאַפּט זיך אָב דעם שטויב פֿון קלייד). דער שפּאַציר-גאַנג האָט אייך גוט צוגעוואַרימט.

דינאַ. יאָ, ס׳איז געווען זעהר שעהן... אַזאַ שעהנעם שפּאַציר האָב איך נאָך קיינמאָל ניט געמאַכט.

יאָהאַן. וואָס זשע, איהר פּלעגט דען ניט געהן אָפּט שפּאַצירען פֿאָרמיטאָג?

דינאַ. יאָ; אָבער נור מיט אָלאַף׳ן.

יאָהאַן. אַהאַ!—איהר ווילט אפשר זיך דורכגעהן אַביסעל אין גאָרטען?

דינאַ. ניין, כ׳בלייב ליעבערשט דאָ.

יאָהאַן. איך אויך... ס׳איז אַלזאָ אָבגעמאַכט, אַז מיר וועלען יעדען אין דער פֿריה נעהמען אַזאַ שפּאַציר...

דינאַ. ניין, הערר טעגעסאָן, לאָמיר עס ליעבערשט ניט טהאָן.

יאָהאַן. פֿאַרוואָס ניט? איהר האָט דאָך עס צוגעזאָגט.

דינאַ. יאָ... אָבער... כ׳האָב זיך בעטראַכט... איהר דאַרפֿט ניט אַרומגעהן מיט מיר.

יאָהאַן. אָבער פֿאַרוואָס ניט?

דינאַ. מחמת... איהר זייט אַ פֿרעמדער דאָ, איהר קענט עס גאָר-ניט בעגרייפֿען; אָבער איך וועל עס אייך זאָגען—

יאָהאַן. דהיינו, וואָס?

דינאַ. ניין, כ׳וועל בעסער נישט ריידען דערפֿון.

יאָהאַן. אַנו קאָרשט; מיט מיר קענט איהר ריידען אָפֿענע דבורים, ס׳מאַכט ניט אויס, וואָס עס זאָל ניט זיין.

דינאַ. יאָ, כ׳מוז אייך זאָגען... איך בין ניט אַזוי ווי די אַנדערע יונגע מיידלאַך; פֿאַרהאַן עפּעס—אַזוי עפּעס וועגען מיר... מחמת דעם דאַרפֿט איהר עס ניט טהאָן.

יאָהאַן. אָבער פֿון דעם אַלעמען הויב איך גאָרנישט אָן פֿער-שטעהן... איהר האָט דאָך, חלילה, קיין שום שלעכטס ניט געטהאָן?

דינאַ. איך ניט; אָבער... ניין, לאָמיר בעסער אויפֿהערן ריידען דערפֿון. איהר וועט עס שוין געוואָהר ווערן פֿון די אַנדערע.

יאָהאַן. הם.

דינאַ. נאָך מכח עפּעס אַנדערש האָב איך זיך געוואָלט ביי אייך נאָכפֿרעגען.

יאָהאַן. אַשטייגער?

דינאַ. מען זאָגט, ס׳איז גרינג זיך צושלאָגען צו עפּעס רעכטס דאָרט אין אַמעריקאַ.

יאָהאַן. שייך צו זאָגען, זעהר גרינג איז עס גראָד ניט, על כל פנים ניט תמיד; די ערשטע צייט מוז מען אָפֿט גאַנץ שווער אַרבייטען.

דינאַ. אָט דאָס טאַקי וואָלט איך גערן געוואָלט—

יאָהאַן. איהר?

דינאַ. אָה, איך קען אַרבייטען; כ׳בין געזונד און שטאַרק, און די

מוהמע מאַרטהאַ האָט מיך פּיעלעס אויסגעלערנט.

יאָהאַן. הערסט אַביסעל, טאָ פּאַרוואָס זאָלט איהר טאַקי נִיט פאָהרען מיט אונז?

דינאַ. אַך, איהר טרייבט דאָך נור קאַטאָוועס מיט מיר; דאָס זאָגט איהר דאָך אָלאַף׳ן אויך. אָבער דאָס, וואָס איך וואָלט געוואָלט וויסען, איז, צי די מענשען דאָרטען זיינען זעהר—זעהר שטאַרק מאָראַליש?

יאָהאַן. מאָראַליש?

דינאַ. יאָ, כ׳מיין, צי זיי זיינען אַזוי—אַזוי אָנשטענדיג און פיין ווי דאָ.

יאָהאַן. נו, זיי זיינען על כל פנים ניט אַזוי שלעכט, ווי מען גלויבט דאָ. דערפאַר האָט איהר ניט וואָס מורא צו האָבען.

דינאַ. איהר פערשטעהט ניט וואָס איך מיין. אדרבה, כ׳וואָלט געוואָלט, זיי זאָלען נִיט זיין אַזוי אָנשטענדיג און מאָראַליש.

יאָהאַן. ניט? טאָ ווי דען זאָלען זיי זיין?

דינאַ. כ׳וואָלט געוואָלט, זיי זאָלען זיין נאַטירליך...

יאָהאַן. אָט דאָס גראָד זיינען זיי אפשר.

דינאַ. וואָרים דאַן וואָלט עס גוט געווען פאַר מיר, אַריבערצו־פאָהרען אַהין.

יאָהאַן. נו געוויס; און דעריבער מוזט איהר פאָהרען מיט אינז.

דינאַ. ניין, ניט מיט אייך; כ׳מוז פאָהרען אַליין. אָה, כ׳וועל זיך צושלאָגען צו וואָס עס איז; כ׳וועל שוין יאַקאָש ווערן בראַוו—

בערניק. (ביי די גאָרטען-טרעפּ לעבען די צוויי דאַמען.) בלייב, בלייב דאָ; איך וועל איהר דיר אַרויסברייגגען, ליעבע בעטטי. דו קענסט זיך נאָך פערקיהלען. (ער געהט אַריין אין סאַלאָן און זוכט זיין פרוי׳ס שאַל.)

מאַדאַם בערניק (אויף דרויסען אין גאָרטען). דו מוזט אייך מיטגעהן מיט אונז, יאָהאַן; מיר וועלען אַרונטערגעהן אין דער הייהל.

בערניק. ניין, יאָהאַן מוז בלייבען דאָ. נאַ, דינאַ; גיב מיין פרוי דעם שאַל און געה מיט איהר. יאָהאַן וועט בלייבען דאָ מיט מיר, בעטטי טהייערע. כ׳מוז דאָך אַ שמועס טהאָן אַ ווײַלע מיט איהם מכח דעם, וואָס קומט פאָר דאָרט אין אַמעריקאַ.

מאַדאַם בערניק. יאָ, יאָ; אָבער דו זאָלסט תיכף אונטער־קומען; דו ווייסט דאָך, וואו מיר זיינען. (מאַדאַם בערניק, פריילין העסעל און דינאַ געהען אַרונטער דעם גאָרטען לינקס.)

בערניק (קוקט זיי נאָך אַ רגע, מאַכט צו די אויבערשטע טהיר לינקס, דערנאָך געהט ער צו צו יאָהאַן׳ן, נעהמט איהם אָן פאַר ביידע הענד און טרייסעלט און דריקט זיי). יאָהאַן, ענדליך זיינען מיר אַליין; און אַצונד לאָמיך דיר כאָטש דאַנקען!

יאָהאַן. פֿאַרוואָס?

בערניק. מיין הויז, מיין היים און מיין פֿאַמיליען-גליק,—מיין גאַנצען בירגערליכען מעמד אין דער געזעלשאַפֿט—אַלצדינג האָב איך דיר צו פֿערדאַנקען!

יאָהאַן. דאָס פֿרעהט מיך, ליעבער ריכאַרד. זי האָט זיך אַלזאָ פֿאָרט אויסגעלאָזט צום גוטען, יענע נאַרישע מעשה...

בערניק (טרייסעלט איהם ווידער די הענד). אַ דאַנק, אַ הערצליכען דאַנק! ניט איינער פֿון טויזענד אפילו וואָלט געטהאָן דאָס, וואָס דו האָסט פֿאַר מיר דעמאָלט געטהאָן.

יאָהאַן. ווייס איך וואָס! זיינען מיר דעןביידע ניט געוועזען יונג און לייכטזיניג? איינער פֿון אונז האָט דאָך געמוזט נעהמען אויף זיך די שולד—

בערניק. אָבער ווער איז נעהנטער געוועזען דערצו, איידער דער שולדיגער?

יאָהאַן. וואַרט אַקאָרשט! דעמאָלט איז דאָס געלעגען נעהנטער צום אונשולדיגען. איך בין געוועזען אַ יתום, פֿראַנק און פֿריי. דו אָבער האָסט נאָך געהאַט אַן אַלטע מוטער, וואָס האָט געלעבט; און דערצו האָסט דו זיך גראָד דאַן בשתיקה פֿער׳קנס׳ט מיט בעטטי׳ן, וועלכע איז געוועזען שטאַרק פֿערליעבט אין דיר. וואָס וואָלט פֿון איהר געוואָרען, ווען זי דערוויסט זיך—?

בערניק. אַודאי, אַודאי, אַודאי; אָבער—

יאָהאַן. און איז עס דען ניט געוועזען צוליעב בעטטי׳ן, וואָס דו האָסט מיט אַמאָל אָבגעבראָכען מיט מאַדאַם דאָרף? און בלויז כדי איינמאָל פֿאַר אַלע מאָל מאַכען אַ סוף צו דער זאַך, ביסט דו יענעם אָבענד—

בערניק. יאָ, יענער אונגליקליכער אָבענד, בעת דער שכור׳ער מענש איז געקומען אַהיים—! אַודאי, יאָהאַן, איז דאָס געשעהן צוליעב בעטטי׳ן; און פֿונדעסטוועגען—דאָס וואָס דו האָסט אַזוי גערן גענומען אויף זיך די חרפה און ביסט אַוועקגעפֿאָהרען—

יאָהאַן. נאָר קיין עגמת נפש ניט, ליעבער ריכאַרד. מיר האָבען דאָך צווישען זיך אָבגערעדט, אַז אַזוי דאַרף זיין; דו האָסט דאָך געמוזט אַרויס פֿון דער צרה—און צי ביסט דו דען ניט געוועזען מיין פֿריינד? ווי שטאָלץ בין איך דאָס אַביסעל געוועזען מיט דער דאָזיגער פֿריינדשאַפֿט! דאָ בין איך אַרומגעגאַנגען, איך אָרעמער באַנק-קוועטשער, איינער אַליין, אונטער דער לאַסט פֿון מיין ביכער-פֿיהרעריי,—מיט אַמאָל קומסט דו צוריק, פֿיין און גרויסאַרטיג, פֿון דיין לאַנגער רייזע אין אויסלאַנד; ביסט געוועזען אין לאָנדאָן און אין פּאַריז, און דאָ קלייבסט דו מיר גאָר אויס פֿאַר אַ בוזים-פֿריינד, כאָטש

איך בין געווען מיט פֿיער יאָהר אינגער פֿאַר דיר,—נו יאָ, דאָס איז, פֿערשטעהט זיך, געווען דערפֿאַר וואָס דו האָסט זיך דאַן גע׳שדכן׳ט צו בעטטי׳ן; אַצונד איז דאָס פֿאַר מיר קלאָהר. אָבער ווי שטאָלץ בין איך געווען דערמיט! און ווער וואָלט עס דען ניט געווען? ווער וואָלט זיך דאָס ניט גערן געאָפּפֿערט פֿאַר דיר,—דער עיקר, ווען עס איז מעהר ניט געגאַנגען נור וועגען עטליכע וואָכען שטאָדט-ריידעריי און מען האָט זיך דערפֿון נאָך אויך געקענט בעפֿרייען, אַרויסלויפֿענדיג אין די ווייטע וועלט...

ב ע ר נ י ק. הם. מיין ליעבער יאָהאַן, כ׳מוז דיר זאָגען דעם רעכטען אמת: אין גאַנצען פֿערגעסען איז די געשיכטע נאָך א י צ ט אויך ניט.

י אָ ה אַ ן. אַזוי? נאַ, וואָס מאַכט עס מיר אויס, ווען איך וועל ווידער זיין דאָרט אויף מיין פֿאַרם—?

ב ע ר נ י ק. דו פֿאָהרסט, הייסט עס, צוריק?

י אָ ה אַ ן. פֿערשטעהט זיך.

ב ע ר נ י ק. אָבער האָפֿענטליך דאָך ניט אַזוי גיך?

י אָ ה אַ ן. אַזוי גיך ווי מעגליך. כ׳בין דאָך נור לאָנאַ׳ן צוליעב אַריבערגעקומען מיט איהר אַהער.

ב ע ר נ י ק. אַזוי?... אָבער ווי—

י אָ ה אַ ן. יאָ, זעהסט דו, לאָנאַ איז שוין ניט יונג, און אין דער לעצטער צייט האָט זי אָנגעהויבען שטאַרק בייַנקען אַהיים; אָבער זי האָט זיך קיינמאָל ניט געוואָלט מודה זיין דערויף; (שמייכעלט) ווי אַזוי האָט זי גאָר געקענט פועל׳ן ביי זיך, מיך לייכטזיניגען יונג איבערצולאָזען אַליין,—מיך, וואָס צו ניינצעהן יאָהר שוין האָב איך זיך אָבגעגעבען מיט—

ב ע ר נ י ק. און דאַן?

י אָ ה אַ ן. יאָ, ריכאַרד, אַצונד מוז איך דיר ענטדעקען אַ זאַך, מיט איהר שעהם איך זיך ווירקליך.

ב ע ר נ י ק. דו האָסט דאָך איהר ניט אויסגעזאָגט דעם אמת, וואָס?

י אָ ה אַ ן. יאָ, כ׳האָב עס געטהאָן. ס׳איז ניט פֿיין געווען פֿון מיין זייט, אָבער איך האָב זיך ניט געקענט העלפֿען. דו קענסט זיך גאָר ניט משער זיין, וואָס לאָנאַ איז מיר געווען. דו האָסט זי קיינמאָל ניט געקענט ליידען; אָבער מיר איז זי אַ מוטער געווען. אין די ערשטע יאָהרען, בשעת ס׳איז אונז דאָרט געגאַנגען אַזוי שלעכט—וואָס האָט זי פֿאָרט ניט צואַרבייט! און אַז איך בין דערנאָך אַ לאַנגע צייט קראַנק געווען און האָב גאָרנישט פֿערדיענט,—איז זי אַרומגעגאַנגען, (כ׳האָב איהר ניט געקענט אָבהאַלטען דערפֿון) און האָט געזונגען און געהאַלטען הומאָריסטישע פֿאָרטרעגע אין די קאַפֿע-הייזער; און דאַן האָט זי אָנגעשריבען אַ בוך, איבער וועלכען זי האָט דערנאָך געווינט אק

געלאַכט,—אַלעס נור, כדי מיך צו דערהאַלטען ביים לעבען. האָב איך דאָס געקענט צוזעהן, ווי זי געהט אַרום און ווערט וואָס ווייטער אַלץ פֿינסטערער פֿון בייינקעניש אַהיים,—זי, וועלכע האָט פֿאַר מיר אַזוי פֿיעל געאַרבייט און געליטען? ניין, ריכאַרד, כ׳האָב ניט געקענט. און איך האָב איהר געזאָגט: קענסט פֿאָהרען, לאָנאַ; פֿאַר מיר האָסט דו ניט וואָס מורא צו האָבען; כ׳בין ניט אַזוי לייכטזיניג ווי דו מיינסט... און דאָ—דאָ האָט זי זיך דערוואוסט דערפֿון.

בערניק. און וואָס האָט זי דערצו געזאָגט?

יאָהאַן. נו, זי האָט געזאָגט—און מיט רעכט—אַז ווי באַלד איך בין אומשולדיג, טאָ קען איך דאָך גאָר ניט האָבען דאַגעגען מיטצופֿאָהרען מיט איהר אַהער... אָבער מעגסט רוהיג זיין: לאָנאַ וועט שווייגען שטיל און איך וועל שוין פֿון היינט מאָל אָן זיך היטען און ניט אויסריידען מעהר קיין וואָרט.

בערניק. יאָ, יאָ, כ׳פֿערלאָז זיך דערויף.

יאָהאַן. נאַ דיר מיין האַנד דערויף. און אַצונד לאָז זיין גענוג צו ריידען וועגען דער אַלטער געשיכטע; צום גליק איז דאָס די איינציגע נאַרישהייט אין וועלכער מיר זיינען פֿערמישט... איך וויל הנאה האָבען פֿון די עטליכע טעג, וואָס איך וועל דאָ פֿערברענגען, אָבער טאַקי הנאה האָבען ווי ס׳געהער צו זיין. הערסט דו? קענסט זיך גאָר ניט משער זיין, וואָס פֿאַר אַ גרויסאַרטיגען שפּאַציר מיר האָבען היינט אין דער פֿריה געמאַכט. ווער וואָלט זיך דאָס געגלויבט, אַז די קליינע בהור׳טע, וואָס איז אַרומגעלאָפֿען דאָ און האָט תמיד געשפּיעלט אַלס מלאך׳ל אין טעאַטער—! אָבער זאָג מיר, כ׳בעט דיך—וואָס איז דערנאָך געוואָרען פֿון איהרע עלטערן?

בערניק. אַך, מיין ליעבער, וועגען דעם קען איך דיר מעהר ניט זאָגען איידער דאָס, וואָס איך האָב דיר געשריבען תיכף ווי דו ביסט אַוועקגעפֿאָהרען,—יאָ, דו האָסט דאָך מן הסתם ערהאַלטען די צוויי בריעף?

יאָהאַן. אַוודאי, אַוודאי; און איך האָב זיי נאָך ביידע. דער מאַן איהרער, דער פּיאַניצע, האָט איהר אַרזאָ אַוועקגעוואָרפֿען?

בערניק. און האָט שפּעטער ערגעץ-וואו געבראָכען האַלז און געניק.

יאָהאַן. אָט אַפּנים זי איז דאָך אויך באַלד נאָכדעם געשטאָרבען? אָבער דו האָסט דאָך געטהאָן פֿאַר איהר, וואָס ס׳איז אונטער די אומשטענדען מעגליך געוועזען צו טהאָן?

בערניק. זי איז געוועזען שטאָ־ץ; זי האָט גאָרניכט אויסגעזאָגט, האָט אָבער אויך גאָרנישט געוואָלט אָננעהמען.

יאָהאַן. נו, ס׳איז יעדענפֿאַלס געוועזען רעכט פֿון דיר, וואָס דו האָסט אַריינגענומען דינאַ׳ן צו דיר אין הויז.

בערניק. נו יאָ, יאָ... איבעריגענס, איז דאָס אייגענטליך געווען מאַרטהאַ׳ס פּלאַן, און זי האָט עס דורכגעפיהרט.

יאָהאַן. אַזוי, מאַרטהאַ? יאָ, מאַרטהאַ... זעה נאָר, כ׳האָב זיך גאָר פערגעסען אָן איהר... וואו איז זי ערגעץ היינט.

בערניק. אָה, די... אַז זי איז ניט אין דער שולע. האָט זי איהרע חולאים, מיט וועמען זי גיט זיך אָב.

יאָהאַן. האָט זיך מאַרטהאַ, הייסט עס, פאַר איהר אָנגענומען...

בערניק. זי האָט דאָך פון תמיד אָן געהאַט אַ געוויסע נייגונג צו דער ערציהונג. מחמת דעם האָט זי דאָס אָנגענומען די שטעלע אין דער פאָלקס-שולע. דאָס איז געווען אַ גרויסע נאַרישקייט פון איהר זייט.

יאָהאַן. יאָ, זי האָט נעכטען זעהר שלעכט אויסגעזעהן; כ׳האָב מורא, ס׳שאַדט איהר צום געזונד.

בערניק. וואָס איז שייך צו איהר געזונד, איז ניטאָ וואָס מורא צו האָבען. נאָר ס׳איז פשוט אונאַנגענעהם פאַר מיר; עס זעהט אויס, אָקוראַט ווי איך, איהר ברודער, וואָלט זי ניט געוואָלט אויס-האַלטען.

יאָהאַן. אויסהאַלטען? כ׳האָב געמיינט, אַז זי האָט אַליין אַזוי פיעל פערמעגען—

בערניק. ניט אַ גראָשען. דו דערמאָנסט זיך נאָך אודאי, וואָס פאַר אַ ביטערע צייט דאָס איז געווען פאַר מיין מוטער דאַן, בעת דו ביסט אַוועקגעפאָהרען. אַ שטיקעל צייט האָט זי מיט מיין הילף וי-געטריבען ווייטער דאָס געשעפט; נאָר פאַר מיר האָט עס, פערשטעהט זיך, ניט געלוינט, עס זאָל אַזוי אָנגעהן כסדר. און איך בין געוואָרען אַ שותף אין געשעפט; אָבער אויך אויף דעם אופן איז עס ניט גע-גאַנגען. כ׳האָב אַלזאָ געמוזט איבערנעהמען דעם עסק אין גאַנצען, ווערן אַליין בעל הבית פאַר זיך,—און דאָ בייס אונטערציהען די חשבונות האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז אויף דער מאַמע׳ס חלק איז געבליבען אַזוי גוט ווי גאָרנישט. אַז זי איז אַ קורצע צייט נאָכדעם געשטאָרבען, איז מאַרטהאַ, פערשטעהט זיך, אויך געבליבען כמט ליידיגע הענד.

יאָהאַן. אָרעמע מאַרטהאַ!

בערניק. אָרעמע? וואָס הייסט? אָט הפנים דו מיינסט, עס פעהט איהר חלילה עפּעס ביי מיר? אָה ניין... דאָס מעג איך אויף זיך אַפּן זאָגען: איך בין אַ גוטער ברודער... נאַטירליך, זי וואוינט ביי אונז און עסט מיט אונז אינאיינעם; פון איהר געהאַלט קען זי זיך קליידען רייך, און אַ מיידעל ווי זי—וואָס דאַרף זי נאָך מעהר?

יאָהאַן. הם; אין אַמעריקאַ האָבען מיר אַן אַנדער השגה וועגן אַזעלכע זאַכען.

בערניק. נו, פֿערשטעהסט זיך! אין אַן אונטערגעהעצטער געזעלשאַפֿט ווי די אַמעריקאַנישע... אָבער דאָ אין אונזער קליינעם קרייז, וואו די פֿערדאָרבענקייט האָט נאָך, גאָט צו דאַנקען, ביז אויף היינטיגען טאָג קיין שום צוטריט ניט געהאַט,—דאָ בענוגענען זיך די פֿרויען מיט אַ פּראָסטע און אַנשטענדיגע פֿיהרונג... איבעריגענס איז מאַרטהאַ אַליין שולדיג אין דעם; זי האָט שוין לאַנג געקענט זיין פֿערזאָרגט, אַז זי וואָלט ניר געוואָלט.

יאָהאַן. דו מיינסט—חתונה האָבען—?

בערניק. יאָ, אין נאָך ווי חתונה האָבען! מען האָט איהר געטרעדט עטליכע פֿיינע שידוכים. מערקווירדיג!—אַן אָרים, שוין ניט קיין יונג מיידעל—און דערצו נאָך גאָרניט בעדייטענד—

יאָהאַן. ניט בעדייטענד?

בערניק. נו, כ׳מאַך איהר חלילה ניט שולדיג דערפֿאַר. דעם אמת זאָגענדיג, בין איך צופֿריעדען פֿון איהר אַזוי ווי זי איז. דו ווייסט, אין אַ גרויס הויז ווי דאָס אונזעריגע איז תמיד גוט צו האָבען אַזאַ ענסטע, איבערגעבענע פערזאָן ווי זי איז, אויף וועמען מען זאָל זיך קענען פֿערלאָזען, טאָמער מאַכט זיך עפּעס וואָס עס איז.

יאָהאַן. יאָ, אָבער זי אַליין—?

בערניק. זי? וואָס הייסט? נו יאָ—ס׳פֿעהלען דאָך איהר ניט קין פערזאָנען, אין וועמען זי קען זיך אינטערעסירען! זי האָט דאָך בעטטי׳ן און אָלאַף׳ן און מיך. דער מענש טהאָר ניט פֿריהער פֿון אַלעדינג טראַכטען פֿון זיך אַליין, אין די פֿרוי נאָך וויינינגער פֿון אַלעמען. מיר זיינען דאָך אַלע מחויב עפּעס צו טהאָן פֿאַר אַ גרעסערע אָדער קלענערע געזעלשאַפֿט. על כל פנים איך טהו אַזוי. (ווייזט אָן אויף קראַפּ׳ן, וועלכער קומט מיט פּאַפּירען פֿון רעכטס.) נאַ, אָט וועסט דו גלייך האָבען אַ בעווייז. דו מיינסט, דאָס זיינען מיינע אייגענע געשעפֿטען, וואָס נעהמען ביי מיר צו מיין גאַנצע צייט? ס׳הויבט זיך גאָרניט אָן. (שנעל צו קראַפּ׳ן.) נו?

קראַפּ (שטיל, אָנווייזענדיג אויף אַ פּעקעל פּאַפּירען). אַלע קויפֿקאָנטראַקטען זיינען פֿיקס און פֿאַרטיג.

בערניק. גרויסאַרטיג, אויסגעצייכענט!—נו, שוואָגער, דו וועסט דיך מיר ענטשולדיגען אַ ווײַלע. (מיט אַ האַלב-פֿערדריקטען טאָן און מיט אַ האַנד-דרוק.) אַ דאַנק, יאָהאַן, אַ דאַנק! און מעגסט זיכער זיין, אַז, וואָס איך וועל נור קענען טהאָן פֿאַר דיר—נו, דו פֿערשטעהסט וואָס איך מיין!—קומט, הערר קראַפּ. (זיי געהען אַריין אין קאָנזול׳ס צימער.)

יאָהאַן (קוקט איהם נאָך אַ ווײַלע). הם — — (ער וויל אַרויסגעהן אין גאָרטען. אין דערזעלבער רגע קומט פֿון רעכטס אַרויין מאַרטהאַ מיט אַ קאָרב אויף׳ן אָרם.) זעה נאָר, מאַרטהאַ!

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. אַה—יאָהאַן—דאָס ביסט דו גאָר?

י אָ ה אַ ן. וואָס זשע, דו האָסט אויך קיין צייט ניט?

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. גיין... וואַרט אַ ווײַלע; די אַנדערע וועלען אודאי גלייך קומען. (וויל אַרויסגעהן לינקס.)

י אָ ה אַ ן. הער אויס, מאַרטהאַ, וואָס איילסט דו זיך אַזוי שטענדיג?

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. איך?

י אָ ה אַ ן. נעכטען ביסט דו מיר אויך עפּעס אַזוי נעלם געוואָרען, אַז איך האָב מיט דיר קיין איינציג וואָרט ניט געקענט אויסריידען, און היינט—

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. יאָ, אָבער—

י אָ ה אַ ן. פֿריהער זיינען מיר דאָך תמיד געוועזן צוזאַמען—מירביידע אַלטע שול-קאַמעראַדען.

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. אַה, דאָס איז שוין אַזוי פֿיעל, אַזוי פֿיעל יאָהרען צוריק!

י אָ ה אַ ן. נאַ גאָט מיינער, פֿופֿצעהן יאָהר,—ניט מעהר, ניט ווייניגער. וואָס זשע, דו רעכענסט, אַז איך האָב זיך שטאַרק געענדערט זינט דאַן?

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. דו? אַך יאָ, דו אויך; כאָטש—

י אָ ה אַ ן. וואָס מיינסט דו דערמיט?

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. אָה גאָרנישט...

י אָ ה אַ ן. זעהר צופֿרידען ביסט דו אַפּנים ניט דערמיט וואָס מיר זעהען זיך ווידער, מאַרטהאַ?

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. כ׳האָב אַזוי לאַנג געוואַרט, יאָהאַן,—צו לאַנג.

י אָ ה אַ ן. געוואַרט? איך זאָל קומען?

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. יאָ.

י אָ ה אַ ן. און נאָך וואָס האָב איך, נאָך דיין מיינונג נאָך, געזאָלט קומען?

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. כדי גוט צו מאַכען דאָס, וואָס דו האָסט פֿערבראָכען.

י אָ ה אַ ן. איך?

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. צי האָסט דו פֿערגעסען, אַז צוליעב דיר איז אַ פֿרוי געשטאָרבען אין נויטה און שאַנד? צי האָסט דו פֿערגעסען, אַז דורך דיין שולד זיינען די שעהנסטע יאָהרען פֿון אַ דערוואַקסענעם קינד פֿערביטערט געוואָרען?

י אָ ה אַ ן. און דאָס מוז איך פֿון דיר הערען? מאַרטהאַ, דיין ברודער האָט דיר גאָר קיינמאָל ניט—

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. מיין ברודער—וואָס—?

יאָהאַן. צי האָט ער קיינמאָל ניט... נו, כ׳מיין, צי האָט ער גאָר קיינמאָל קיין גוט וואָרט ניט געהאַט פֿאַר מיר, מיך צו פֿערענטפֿערן?

פֿריילײן בערניק. אַך, יאָהאַן, דו קענסט דאָך ריכאַרד׳ס שטרענגע פּרינציפּען.

יאָהאַן. הם.. אַודאי, אודאי, כ׳קען זיי דאָך, די שטרענגע פּרינציפּען פֿון מיין אַלטען פֿריינד ריכאַרד... אָבער דאָס איז דאָך—! נו... כ׳האָב אָקאָרשט גערעדט מיט איהם. מיר דוכט, ער האָט זיך אַ היבש ביסעל אומגעביטען.

פֿריילײן בערניק. ווי קענסט דו דאָס זאָגען? ריכאַרד איז שטענדיג געווען אַן אויסגעצייכענטער מענש.

יאָהאַן. ניט דאָס האָב איך געמיינט; אָבער לאָמיר דאָס צורוה לאָזען.— הם; אַצונד זעה איך קלאָהר, אין וואָס פֿאַר אַ ליכט דו האָסט מיך געזעהן: דעם פֿערלאָרענעם׳ס אַחיים-קומען—דערויף אָפּנים האָסט דו געוואַרט.

פֿריילײן בערניק. הער אויס, יאָהאַן, כ׳וועל דיר זאָגען, אין וואָס פֿאַר אַ ליכט איך האָב דיך געזעהן. (ווייזט אַראָב אין גאָרטען.) דו זעהסט דאָס מיידעל, וואָס שפּיעלט זיך דאָרט מיט אָלאַף׳ן? דאָס איז דינאַ. דערמאָנסט דו זיך נאָך אָן דעם אונפֿערשטענדליכען בריעף, וואָס דו האָסט מיר געשריבען, בשעת דו ביסט אַוועקגעפֿאָהרען? דו האָסט מיך געבעטען, איך זאָל האָבען צוטרוי צו דיר. און איך האָב געהאַט צו דיר צוטרוי, יאָהאַן. דאָס גאַנצע שלעכטס, וואָס מען האָט זיך דאָ שפּעטער אָנדערצעהלט, האָט אודאי געמוזט געשעהן אין אַ לייכטזיניגען מאָמענט, אָהן ישוב הדעת, ניט-בערעכענטערהייט—

יאָהאַן. כ׳פֿערשטעה דיך ניט...

פֿריילײן בערניק. אָה, דו פֿערשטעהסט מיך שוין גאָר גוט... נאָר לאָמיר ניט ריידען דערפֿון. אָבער אַוועק פֿון דאַנעט האָסט דו דאָך געמוזט, כדי אָנצוהויבען פֿיהרען אַ נייע לעבען... זעהסט דו, יאָהאַן, איך, דיין אַלטע חבר׳טע בין דאָ אין דערהיים געווען דיין שטעל-פֿערטרעטערין. די פֿליכטען, די פֿליכטען, וואָס דו האָסט פֿערגעסען צו ערפֿילען אָדער ניט געקענט ערפֿילען, האָב איך פֿאַר דיר איבערגענומען. איך זאָג עס דיר, כדי דו זאָלסט כאָטש דעריבער זיך ניט דאַרפֿען אָבעסען דאָס האַרץ. איך בין דעם אָרעמען קינד אַ מאַמע געווען, כ׳האָב עס ערצויגען, אַזוי גוט ווי איך האָב נור געקענט—

יאָהאַן. און דערביי מפקיר געווען דיין גאַנץ לעבען—

פֿריילײן בערניק. ס׳איז ניט געווען אַרויסגעוואָרפֿען. אָבער דו האָסט זיך צופֿיעל געזאַמט, יאָהאַן.

יאָהאַן. מאַרטהאַ,—ווען איך וואָלט דיר געקענט זאָגען—... אָבער לאָמיך דיר כאָטש דאַנקען פֿאַר דיין טרייער פֿריינדשאַפֿט.

פֿרײלײן בערניק (מיט אַ געצװאונגענעם שמײכעל). הם... יאָ, אַצונד האָבען מיר זיך אַלזאָ דורכגעשמועסט אײנע מיט די אַנדערע, יאָהאַן... שטיל; אָן קומט אימיצער. אַדיע; כ׳קען איצט ניט— (זי געהט אַרויס דורך דער הינטערשטער טהיר לינקס. פֿרײלײן העסעל קומט אָן פֿון גאָרטען, נאָך איהר מאַדאַם בערניק.)

מאַדאַם בערניק (נאָך אין גאָרטען). אָבער אום גאָטעס װילען, לאָנאַ, װאָס פֿאַלט דיר אײן!

פֿרײלײן העסעל. לאָז מיך צו רוה, זאָג איך דיר; איך װיל און מוז מיט איהם רײדען.

מאַדאַם בערניק. אַבער דאָס איז דער גרעסטער סקאַנדאַל! אַה, יאָהאַן, דו ביסט נאָך דאָ?

פֿרײלײן העסעל. אַרויס פֿון דאַנען: װאָס ליגסט דו דאָ פֿערשפאַרט אין צימער? געה אַרויס אין גאָרטען און רײד מיט דינאַ׳ן.

יאָהאַן. כ׳האָב עס טאַקי געהאַט בדעה—

מאַדאַם בערניק. אָבער—

פֿרײלײן העסעל. הער אַקאָרשט, דזשאָהן, דו האָסט זיך גוט אײנגעקוקט אין דינאַ׳ן?

יאָהאַן. כ׳מײן עפּעס אַזױ.

פֿרײלײן העסעל. יאַ, דו מוזט זיך אַזױ רעכט צוקוקען צו איהר, דזשאָהן. דאָס איז װאָס רעכטס פֿאַר דיר!

מאַדאַם בערניק. אָבער לאָנאַ—!

יאָהאַן. װאָס רעכטס פֿאַר מיר?

פֿרײלײן העסעל. יאָ,—צום אָנקוקען, מײן איך. נו געה!

יאָהאַן. מיט׳ן גרעסטען פֿערגניגען. (ער געהט אַרויס אין גאָרטען.)

מאַדאַם בערניק. לאָנאַ, כ׳בין אויסער זיך פֿאַר שרעק. ס׳איז דאָך ניט מעגליך, דו זאָלסט עס מײנען ערנסט.

פֿרײלײן העסעל. נאַ, אודאי מײן איך עס ערנסט! װאָס זשע, זי איז אפשר ניט פֿריש, געזונד און אויפֿריכטיג? זי איז גראָד די ריכטיגע פֿרוי פֿאַר דזשאָהן׳ן. פּונקט אַזאַ אײנע דאַרף ער האָבען דאָרט אין אַמעריקאַ; דאָס איז גאָר עפּעס אַנדערש אײדער אַן אַלטע שטיף-שװעסטער.

מאַדאַם בעדיק. דינאַ! דינאַ דאָרף! באַרעכען גאָר—!

פֿרײלײן העסעל. כ׳האָב ראשית כל אין זינען זײן גליק... און איך מוז איהם העלפֿען; ער אַלײן איז אין אַזעלכע זאַכען ניט געניט; מיט מײדלאַך און פֿרויען הויבט ער ניט אָן װיסען װי זיך נוהג צו זײן.

מאַדאַם בערניק. ער? יאָהאַן?.., נו, כ׳מײן, אַז ער האָט אונז אדרבה געגעבען טרויעריגע בעװײזע דערפֿאַר—

פֿרײלײן העסעל. אָט האָסט דו דיר! װידער אַמאָל די נאַ-

רישע געשיכטע! וויאו איז ערגעץ בערניק? כ׳וויל ריידען מיט איהם.

מאדאם בערניק. לאָנאַ, דו ווערסט עס ניט טהאָן, זאָג איך דיר!

פֿריילין העסעל. פֿאַרוואָס דען ניט?... געפֿעלט זי איהם, און ער איהר—טאָ זאָלען זיי זיך האָבען איינע די אַנדערע. בערניק איז דאָך אַזאַ קלוגער מאַן; ער מוז געפֿינען אַן אויסוועג—

מאדאם בערניק. און דו מיינסט, אַז אָט די אַמעריקאַנישע מיאוס׳ע שטיק וועלען דאָ אָנגעהן—?

פֿריילין העסעל. דומהייטען, בעטטי—

מאדאם בערניק. —אַז אַזאַ מאַן ווי ריכאַרד, מיט אַזעלכע שטרענגע מאָראַלישע פרינציפען—

פֿריילין העסעל. ווייס איך וואָס, אַזוי נאַריש-שטרייִנג זיינען זיי על כל פנים ניט.

מאדאם בערניק. וואָס דערוועגסט דו זיך צו זאָגען?

פֿריילין העסעל. איך דערוועג זיך זאָגען, אַז בערניק איז ניט קיין סך מאָראַלישער איידער אַנדערע מענער.

מאדאם בערניק. אַזוי טיעף איינגעוואָרצעלט איז נאָך דיין שנאה צו איהם! אָבער וואָס זשע האָסט דו פֿאָרט צו טהאָן דאָ, אַז דו האָסט קיינמאָל ניט געקענט פֿערגעסען, אַז—? כ׳בעגרייף ניט, ווי אַזוי דו האָסט גאָר געסמייעט איהם צו קומען פֿאַר די אויגען, נאָך יענער מיאוס׳ער חרפה, וואָס דו האָסט איהם דעמאָלט אָנגעטהאָן!

פֿריילין העסעל. יאָ, בעטטי, דעמאָלט האָב איך מיך מיאוס אויפֿגעפֿיהרט.

מאדאם בערניק. און ווי גרויסמוטהיג ער איז דאָס געווען, דיר פֿונדעסטוועגען צו פֿערצייהען,—ער, וואָס האָט דאָך גאָר קיין שום זינד ניט בעגאַנגען! ווארים וואָס איז ער שולדיג געווען, אַז דו האָסט זיך איינגערעדט און געהאָפֿט אויף איהם? אָבער פֿון דעמאָלט אָן האָסט דו אויך מיך פֿיינט. (ברעכט אויס אין טרעהרען.) דו האָסט מיר קיינמאָל ניט פֿערגונען מיין גליק. און אַצונד קומסט דו נאָך אַהער, כדי אַרויפֿצוואַרפֿען אַלצדינג אויף מיר,—כדי צו ווייזען דער שטאָדט, אין וואָס פֿאַר אַ משפחה איך האָב ריכאַרד׳ן אַריינגעשלעפּט. יאָ, איך מוז אַלעס אַריבערטראָגען, און דאָס ביסט דו דאָך אויסען. אָה, דאָס איז גרויזאַם פֿון דיר! (זי געהט אַוועק וויינענדיג דורך די הינטערשטע טהיר לינקס.)

פֿריילין העסעל (איהר נאָכקוקענדיג). אָרעמע בעטטי.

בערניק קומט אַרויס פֿון זיין צימער.

בערניק (נאָך אין דער טהיר). יאָ, יאָ, זעהר שעהן, הערר קראַפּ; אויסגעצייכענט. שיקט צו דעם פֿעראיין פֿאַר אָרעמע און בעטלער פֿינף הונדערט קראָנען. (דרעהט זיך אום.) לאָנאַ! (קומט צו נעהנטער.) דו ביסט אַליין? בעטטי קומט גאָרניט אַריין אַהער?

פֿרײלײן העסעל. נײן. זאָל איך זי אפשר אַ רוף טהאָן?

בערניק. נײן, נײן, נײן; לאָז זײן! אָה לאָנאַ, דו װײסט גאָרניט, װי פֿײערדיג איך האָב געגאַרט, צו רײדען מיט דיר אָפֿען,—צו קענען בעטען בײ דיר פֿערצײהונג!

פֿרײלײן העסעל. הער אױס, ריכאַרד, לאָמיר נור ניט װערן סענטימענטאַל; דאָס פּאַסט זיך ניט פֿאַר אונז.

בערניק. דו מוזט מיך אױסהערען, לאָנאַ. כ'װײס גאַנץ גוט, װי איך זעה אַצונד אױס בײ דיר אין די אױגען, נאָכדעם װי דו האָסט זיך דערװאוסט מכח דער געשיכטע מיט דינאַ'ס מוטער. אָבער כ'שװער דיר, אַז עס איז בלויז געװען אַ קלײנער שגעון; כ'האָב דיך אַמאָל װירקליך, אמת און טרײ געליעבט!

פֿרײלײן העסעל. צוליעב װאָס, מײנסט דו, בין איך צוריקגעקומען אַהער?

בערניק. װאָס דו זאָלסט ניט האָבען בדעה צו טהאָן, איך בעשװער דיך, דו זאָלסט גאָרנישט אונטערנעהמען, אײדער איך װעל זיך רײנװאַשען פֿאַר דיר. כ'קען עס, לאָנאַ; ע"כ פּנים קען איך זיך ענטשולדיגען.

פֿרײלײן העסעל. אַצונד האָסט דו מורא געקראָגען.— דו האָסט מיך אַמאָל געליעבט, זאָגסט דו. יאָ, אין די בריעף דײנע האָסט דו מיר זעהר אָפֿט פֿערזיכערט דעריין; און װער װײסט? אפשר איז דאָס אמת געװען—כל זמן דו האָסט געלעבט אין אױסלאַנד, אין אַ גרױסער און פֿרײער װעלט, װעלכע האָט דיר געגעבען דעם מוטה, אַלײן פֿרײ און גרױס צו דײנקען. פֿילײכט האָסט דו בײ מיר געפֿונען מעהר כאַראַקטער און זעלבסטשטענדיגקײט, אײדער בײ דאָס רוב אַנדערע דאָ אין דערהײם. און אַחוץ דעם איז דאָך דאָס נאָך געװען אַ סוד צװישען אונז בײדען; קײנער האָט נאָך ניט געקענט לאַכען פֿון דיר, הוזק מאַכען פֿון דײן שלעכטען געשמאַק.

בערניק. לאָנאַ, װי קענסט דו גאָר דײנקען—?

פֿרײלײן העסעל. אָבער אַז דו ביסט דאַן צוריקגעקומען,— אַז דו האָסט דערהערט איבעראַל דעם שפּאָט, דעם הוזק, װאָס מען האָט פֿון מיר געמאַכט,—אַז דו האָסט געהערט, װי אַלע האָבען געלאַכט דערפֿון, װאָס מען האָט גער פֿען מײנע משוגעת'ן—

בערניק. דעמאָלט האָסט דו טאַקי געהאַט מאָדנע גענג.

פֿרײלײן העסעל. אײגענטליך נור דערפֿאַר, כדי אָט די עדעלגעפּאַטשקעטע הערען און דאַמען דאָ אין שטאָדט זאָלען האָבען פֿון װאָס זיך דאָס האַרץ אָבצועסען. און אַז דו האָסט זיך דאַן בעקענט מיט דער יונגער פֿערפֿיהרערישער אַקטריסע—

בערניק. ס'איז געװען אַ נאַרישער שריט; װײטער גאָרנישט;

כ׳קען דיר שווערן, אַז ניט אַמאָל אַ צעהנט-חלק פֿון די אַלע פוסטע מעשיות, וואָס מען האָט זיך דאָ אָנדערצעהלט, איז ווירקליך אמת געווען.

פֿריילײן העסעל. ס׳קען זיין; אָבער אַז בעטטי אין דאַן אַהיים געקומען,—שעהן, בליהענדיג, פֿערגעטערט פֿון אַלעמען,—און אַז עס איז בעקאַנט געוואָרען, אַז זי וועט ירש׳ענען דער מוהמע׳ס גאַנצען פֿערמעגען און איך וועל גאָרנישט קריגען—

בערניק. יאָ, דאָ האַלטען מיר טאַקי ביי דער ריכטיגער אורזאַכע, לאָנאַ; און אַצונד זאָלסט דו הערען דעם רעבטען אמת, אָהן הינ-טערוועגען. כ׳האָב דעמאָלט בעטטי׳ן ניט ליעב געהאַט; ניט מחמת אַ נייער ליעבע האָב איך זיך פֿון דיר אָבגעריסען. ס׳איז אייגפֿאַך געווען צוליעב׳ן געלד. איך בין געצוואונגען געווען דערצו; כ׳האָב געמוזט.

פֿריילײן העסעל. און דאָס זאָגסט דו מיר גלייך אין פּנים אַריין!

בערניק. יאָ, דאָס טהו איך. הער אויס, לאָנאַ—

פֿריילײן העסעל. אין דאָך האָסט דו מיר געשריבען, אַז דו ביסט שטערבליך פֿערליעבט אין בעטטי׳ן; דו האָסט אַפּעלירט צו מיין עדעלקייט, און מיך בעשוואָרען צוליעב בעטטי׳ן צו פֿערשווייגען דאָס וואָס איז צווישען אינז ביידען פֿאָרגעקומען—

בערניק. כ׳האָב עס געמוזט, זאָג איך דיר.

פֿריילײן העסעל. בנאמנות, אַצונד טהוט מיר שוין גאָרניט באַנג, וואָס איך בין דעמאָלט אַזוי אַרויס פֿון די כלים!

בערניק. כ׳בעט דיך, לאָמיך דיר קאַלט און רוהיג דערצעהלען, אין וואָס פֿאַר אַ לאַגע מיר האָבען זיך אין יענער צייט געפֿונען. מיין מוטער, ווי דו קענסט זיך דערמאָנען, האָט געהאַט די גאַנצע דעה איבער׳ן געשעפֿט; אָבער זי האָט ניט אָנגעהויבען פֿערשטעהן וואָס האַנדעל הייסט. איך האָב געמוזט וואָס גיכער קומען צופֿאָהרען אַהיים פֿון פּאַריז; ס׳איז געווען אַ ביטערע צייט; איך האָב, הייסט עס, געדאַרפֿט דאָס געשעפֿט ווידער שטעלען אויף די פֿיס. וואָס זשע, מיינסט דו, האָב איך געפֿונען? כ׳האָב געפֿונען, צווישען אונז זאָל עס בלייבען, אַ חורבן, כמעט אַ רואינירט הויז. יאָ, ס׳איז געווען אַזוי גוט ווי רואינירט, די דאָזיגע אַלטע אָנגעזעהענע פירמאַ, וועלכע האָט עקזיסטירט זיבט דריי דורות. וואָס זשע פֿאָרט האָב איך געזאָלט טהאָן, איך, דער זוהן, דער בן יחיד, אויב ניט זוכען עפּעס אַ רעט-טונגס-מיטעל?

פֿריילײן העסעל. און דו האָסט געראַטעוועט דאָס הויז בער-ניק אויף׳ן חשבון פֿון אַ פֿרוי.

בערניק. דו ווייסט, ווי שטאַרק בעטטי האָט מיך געליעבט.

פֿריילײן העססעל. אָבער איך?

בערניק. מעגסט מיר גלױבען, לאָנאַ,—דו װאָלסט קײנמאָל ניט גליקליך געװעזען מיט מיר.

פֿריילײן העססעל. אָט אַפּניס דו האָסט מיך אָװעקגעװאָרפֿען דערפֿאַר װאָס דו האָסט זיך געזאָרגט פֿאַר מײן גליק?

בערניק. װאָס זשע, דו מײנסט אפשר, אַז איך האָב געהאַנדעלט אַזױ צוליעב אײגענ-נוציגע מאָטיװען? װאָלט איך דעמאָלט געװעזען אַלײן, אַ מענש פֿאַר זיך, װאָלט איך מיט אַ פֿרײלאַך האַרץ אָנגע-הױבען איבער אַ נײעס פֿון אָנהױב. אָבער דו קענסט גאָר ניט פֿער-שטעהן, װי דער געשעפֿטס-מאַן װערט צונױפֿגעװאַקסען מיט דעם געשעפֿט, װאָס ער נעהמט איבער בירושה, און װאָס פֿאַר אַ מורא'דיגע פֿעראַנטװאָרטליכקײט ער האָט אױף זיך. צי װײסט דו, אַז דאָס גליק און אונגליק פֿון הונדערטער, יאָ, פֿון טױזענדער הײנגט אָב פֿון איהם? צי בערעכענסט דו פֿאָרט, אַז די גאַנצע געזעלשאַפֿט, אונזער בײדענס געזעלשאַפֿט, װאָלט מורא'דיג געליטען דערפֿון, װען די פֿירמאַ בערניק װאָלט צו גרונד געגאַנגען?

פֿריילײן העססעל. פֿון דער דאָזיגער געזעלשאַפֿט װעגען ביסט דו, הײסט עס, פֿופֿצעהן יאָהר נאָכאַנאַנד געבליבען טרײ דעם ליגען, װאָס?

בערניק. דעם ליגען?

פֿריילײן העססעל. װאָס װײסט בעטטי פֿון דעם אַלעמען, װאָס איז פֿאָרגעקומען בעת דײן פֿערהעלטניס מיט איהר און פֿאַר דעם?

בערניק. װאָס זשע, איך האָב זיך אפשר געדאַרפֿט מודה זײן פֿאַר איהר און אָהן אַ שום ניצען איהרע געפֿיהלען פֿערלעצען?

פֿריילײן העססעל. אָהן אַ שום ניצען, זאָגסט דו? נו יאָ, דו ביסט דאָך עפּעס אַ געשעפֿטסמאַן; דו פֿערשטעהסט דאָך אודאי װאָס ניצליך איז.— אָבער אַצונד הער אַקאָרשט, ריכאַרד; איצט װעל איך רײדען קאַלט און רוהיג. זאָג מיר—דו ביסט אַלזאָ באמת גליקליך?

בערניק. אין דער פֿאַמיליע, מײנסט דו?

פֿריילײן העססעל. יאָ.

בערניק. כ'בין עס, לאָנאַ. אָה, ניט אומזיסט ביסט דו מיר אַזאַ טרײע, אױפֿאָפּפֿערענדע פֿרײנדין געװעזען! כ'קען זאָגען, פֿון יאָהר צו יאָהר בין איך אַלץ גליקליכער געװאָרען. בעטטי איז גוט און איבער-געבען, און אין משך פֿון די יאָהרען האָט זי זיך אױסגעלערענט אײ-בערצואַרבײטען איהר כאַראַקטער אַזױ, אַז עס זאָל שטימען מיט מײנע פֿיהרונגען—

פֿריילײן העססעל. הם—

ב ע ר נ י ק. תחילת האָט זי געהאַט אַ גאַנצע מאַסע מימ מאָדנע פאַר-שטעלונגען מכח דער ליעבע. זי האָט באין אופן ניט געקענט פערשטעהן, אַז דער שטאַרקער פייער איהרער מוז ביסלאַכווייז איבערגעהן אין אַ מילדען פלאַם פון פריינדשאַפט.

פ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. אָבער אַצונד האָט זי זיך שוין צוגעוועהנט דערצו ?

ב ע ר נ י ק. אין גאַנצען. דו קענסט זיך פאָרשטעלען, אַז דער טעג-ליכער פערקעהר מיט מ י ר איז ניט געבליבען אָהן אַ גרינדליכען איינפלוס אויף איהר. די מענשען מוזען זיך לערנען איינע די אַנדערע, אויב זיי ווילען ווי געהעריג איז אויספילען זייער פלאַץ אין דער געזעלשאַפט. דאָס האָט בעטטי וואָס ווייטער אַלץ מעהר איינגעזעהן, און דעריבער איז דאָס הויז אונזערס איצט א מוסטער-הויז פאַר אונ-זערע מיט-בירגער.

פ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. אָבער די דאָזיגע מיט-בירגער ווייסען מן הסתם גאָרנישט מכח דיין ליגען ?

ב ע ר נ י ק. מיין ליגען ?

פ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. יאָ, מכח דעם ליגען, מיט וועלכען דו ביסט געוועזען אַרומגערינגעלט פופצעהן יאָהר נאָכאַנאַנד.

ב ע ר נ י ק. און דאָס רופסט דו—?

פ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. אַ ליגען. אַ דרייפאַכען ליגען. ראשית דער ליגען געגען דיך גופא ; דערנאָך דער ליגען געגען בעטטי'ן, און ענדליך דער ליגען געגען יאָהאַן'ן.

ב ע ר נ י ק. בעטטי האָט קיינמאָל ניט געפאָדערט, איך זאָל זיך מודה זיין.

פ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. ווייל זי האָט גאָרנישט געוואוסט.

ב ע ר נ י ק. און אויך ד ו וועסט עס ניט פערלאַנגען, וועסט האָבען איינזעהעניש מיט איהר.

פ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. אַך ניין ; איך וועל שוין יאַקאָש אַריבער-טראָגען דאָס לייטישע געלעכטער ; נישקשה, כ'האָב ברייטע פלייצעס.

ב ע ר נ י ק. און יאָהאַן וועט עס אויך ניט פערלאַנגען ; ער האָט עס מיר צוגעזאָגט.

פ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. אָבער דו גופא, ריכאַרד ? צי איז גאָרנישט דאָ אין דיר, גאָר קיין שום געפיהל ניט, וואָס זאָל דיך צוטרייבען אָבצושאָקלען פון זיך דעם ליגען ?

ב ע ר נ י ק. איך זאָל, הייסט עס, פרייוויליג, מיט מיינע אייגענע הענד מקריב זיין מיין פאַמיליען-גליק און מיין מעמד אין דער גע-זעלשאַפט ? !

פ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. וואָס פאַר אַ רעכט האָסט דו אויף דיין גליק ?

בערניק. זינט פּופּצעהן יאָהר האָב איך טאָג-טעגליך געוואונען אַ שטיק פון דעם דאָזיגען רעכט—דורך מיין האַנדעל און וואַנדעל און דורך דעם וואָס איך האָב געווירקט און געשאַפען.

פרייליין העסעל. און דו האָסט פיעל געטהאָן, פאַר זיך אַזוי גוט ווי פאַר אַנדערע. דו ביסט דער רייכסטער און שטאַרקסטער מאַן פון דער שטאָדט; אַלע בויגען זיך פאַר דיין ווילען, מחמת זיי האַלטען דיך פאַר אַ ריינעם מענשען אָהן אַ שום פלעק; דאָס הויז דיינס איז אַ מוסטער-הויז, דיין לעבען—אַ מוסטער-לעבען. אָבער אָט די הער-ליכקייט, די גאַנצע גדולה דיינע שטעהט אויף אַ טרייסעלדיגען זאַמ-דיגען זומפּ—און דו מיט איהר. ס׳קען קומען אַ מאָמענט, אַ וואָרט קען אויסגערעדט ווערן—און דו געהסט צו גרונד מיט דיין גאַנצער גרויסקייט, אויב דו ווערסט זיך בעצייטענס ניט זעהן ראַטעווען.

בערניק. לאָנאַ—וואָס ווילסט דו דאָ?

פרייליין העסעל. כ׳וויל דיר העלפען, ריכאַרד; כ׳וויל דיר העלפען קריגען אַ פעסטען באָדען אונטער די פיס.

בערניק. נקמה! דו ווילסט זיך נוקם זיין! דאָס האַרץ האָט מיר געזאָגט! אָבער עס וועט זיך דיר ניט איינגעבען; דאָ איז פאַראַן נור איינער, וואָס האָט אַ רעכט צו ריידען, און דער שווייגט שטיל.

פרייליין העסעל. יאָהאַן?

בערניק. יאָ, יאָהאַן. ווען אימיצער אַנדערש מיך וועלען אָנקלאָ-גען, וועל איך אַלצדינג אָבלייקענען. אָבער דאָס וועט דיר קיינמאָל ניט געלינגען, זאָג איך דיר! דער וואָס וואָלט מיך געקענט אומ-גליקליך מאַכען—דער וועט ניט ריידען—און ער פאָהרט אַוועק צוריק.

רומעל און וויגעלאַנד קומען פון רעכטס.

רומעל. גוטען טאָג, גוטען טאָג, ליעבער בערניק; דו מוזט מיט-קומען מיט אונז אין דעם סוחר׳ישען פעראיין; דו ווייסט דאָך, מיר האָבען היינט אַ פערזאַמלונג מכח דער אייזענבאַהן.

בערניק. כ׳קען ניט. אונמעגליך!

וויגעלאַנד. איהר מוזט מיטגעהן מיט אונז, הערר קאָנזול—

רומעל. דו מוזט, בערניק. פאַראַן דאָרט מענשען, וואָס אַר-בייטען געגען אונז. רעדאַקטאָר האַמער און די אַנדערע, וועלכע זיינען געווען פאַר די האַפען-ליניע, טענה׳ן, אַז הינטער דעם נייעם פלאַן שטעקען פריוואַט-אינטערעסען.

בערניק. אַזוי? טאָ ערקלעהר זיי—

וויגעלאַנד. וואָס קומט אַרויס דערפון, וואָס מיר וועלען ער-קלעהרען, הערר קאָנזול—?

רומעל. ניין, ניין, דו מוזט אַליין מיטקומען; דיך וועט נאַטירליך קיינער קיין העזה ניט האָבען חושד צו זיין.

פריילײן העסעל. כ׳מײן עפּעס אַזוי.

בערניק. כ׳קען ניט, זאָג איך אײך. כ׳בין ניט געזונד... אָדער... װײניגסטענס... כ׳מוז זיך אַפריהער אַרומקוקען אַביסעל.

ראָהרלאַנד קומט אַרײן פון רעכטס.

ראָהרלאַנד. ענטשולדיגט, הערר קאָנזול; איהר זעהט מיך דאָ הײנט אין אַ מורא׳דיג אױפגערעגטען צושטאַנד—

בערניק. יאָ, יאָ, װאָס איז אײך פּאָרט געשעהן?

ראָהרלאַנד. כ׳מוז אײך עפּעס פרעגען, הערר קאָנזול. צי האָט איהר עס ערלױבט, אַז דאָס יונגע מײדעל, װאָס האָט געפונען אַהײם בײ אײך אין שטוב, זאָל אַרומגעהן איבער די גאַסען אינאײנעם מיט אַ מענשען, פון װעמען—

פריילײן העסעל. װאָס פאַר אַ מענשען מײנט איהר, הערר פּאַסטאָר?

ראָהרלאַנד. —מיט אַ מענשען, פון װעמען זי האָט געדאַרפט װײבען מעהר אײדער פון אַלע אַנדערע מענשען אויף גאָט׳ס ערד.

פריילײן העסעל. אָהאָ!

ראָהרלאַנד. איז דאָס מיט אײער רשות, הערר קאָנזול?

בערניק (זוכענדיג דעם הוט און די האַנד-שוה). כ׳װײס פון גאָר נישט צו זאָגען. ענטשולדיגט מיר; כ׳מוז געהן אין דעם פעראײן פון די קױפלײט.

הילמאַר (קומט פון גאָרטען און געהט צו צו דער הינטערשטער טהיר לינקס). בעטטי, בעטטי, קום אַקאָרשט אַהער!

מאַדאַם בערניק (בײ דער טהיר). װאָס איז דאָרטען?

הילמאַר. דו מוזט תיכף אַראָבגעהן אין גאָרטען און מאַכען אַ סוף צו דער ליעבעס-ערקלעהרונג, װאָס אַ געװיסע פּערזאָן ערלױבט זיך מאַכען דער דאָזיגער דינאַ דאָרף. איך בין שרעקליך נערװעז געװאָרען דערפון.

פריילײן העסעל. אַזױ? און װאָס אַשטײגער האָט די פּערזאָן געזאָגט?

הילמאַר. נישט מעהר און נישט װײניגער, נאָר זי זאָל מיטפאָה-רען קײן אַמעריקאַ. אוף, אוף!

ראָהרלאַנד. ס׳איז ניט מעגליך!

מאַדאַם בערניק. װאָס רעדסט דו?

פריילײן העסעל. אָבער דאָס װאָלט דאָך געװען גרױסאַרטיג!

בערניק. אונמעגליך! דו האָסט געמוזט פעהערן!

הילמאַר. טאָ פרעג איהם אַלײן. אָן קומט דאָס פּאָר׳ל. אָבער לאָז מיך נור אַרױס פון דער געשיכטע.

בערניק (צו רומעל און װיגעלאַנד). כ׳געה שוין—אין אַ רגע—

(רומעל און װיגעלאַנד רעכטס אָב.)

יאָהאַן און דינאַ קומען אַריין פֿון גאָרטען.

יאָהאַן. הוראַה, לאָנאַ, זי פֿאָהרט מיט!

מאַדאַם בערניק. אָבער יאָהאַן—דו קינד וואָס דו ביסט—!

ראָהרלאַנד. איז עס מעגליך! אַזאַ הימעל-שרייענדער סקאַנ-דאַל!... מיט וואָס פֿאַר פערפֿיהרערישע קונץ-שטיק האָט איהר—

יאָהאַן. אָהן כעס, אָהן כעס, גוטער פֿריינד; וואָס זאָגט איהר דאָ?

ראָהרלאַנד. דינאַ, ענטפֿערט איהר מיר:—צי שטעקט דאָ אייער אייגענער ווילען דערביי—איז עס אייער פֿולער פֿרייער בעשלוס?

דינאַ. כ׳מוז אָבפֿאָהרען פֿון דאַנעט.

ראָהרלאַנד. אָבער מיט איהם—מיט איהם!

דינאַ. רופֿט מיר אָן אימיצען אַנדערש, וואָס זאָל האָבען דעם מוטה מיך מיטצונעהמען.

ראָהרלאַנד. אויב אַזוי, זאָלט איהר אויך געוואָהר ווערן, ווער ער איז.

יאָהאַן. שווייגט שטיל!

בערניק. קיין וואָרט מעהר.

ראָהרלאַנד. זעהר שלעכט וואָלט איך אויף אַזאַ אופן געדיענט דער געזעלשאַפֿט, וועמעס מאָראַל און אויפֿפֿיהרונגען איך האָב די אויפֿגאַבע אָבצוהיטען; און אונפֿעראַנטוואָרטליך וואָלט געווען מיין האַנדלונג אַנטקעגען דאָס דאָזיגע יונגע מיידעל, און וועמעס ערציהונג איך האָב אויך גענומען אַ היבשען אָנטהייל און וועלכע האָט מיר—

יאָהאַן. היט זיך, זאָג איך אייך!

ראָהרלאַנד. זי מוז עס וויסען! דינאַ, דאָס איז דער מאַן, וועלכער האָט געבראַכט דאָס גאַנצע אומגליק און די שאַנדע איבער אייער מוטער!

בערניק. הערר פרעדיגער—!

דינאַ. ער! (צו יאָהאַן.) ס׳איז אמת?

יאָהאַן. ריכאַרד, ענטפֿער דו!

בערניק. קיין וואָרט מעהר! על כל פנים היינט קיין וואָרט מעהר!

דינאַ. אַלזאָ אמת—!

ראָהרלאַנד. יאָ אמת, אמת! און גאָך מעהר אידער דאָס. אָט דער מענש, און וועמען איהר האָט זיך איינגעגלויבט, איז ניט מיט לידיגע הענד אַוועק;—דער אַלמנה בערניק׳ס קאַסע—; דער קאָנזול קען דערויף עדות זאָגען!

פֿרייליין העסעל. ליגנער!

בערניק. האַ—!

מאַדאַם בערניק. אָה גאָט! אָה גאָט!

יאָהאַן (זיך אַ לאָז געבענדיג צו איהם מיט אויפגעהויבענע אָרעמס). און דאָס דערוועגט איהר זיך—!

פריילײן העסעל (האַלט איהם אָב). יאָהאַן, דו וועסט איהם ניט שלאָגען!

ראָהרלאַנד. נו יאָ, איהר קענט מיך שלאָגען, אַז איהר ווילט. אָבער דער אמת זאָל אַרויס; און עס איז אמת. קאָנזול בערניק האָט עס אַליין געזאָגט, און די גאַנצע שטאָדט ווייסט עס.— אָט אַזוי, דינאַ, אַצונד קענט איהר איהם. (קורצע פויזע.)

יאָהאַן (שטיל, אָננעהמענדיג בערניק׳ן ביים אָרם). ריכאַרד, ריכאַרד, וואָס האָסט דו פאָרט געטהאָן!

מאַדאַם בערניק (מיט אַ פערדריקטער שטימע און מיט טרעהרען אין די אויגען). אָה ריכאַרד, און אָט די גאַנצע שאַנדע האָב איך דאָס געבראַכט אויף דיר!

אַלטסטעדט (קומט שנעל אַריין פון רעכטס און רופט, די האַנד אויף דער טהיר-קליאַמקע). איהר מוזט אָהן אַ שום תירוץ שוין מיט-קומען, הערר קאָנזול! די אייזענבאַהן הייגנט אויף אַ האָר!

בערניק (צומישט). וואָס איז? וואָס זאָל איך—?

פריילײן העסעל (ערנסט און שאַרף). דו מוזט געהן שטיצען די געזעלשאַפט, שוואָגער.

אַלטסטעדט. יאָ, קומט, קומט; מיר מוזען נייטיג האָבען אייער גאַנצען מאָראַלישען איינפלוס.

יאָהאַן (גאַנץ נאָהענט לעבען איהם). בערניק—מאָרגען וועלען מיר זיך דורכשמועסען! (ער געהט אַוועק דורך׳ן גאָרטען. בערניק געהט אַזוי ווי ניט ווילענדיג אַרויס דורך דער טהיר רעכטס מיט אַלטסטעדט׳ן.)

דריטער אקט.

דער גאָרטען־סאַלאָן ביי קאָנזול בערניק אין הויז.

בערניק מיט אַ שטעקיל אין האַנד, קומט אַרויס אויסער זיך פֿאַר כעס פֿון דעם הינטערשטען צימער לינקס און לאָזט די טהיר האַלב אָפֿען הינטער זיך.

בערניק. נאַ! האָב איך עס ענדליך געטהאָן אויף צו׳ן אמת׳ן. די שמיץ, מיין איך, וועט ער אַזוי גיך ניט פֿערגעסען. (צו אימיצען אין צימער.) וואָס זאָגסטו דו?— און איך זאָג דיר, דו ביסט אַ נאַרישע מוטער! דו פֿערענטפֿערסט איהם, דו נעהמסט זיך אָן פֿאַר איהם יעדעס מאָל, וואָס ער טהוט אָב זיינע לויפֿערישע שטיק.— ס׳איז ניט קיין לויפֿערישע שטיק, זאָגסטו? ווי דען רופֿסטו דאָס? זיך אַרויסגנב׳ענען ביינאַכט פֿון הויז, אַרויספֿאָהרען מיט די פֿישער אויף׳ן ים, ביז צעהן אַזייגער אין דער פֿריה, איך זאָל ניט וויסען וואָס איבערצוקלעהרען און שיעור ניט שטאַרבען פֿון אנגסט און שרעק—איך, וואָס איך האָב אַזוי פֿיעל אַנדערע דאגות אויף׳ן קאָפּ! און דערצו סמייעט נאָך דער קליינער לומפּ צו סטראַשען, אז ער וועט אַנטלויפֿען! ער וועט עס נאָך טהאָן אַמאָל!— דו? נו יאָ, דאָס פֿערשטעה איך גאַנץ גוט; דיך אַרט ווייניג וואָס פֿון איהם וועט ווערן. כ׳מיין, אַז ווען ער זאָל דער׳הרג׳ט ווערן—!—אַזוי גאָר? וועט זיין פֿערפֿאַלען? אָבער מיר לוינט זיך כלל ניט צו ווערן אַ בעזדיעטניק.— אַלזאָ, מאַך ניט קיין טענות, בעטטי; ס׳בלייבט אַזוי ווי איך האָב בעשטימט; ער טהאָר ניט אַרויס פֿון שטוב— (הערט זיך צו.) שטיל, זאָל קיינער גאָרנישט מערקען.

קראַפּ קומט פֿון רעכטס.

קראַפּ. איהר האָט אפשר אַ מינוט צייט, הערר קאָנזול?

בערניק (אַוועקוואַרפענדיג דאָס שטעקעל פֿון האַנד.) אַוודאי, אַוודאי. איהר קומט פֿון דאָק?

קראַפּ. יאָ, דירעקט פֿון דאָרט. הם—

בערניק. נו? ס׳איז דאָך ניט עפּעס נייעס מיט׳ן „טייטעלבוים"—?

קראַפּ. דער „טייטעלבוים" קען מאָרגען אָבפֿאָהרען, אָבער—

בערניק. די „גאַזעלע" הייסט עס? דאָס האַרץ האָט מיר געזאָגט, אַז דער דאָזיגער עקשן—

קראַפּ. די „גאַזעלע" קען אויך מאָרגען אָבפֿאָהרען; נאָר—ווייט קומט זי געוויס ניט!

בערניק. וואָס מיינט איהר דערמיט?

קראַפּ. פּערצייהט, הערר קאָנזול; די טהיר דאָ איז האַלב אָפּען און איך מיין, אימיצער איז דאָרט פאַרהאַן—

בערניק (פערשליסט די טהיר). נאַ. אָבער וואָס איז פאָרט געשעהן אַזוינס, וואָס קיינער טהאָר עס ניט הערען?

קראַפּ. וואָס דאָס איז?... דער שיפּבויער אולער האָט בדעה צו לאָזען אונטערגעהן די „גאַזעלע" מיט אַלע מענשען, וואָס זי וועט האָבען אויף זיך.

בערניק. אָבער גאָט מיינער, ווי קענט איהר דאָס גלויבען—?

קראַפּ. אַנדערש קען איך זיך דאָס גאָר ניט ערקלעהרען, הערר קאָנזול.

בערניק. נו, טאָ זאָגט מיר בקיצור—

קראַפּ. עס זאָל געשעהן. איהר ווייסט דאָך אַליין, ווי לאַנגזאַם ס'איז צוגעגאַנגען ביי אונז אויף'ן דאָק, זינט מיר האָבען די נייע מאַשינען און די נייע ניט-געניטע אַרבייטער—

בערניק. יאָ, יאָ.

קראַפּ. אָבער אַז איך בין היינט אין דער פריה אַרונטערגעקומען, האָב איך דערזעהן, אַז עס האַלט גאַנץ ווייט, צו ווייט, מוז מען זאָגען, מיט דער אַרבייט ביים אַמעריקאַנישען שיף; דער גרויסער שפּאַלט אויף'ן דנאָ,—איהר ווייסט דאָך, דער פאָלשטענדיג פערפויל-טער פלאַץ—

בערניק. יאָ, יאָ,—נו?

קראַפּ. אין גאַנצען פערריכט—לפנים, פערשטעהט זיך; אָבגע-פאַרבט; האָט אויסגעזעהן אַקוראַט ווי ניי; כ'האָב געהערט, אַז אולער האָט אַ גאַנצע נאַכט געאַרבייט אונטען פאַר אַ ליכט.

בערניק. יאָ, יאָ, און—

קראַפּ. בין איך צוגעגאַנגען און זיך גוט צוגעקוקט; דער עולם איז גראָד געווען ביים אָנבייסען און איך האָב געקענט אונבעמערק-טערהייט בעטראַכטען דאָס שיף פון אינעווייניג און פון דרויסען; ס'איז מיר אָנגעקומען מיט שווערער מיה, אַרונטערצוגעהן אין דאָס אָנגע-לאָדענע שיף. דאָס איז ניט קיין גלאַטע אַרבייט, הערר קאָנזול.

בערניק. דאָס גלויבט זיך מיר ניט, הערר קראַפּ. כ'וויל ניט, כ'קען ניט גלויבען אַזאַ זאַך אויף אולער'ן.

קראַפּ. טהוט מיר שטאַרק לייד,—ס'איז אָבער די ריינע וואַהר-הייט. דאָס איז אַ געמיינע, מיאוס'ע זאַך, זאָג איך. קיין נייע באַלקענס האָט ער ניט געלייגט, אַזוי ווייט ווי איך האָב געקענט געוואָהר ווערן; נאָר איינפאַך מיט דינע ברעטער פערקלאַפּט, פערשטאָפּט און פערלאַטעט. אָן איינפאַכער הוזק! די „גאַזעלע" וועט אין לעבענסטאָג ניט קומען ביז נויאָרק; זי וועט אונטערגעהן אַזוי ווי אַ געפּלאַצטער טאָפּ.

בערניק. דאָס איז דאָך שרעקליך. אָבער, כ׳בעט אייך, וואָס פֿאַר אַ כונה קען ער דערביי האָבען?

קראַפּ. אָט אַפּנים ער וויל דיסקרעדיטירען די מאַשינען; זיך נוקם זיין וויל ער; ער וויל, אַז די אַלטע אַרבייטער זאָלען צוריק אָנגענומען ווערען צו דער אַרבייט.

בערניק. און ער אָפּפֿערט אויף אַזאַ׳ן אופן פֿילייכט אויף אָט די אַלע מענשענס-לעבענס—

קראַפּ. דאָ ניט לאַנג האָט ער געזאָגט: דאָס זייגען ניט קיין מענשען, די וואָס געפֿינען זיך אויף דער „גאַזעלע״,—נאָר איינפֿאַכע היות.

בערניק. נו יאָ, יאָ, ס׳קען זיין; אָבער צי האָט ער גאָר קיין איינזעהעניש ניט מיט דעם גרויסען קאַפּיטאַל, וואָס קען דאָ פֿערלאָרען געהן?

קראַפּ. אַולער האָט ווינציג וואָס איינזעהעניש מיט׳ן גרויסען קאַפּיטאַל, הערר קאָנזול.

בערניק. אודאי, אודאי; ער איז אַן אויפֿהעצער; אָבער אַזאַ געוויסענלאָזער טריט—הערט איהר, הערר קראַפּ; אַזאַ זאַך מוז צוויי מאָל אונטערזוכט ווערען. קיין האַלב וואָרט זאָל ניט אַרויסגעבראַכט ווערען פֿאַר קיינעם ניט! אונזער פֿירמאַ וועט דאַרפֿען טראָגען די שאַנדע, אַז דער עולם וועט זיך דערוויסען מכח דעם.

קראַפּ. פֿערשטעהט זיך, אָבער—

בערניק. מיטאָג-צייט מוזט איהר זעהן ווידער אַמאָל אַרונטערגעהן; מיר מוזען האָבען פֿולע געוויסהייט אין דער זאַך.

קראַפּ. זעהר ריכטיג, הערר קאָנזול; אָבער ערלויבט—וואָס האָט איהר בדעה דאַן צו טהאָן?

בערניק. גאַטירליך בעקאַנט מאַכען די זאַך פֿאַר אַלעמען. מיר קענען דאָך ניט ווערען קיין מיטשולדיגע, קיין שותפים אין אַזאַ פֿערברעכען. כ׳מוז מיין געוויסען ריין האַלטען. אַחוץ דעם וועט עס איבערהויפט מאַכען אַ גוטען רושם אין דער פּרעסע און אין דער געזעלשאַפֿט, אַז מען וועט זעהן, אַז איך לייג אַוועק אַלע פּערזענליכע זאַכען אָן אַ זייט, ווען עס האַנדעלט זיך וועגען גערעכטיגקייט.

קראַפּ. זעהר וואַהר, הערר קאָנזול.

בערניק. אָבער קודם כל פֿולע איבערצייגונג. און קיין וואָרט ניט ביז דאַן—

קראַפּ. קיין וואָרט ניט, הערר קאָנזול; און געוויסהייט,—דאָס זאָלט איהר האָבען. (ער געהט אַרויס דורך׳ן גאָרטען און אַרונטער די גאַס.)

בערניק (פֿאַר זיך). הימעלשרייענד! אָבער ניין, דאָס איז דאָך

איינפֿאַך אונמעגליך—גאָר ניט בעגרייפֿליך! (בעת ער וויל אַריינגעהן צו זיך אין צימער, קומט הילמאַר אַן פֿון רעכטס.)

הילמאַר. גוטען טאָג, בערניק! נאַ, כ׳ווינש דיר גליק צו דיין נעכטיגען זיעג אין דעם סיחר׳ישען פֿעראיין.

בערניק. אַ דאַנק.

הילמאַר. ס׳איז, הייסט עס, געווען גאָר אַ גלענצענדער זיעג, ווי איך הער,—אַ נצחון פֿון דעם אינטעליגענטען בירגער-גייסט איבער עגאָאיזמוס און פֿאָראורטהייל,—אָקוראַט ווי אַ פֿראַנצויזישער אָנפֿאַל אויף די קאַבילען... מערקווירדיג, אַז דיר האָט זיך דאָך איינגעגעבען נאָך דער ניט-אַנגענעהמער סצענע דאָ—

בערניק. יאָ, יאָ, לאָז צורוה וועגען דעם!

הילמאַר. אָבער די הויפּט שלאַכט איז נאָך ניט געשלאָגען געוואָרען.

בערניק. מכח דער אייזענבאַהן, מיינסט דו?

הילמאַר. יאָ; דו ווייסט דאָך, וואָס רעדאַקטאָר האַמער פּלאַנעוועט?

בערניק (געשפּאַנט). ניין! וואָס פֿאַרט?

הילמאַר. ער האָט אויפֿגעכאַפּט דעם קלאַנג, וואָס געהט דאָ איצט אַרום, און מכח דעם וויל ער אַרויספּלאַצען מיט אַן אַרטיקעל.

בערניק. וואָס פֿאַר אַ קלאַנג?

הילמאַר. פֿערשטעהט זיך, מכח די גרויסע אויפֿקויפֿען פֿון שטיקער לאַנד לעבען דער צווייג-ליניע פֿון דער אייזענבאַהן.

בערניק. וואָס רעדסט דו? אַזאַ קלאַנג איז דאָ פֿערשפּרייט?

הילמאַר. יאָ; אין דער גאַנצער שטאָדט. אָקאָרשט האָב איך עס געהערט אין קלוב. איינער פֿון אונזערע אַדוואָקאַטען, הייסט עס, האָט בשתיקה אויפֿגעקויפֿט אַלע וועלדער, אַלע מיענען, אַלע וואַסער-פֿאַלען א. אַז. וו.

בערניק. און מען זאָגט אפשר אויך, פֿאַר וועמען ער האָט עס אויפֿגעקויפֿט?

הילמאַר. אין קלוב דיינקט מען, אַז עס מוז זיין אַ דרויסענדיגע קאָמפּאַניע, וועלכע איז געוואָהר געוואָרען, וואָס דו האָסט בדעה צו טהאָן, און וועלכע האָט זיך צוגעאיילט, איידער דאָס לאַנד ווערט טהייער... איז דאָס ניט נידערטרעכטיג?

בערניק. נידערטרעכטיג?

הילמאַר. נו יאָ—ס׳געהערט אַן אַקט! פֿרעמדע זאָלען זיך אויף אַזאַ׳ן אופֿן אַריינשפּאַרען אין אונזער געגענד! און דאָס וואָס אַן אַדוואָקאַט דאָ פֿון אונזער שטאָדט האָט זיך נאָך געקענט אָבגעבען דערמיט! נו, הייסט עס אַלזאָ, אַז פֿרעמדע לייט זיינען דאָ גרעסערע יחסנים פֿון אונז.

ב ע ר נ י ק. אָבער עס איז דאָך נאָך אַלעמען נור אַ סלוך, אַן אונ-בעשטימטע זאַך—?

ה י ל מ אַ ר. וועלכע ווערט פֿונדעסטוועגען געגלויבט, און מאָרגען אָדער איבערמאָרגען וועט עס רעדאַקטאָר האַמער, פֿערשטעהט זיך, פֿעסטשטעלען אַלסווירקליכקייט, אַלס פֿאַקט. די ערביטערונג איז שוין אַלגעמיינע. כ׳האָב שוין געהערט פֿערשיעדענע מענשען זאָגען, אַז אויב דער קלאַנג זאָל זיך בעשטעטיגען, וועלען זיי לאָזען אויס-מעקען זייערע נעמען פֿון צעטעל.

ב ע ר נ י ק. ס׳קען ניט זיין!

ה י ל מ אַ ר. אַזוי גאָר? פֿאַרוואָס, מיינסט דו, זיינען די דאָזיגע קרעמערשע נשמות אַזוי גרייט צו זיין שותפים אין דיין אונטערנעה-מונג? אָט אַפנים דו מיינסט, זיי פאָסמאַקעווען זיך שוין ניט מיט דער ערוואַרטונג פֿון—?

ב ע ר נ י ק. ס׳איז ניט מעגליך, זאָג איך דיר! אַזוי פֿיעל געפֿיהל פֿאַר טובת הכלל איז דאָך נאָך פֿאַרהאַן ביי אונז אין אונזער קליינער געזעלשאַפֿט—

ה י ל מ אַ ר. דאָ? נו יאָ, דו ביסט דאָך אַן אָפּטימיסט, און דו אור-טהיילסט איבער אַנדערע לויט ווי דו ביסט אַליין. אָבער איך, וואָס איך בין גאָר נישקשה פֿון אַ מבין אויף די זאַכען—הערסט דו? דאָ איז ניטאָ קיין א י י נ ע ר—פֿון אונז; אַליין איז דאָך ניט די רייד—קיין א י י נ צ י ג ע ר, זאָג איך, וואָס זאָל קענען האַלטען חויך די גייסטיגע פֿאָהן. (לאָזט זיך געהן צום הינטערגרונד.) אוף, אוף, אָט זיינען זיי שוין ווידער דאָ!

ב ע ר נ י ק. ווער?

ה י ל מ אַ ר. די צוויי אַמעריקאַנער. (קוקט אַרויס רעכטס.) און ווער געהט עס דאָרט מיט זיי? יאָ, בנאמנות, דאָס איז דאָך דער קאַפּיטאַן פֿון דער „גאַזעלע״! אוף, אוף!

ב ע ר נ י ק. וואָס פֿאַר געשעפֿטען האָבען זיי פֿאָרט מיט ד ע ם דאָ?

ה י ל מ אַ ר. אָה, דאָס איז דאָך אַ גאַנץ פּאַסענדע קאָמפּאַניע. ער, ווי מען זאָגט, איז אַמאָל געוועזען אַ שקלאַפֿען-הענדלער אָדער אַ ים-רויבער; און ווער ווייס מיט וואָס די אַנדערע האָבען זיך אין משך פֿון די אַלע יאָהרען אָבגעגעבען?

ב ע ר נ י ק. איך זאָג דיר, ס׳איז אַ גרויסע עולה, וואָס דו רעדסט אַזוי וועגען זיי.

ה י ל מ אַ ר. נו אודאי, דו ביסט דאָך אַן אָפּטימיסט. אָבער אָט האָ-בען מיר זיי, פֿערשטעהט זיך, שוין ווידער אויף׳ן האַלז; איך וועל זיך דעריבער אָבטראָגען, אַזוי לאַנג ס׳איז נאָך דאָ צייט... (לאָזט זיך עהן צו דער טהיר לינקס.)

פֿריילײן העסעל קומט פֿון רעכטס.

פֿריילײן העסעל. זאָג נאָר אַקאָרשט, הילמאַר, בין איך דאָס, וואָס פֿעריאָגט דיך פֿון דאַנעט?

הילמאַר. חלילה... כ׳האָב קיין צייט ניט... כ׳מוז עפּעס ריידען מיט בעטטי׳ן. (געהט אַריין אין דעם הינטערשטען צימער לינקס.)

בערניק (נאָך אַ קורצער פּויזע). נו, לאָנאַ?

פֿריילײן העסעל. יאָ, נו...

בערניק. וואָס פֿאַר אַ מיינונג האָסט דו היינט פֿון מיר?

פֿריילײן העסעל. אָקוראַט ווי נעכטען. אַ ליגען מעהר אָדער ווייניגער—

בערניק. דו מוזט אַביסעל בעסער אַריינקוקען אין דער זאַך. וואו איז ערגעץ יאָהאַן?

פֿריילײן העסעל. ער קומט; ער האָט עפּעס געהאַט וואָס צו ריידען מיט אַ מאַן.

בערניק. נאָכדעם וואָס דו האָסט נעכטען געהערט, וועסט דו פֿערשטעהן, אַז מיין גאַנצע עקזיסטענץ איז פֿערניכטעט, ווען דער אמת זאָל אויפֿגעדעקט ווערן.

פֿריילײן העסעל. דאָס בעגרייף איך.

בערניק. ס׳פֿערשטעהט זיך נאַטירליך פֿון זיך אַליין, אַז איך בין ניט געווען דער שולדיגער אין דעם כלומר׳שטען פֿערברעכען, וועגען וועלכען ס׳האָט זיך דאָ פֿערשפּרייט דער קלאַנג.

פֿריילײן העסעל. נו אודאי, דאָס פֿערשטעהט זיך פֿון זיך אַליין. אָבער ווער פֿאָרט איז דער גנב געווען?

בערניק. ס׳איז גאָר ניט געווען קיין גנב. ס׳איז גאָרניט גע׳גנב׳עט געוואָרען קיין שום געלד; קיין איין שילינג האָט ניט געפֿעהלט פֿון דער קאַסע.

פֿריילײן העסעל. וואָס—?

בערניק. ניט איין שילינג, זאָג איך דיר.

פֿריילײן העסעל. אָבער דער קלאַנג? ווי אַזוי איז אַרויס דער שענדליכער קלאַנג, אַז יאָהאַן—?

בערניק. לאָנאַ, כ׳מיין, מיט דיר קען איך ריידען ווי מיט קיין אַנדערן; כ׳וויל פֿון דיר גאָרנישט פֿערלייקענען. איך האָב אַ חלק אין דעם, וואָס דער קלאַנג האָט זיך פֿערשפּרייט.

פֿריילײן העסעל. דו? און דאָס האָסט דו געקענט טהאָן אַנטקעגען דעם, וואָס האָט זיך פֿון דיינעטוועגען—!

בערניק. דו טהאָרסט מיך ניט פֿעראורטהיילען, איידער דו בעקלעהרסט, ווי אַזוי די זאַך איז דעמאָלט געשטאַנען. כ׳האָב עס דיר נעכטען דערצעהלט. אַז איך בין געקומען צוריק אַהיים, האָב איך געפֿונען מיין מוטער פֿערפּלאָנטערט אין אַ גאַנצע רייהע פֿון מאָדנע

אונטערנעהמונגען; דערצו אומגליקען פֿון יעדען סאָרט; עפּעס האָט עס אויסגעזעהן, אָקוראַט ווי אַלדאָס בייז וואָלט זיך מיט אַמאָל אַ לאָז געטהאָן אויף אונז; דאָס הויז אונזערס איז געוועזן נאָהענט בייםאונטערגאַנג. איך בין געוועזן האַלב לייכטזיניג, האַלב פֿערצווייפֿעלט.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. הם—

ב ע ר נ י ק. לאָנאַ, דו קענסט זיך משער זיין, וויפֿיעל ערליי קלאַנגען עס האָבען זיך גענומען פֿערשפּרייטען, בעת דו און יאָהאַן זייט אַוועק-געפֿאָהרען. דאָס איז על כל פנים ניט זיין ערשטער לייכטזיניגער טריט, האָט געזאָגט איינער;—דאַרף האָט אודאי געקראָגען פֿון איהם אַ מטמון מיט געלד, כדי ער זאָל מאַכען אַ שווייג און לאָזען זיין פֿרוי צורוה, האָט דערצעהלט אַן אַנדערער. אין דערזעלביגער צייט איז בעקאַנט געוואָרען, אַז ס'איז זעהר שווער געוואָרען פֿאַר אונזער פֿירמאַ צו בעצאָהלען די חובות איהרע. וואָס זשע האָט נאָך געקענט זיין נאַטירליכער איידער דאָס, וואָס די פּלוידערזעק האָבען צונויפֿגע-מישט די דאָזיגע ביידע קלאַנגען איינס מיט'ן אַנדערן? אַז זי איז דאָ געבליבען און האָט געפֿיהרט אַן אָרים, קלעגליך לעבען, האָט מען געזאָגט, אַז ער האָט דאָס געלד מיטגענומען מיט זיך אין אַמעריקאַ, און וואָס ווייטער דער קלאַנג איז געגאַנגען, אַלץ גרעסער איז די סומע געוואָרען.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. און דו, ריכאַרד—?

ב ע ר נ י ק. איך האָב זיך אָנגעכאַפּט אָן דעם דאָזיגען קלאַנג אַזוי ווי אַ טרינקענדער כאַפּט זיך אָן אַ שטרוי.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. כדי עס נאָך ווייטער צו פֿערשפּרייטען...?

ב ע ר נ י ק. כ'האָב עס ניט אָבגעלייקענט. די בעלי חובות האָבען זיך אָנגעזעצט אויף אונז; מען האָט זיי געמוזט בערוהיגען; ס'איז געגאַנגען אין דעם, אַוועקצומאַכען מיט יעטוועדען צווייפֿעל אין דער פֿעסטקייט פֿון אונזער פֿירמאַ; אַ מאָמענטאַנעס אונגליק האָט אונז געטראָפֿען,—אַז מען זאָל אונז נור ניט צושפּאַרען!— ווען מען זאָל אונז נור געבען אַביסעל צייט!—דאַן וועט יעדער איינער אָבקריגען דאָס זייניגע!

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. און יעדער האָט טאַקי אָבגעקראָגען דאָס זייניגע?

ב ע ר נ י ק. יאָ, לאָנאַ, דער דאָזיגער קלאַנג האָט געראַטעוועט אונ-זער הויז און האָט מיך געמאַכט פֿאַר דעם מאַן, וואָס איך בין אַצונד.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. אַ ליגען אַלזאָ האָט דיך געמאַכט פֿאַר דעם מאַן, וואָס דו ביסט אַצונד...

ב ע ר נ י ק. וועמען האָט עס דען דעמאָלט געשאָדט? יאָהאַן האָט בדעה געהאַט, קיינמאָל ניט צוריקצוקומען אַהער.

פֿריילין העסעל. דו פֿרעגסט, וועמען עס האָט געשאָדט? קוק אַקאָרשט אַריין צו זיך אינעווייניג און זאָג מיר, צי האָסט דו דערפֿון קיין שום שאָדען ניט געהאַט!

בערניק. פּרוביר אַקאָרשט דורכקוקען דאָס אינעווייניגסטע פֿון יעטוועדען מענשען,—ביי יעדען איינעם וועסט דו געפֿינען לכל הפחות איין דונקעלן פונקט, וואָס מוז בלייבען פֿערשטעלט!

פֿריילין העסעל. און איהר רופֿט זיך דאָס די שטיצען, די זיילען פֿון דער געזעלשאַפֿט!

בערניק. זי האָט ניט קיין בעסערע.

פֿריילין העסעל. און וואָס זשע איז דאָ די נפקא מינה, צי אַזאַ געזעלשאַפֿט ווערט געשטיצט אָדער ניט? וואָס געהט דאָ אָן ביי אייך? צבוע׳יאַטסטוואָ און ליגען—ווייטער גאָרנישט. אָט לעבסט דו זיך דאָ, דער ערשטער, דער בכבוד׳יגסטער מאַן אין שטאָדט, אין פֿרייד און גלאַנץ, אין כבוד און אין גדולה,—דו, וואָס דו האָסט אַרויפֿגעדריקט אַן אומשולדיגען מענשען דעם פֿערברעכער צייכען אויף׳ן שטערן!

בערניק. וואָס זשע, דו מיינסט איך פֿיהל ניט טיעף גענוג דאָס אונרעכט, וואָס איך האָב אַנטקעגען איהם בעגאַנגען? דו מיינסט, איך בין ניט גרייט, עס ווידער גוט צו מאַכען?

פֿריילין העסעל. מיט וואָס? דערמיט וואָס דו וועסט זיך מודה זיין בפני כל עם ועדה?

בערניק. און דאָס קענסט דו פֿון מיר פֿערלאַנגען?

פֿריילין העסעל. וואָס זשע פֿאַר אַן אַנדער זאַך קען גוט מאַכען אַזאַ מין אונרעכט?

בערניק. איך בין רייך, לאָנאַ; יאָהאַן קען שטעלען סיי וואָס פֿאַר אַ פֿאָדערונג—

פֿריילין העסעל. יאָ, דערוועג זיך נאָר איהם אָנבאָטען געלד, וועסט דו שוין הערען, וואָס ער וועט דיר ענטפֿערן.

בערניק. דו ווייסט אפשר, וואָס ער האָט בדעה צו טהאָן?

פֿריילין העסעל. ניין; פֿון נעכטען אָן איז ער גאַנץ פֿערשלאָסען אין זיך. עס זעהט אויס, אַזוי ווי דאָס אַלעס וואָלט איהם מיט אַמאָל געמאַכט פֿאַר אַ גאַנצען זעלבסטשטענדיגען מאַן.

בערניק. איך מוז ריידען מיט איהם!

פֿריילין העסעל. אָט איז ער.

יאָהאַן קומט פֿון רעכטס.

בערניק (געהט איהם אַנטקעגען). יאָהאַן—!

יאָהאַן (אַ מאַך געבענדיג מיט דער האַנד). צוערשט איך. נעכטען אין דערפֿריה האָב איך דיר געגעבען מיין וואָרט צו שווייגען.

ב ע ר נ י ק. דאָס האָסט דו געטהאָן.

י אָ ה אַ ן. אָבער דאַן האָב איך נאָך ניט געוואוסט—

ב ע ר נ י ק. יאָהאַן, לאָמיך דיר ערקלעהרען אין אַ פּאָר ווערטער פון וואַנעט דאָס האָט זיך גענומען.

י אָ ה אַ ן. ניט נייטיג; כ׳בין מיר שוין משער פון וואַנעט דאָס קומט. אייער הויז איז דעמאָלט געווען אין אַ שווערער, קריטישער לאַגע; און אַזוי ווי איך בין אַוועקגעפאָהרען און דו האָסט געקענט טהאָן וואָס דו האָסט געוואָלט מיט דעם גוטען נאָמען פון אַ מענשען, וואָס האָט זיך ניט געקענט ווערען—נו מילא, כ׳וויל ניט שטאַרק פאַראיבעל האָבען אויף דיר דערפאַר; מיר זיינען דאַן ביידע געווען יונג און לייכטזיניג. אָבער איצט מוז איך האָבען דעם ריינעם אמת און דו מוזט אַלזאָ ריידען.

ב ע ר נ י ק. און גראָד אַצונד מוז איך נייטיג האָבען מיין גאַנצען מאָראַלישען אָנזעהן, און דעריבער קען איך איצט ניט ריידען.

י אָ ה אַ ן. די ניט געשטויגענע מעשיות, וואָס דו האָסט פערשפּרייט צווישען עולם, געהען מיך ווייניג וואָס אָן; אָבער דאָס אַנדערע,— דערפאַר מוזט דו נעהמען אויף זיך די שולד. דינאַ מוז ווערן מיין פרוי, און דאָ, דאָ אין דער דאָזיגער שטאָדט וועל איך מיט איהר לע-בען און וואוינען.

פ ר י ל י י ן ה ע ס ע ל. דאָ?

ב ע ר נ י ק. מיט דינאַ! פאַר דיין פרוי? דאָ אין ד ע ר שטאָדט!

י אָ ה אַ ן. יאָ, פונקט דאָ. איך וועל בלייבען דאָ אויף צו להכעיס די אַלע ליגענס און פערליימדונגען. אָבער כדי זי צו געווינען, איז אונבעדינגט נייטיג, אַז איך זאָל זיין אין גאַנצען ריין, אָהן אַ שום פלעק.

ב ע ר נ י ק. האָסט דו בערעכענט, אַז ווען איך זאָל נעהמען אויף מיר איין זאַך, גיב איך שוין דערמיט צו די אַנדערע אויך? דו ווערסט זאָגען, איך וואָלט געקענט דערווייזען פון אונזערע ביכער, אַז ס׳איז קיין שום שווינדעל ניט געמאַכט געוואָרען? אָבער דאָס קען איך ניט; די ביכער אונזערע זיינען דעמאָלט ניט ריכטיג און פינקטליך געפיהרט געוואָרען. און אפילו ווען איך וואָלט עס שוין געקענט,— וואָס וואָלט איך דערמיט געוואונען? וואָלט איך יעדענפאַלס ניט גע-בליבען דער מאַן, וואָס האָט זיך אַמאָל געראַטעוועט מיט אַ ליגען און דערנאָך פּופּצעהן יאָהר נאָכאַנאַנד געהאַלטען אין איין פערשפריי-טען דעם דאָזיגען ליגען און אַלע אַנדערע בבא מעשיות, ניט מאַ-כענדיג אין דער גאַנצער צייט קיין א י י נ צ י ג ע ן טריט דאָס אָבצולייקענען? דו קענסט ניט די געזעלשאַפט אונזערע, אַניט וואָלסט דו געוואוסט, אַז דאָס קען מאַכען פון מיר אַ תל.

י אָ ה אַ ן. כ׳קען דיר נור ענטפֿערן, אַז איך וויל האָבען מאַדאַם דאָרף׳ס טאָכטער פֿאַר אַ פֿרוי און לעבען מיט איהר דאָ אין דער דאָזיגער שטאָדט.

ב ע ר נ י ק. (זיך אָבווישענדיג דעם שוויס פֿון שטערן). הער מיך אויס, יאָהאַן,—און דו אויך, לאָנאַ. ס׳איז ניט קיין געוועהנליכע לאַגע, אין וועלכע איך געפֿין מיך גראָד די טעג. דאָס איז אַזאַ מין צושטאַנד, אַז אויב דער קלאַפּ זאָל מיך טרעפֿען, דאַן וועט איהר מיך אין גאַנצען פֿערניכטען,—און ניט בלויז מיך אַליין,—ניין, אויך די גרויסע גליקליכע צוקונפֿט פֿון אַ געזעלשאַפֿט, צו וועלכער איהר געהערט דורך אייער געבורט.

י אָ ה אַ ן. און אויב איך זאָל דיר ניט געבען דעם קלאַפּ, דאַן מאַך איך אַליין מיט מיינע אייגענע הענד אַ תל פֿון מיין גאַנצען צוקונפֿטיגען גליק.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. ווייטער בערניק.

ב ע ר נ י ק. אַלזאָ הערט אויס. ס׳האָט צו טהאָן מיט דער אייזענבאַהן; די זאַך איז ניט אַזוי גלאַט ווי איהר שטעלט זיך פֿאָר. איהר האָט אודאי געמוזט הערען, אַז פֿאָריגעס יאָהר איז דאָ געווען אַ רייד וועגען בויען אַן אייזענבאַהן, וואָס זאָל פֿערבינדען די אַלע פּלעצער, וואָס ליגען ביים וואַסער, אַ האַפֿען-ליניע הייסט עס. אָט די ליניע האָט דאָ אין שטאָדט און אין דער אומגעגענד געהאַט פֿיעל אָנהיינגער, דער עיקר האָט מען אין דער פרעסע שטאַרק אַגיטירט דערפֿאַר; אָבער מיר האָט זיך איינגעגעבען אָבצושלאָגען דעם פלאַן, מחמת די דאָזיגע באַהן וואָלט שטאַרק געשעדיגט אונזערע דאַמפּף-שיפֿען.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. דו ביסט, הייסט עס, אַליין אַ שותּף אין דער שיפֿען-פֿירמאַ.

ב ע ר נ י ק. יאָ. אָבער קיינער האָט ניט געסמייעט מיך חושד צו זיין צוליעב דעם; מיין רעספעקטירטער נאָמען האָט מיך בעשיצט און בעשירמט דערפֿון. איבעריגענס וואָלט איך נאָך ווי עס איז געקענט אַריבערטראָגען דעם היזק; אָבער אונזער שטאָדט וואָלט עס ניט געקענט דערטראָגען און מחמת דעם האָט מען אויסגעקליבען די מיטעל-ליניע. אַז דאָס איז געשעהן, האָב איך זיך בשתיקה ערקונדיגט, צי וואָלט מען ניט געקענט מאַכען אַ צווייג-ליניע צו אונז אין שטאָדט.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. פֿאַרוואָס עפּעס בשתיקה, בערניק?

ב ע ר נ י ק. האָט איהר געהערט מכח דעם גרויסען אויפֿקויף פֿון וועלדער, מיענען און וואַסערפֿאַלען—?

י אָ ה אַ ן. יאָ, מען זאָגט, אַ דרויסענדיגע קאָמפּאַניע זאָל עס האָבען אויפֿגעקויפֿט.

ב ע ר נ י ק. אָט די שטיקער ערד, אַזוי ווי זיי זיינען איצט, האָבען

כמעט גאָר קיין ווערטה ניט פֿאַר די צושפּרייטע און צוזעעטע בעלי בתים זייערע; דעריבער האָט מען זיי פֿערקויפֿט גאַנץ ביליג. ווען מען וואָלט געוואַרט דערמיט ביז די ידיעה מכח דער צווייג-ליניע פֿון דער אייזענבאַהן וואָלט פֿערשפּרייט געוואָרען, דאַן וואָלטען די בעלי בתים פֿערלאַנגט אונפֿערשעהמטע פּרייזען.

פֿריילין העסעל. יאָ, יאָ; אָבער—

בערניק. אַצונד קומט דאָס, וואָס מען קען פֿערטייטשען אויף פֿערשיעדענע ערליי אופנים,—דאָס וואָס אַ מאַן אין אונזער געזעלשאַפֿט קען נור דאַן אַרויסזאָגען אָפֿען, ווען ער קען זיך שטיצען אויף אַ ריינעם און געאַכטעטען נאָמען.

פֿריילין העסעל. נו?

בערניק. דאָס בין איך עס דער, וואָס האָט אַלעס צוגויפֿגעקויפֿט.

פֿריילין העסעל. דו?

יאָהאַן. אויף דיין אייגענעם חשבון?

בערניק. אויף מיין אייגענעם חשבון. ווערט אַ לאַד מיט דער צווייג-ליניע, וועל איך זיין אַ מיליאָנער; ווערט עס ניט דורכגעהן, בין איך אַ רואינירטער מענש.

פֿריילין העסעל. דאָס הייסט איינגעשטעלט, בערניק.

בערניק. מיין גאַנץ פֿערמעגען האָב איך איינגעשטעלט אין דעם.

פֿריילין העסעל. וועגען דעם פֿערמעגען טראַכט איך ניט; אָבער ווען מען וועט זיך דערוויסען, אַז —

בערניק. יאָ, דאָס איז די הויפּט זאַך! מיט דעם ריינעם, אונבעפֿלעקטען נאָמען, וועלכען איך האָב ביז אַהער געטראָגען, קען איך גאַנץ רוהיג נעהמען די זאַך אויף מיינע פּלייצעס, צו קומען צו מיינע מיטבירגער און זיי זאָגען: זעהט, דאָס האָב איך געוואַגט צו טהאָן לטובת דער געזעלשאַפֿט!

פֿריילין העסעל. דער געזעלשאַפֿט?

בערניק. יאָ; און קיין איינער וועט ניט צווייפֿלען אין מיינע גוטע אַבזיכטען.

פֿריילין העסעל. נאַ, זיינען דאָך דאָ פֿאַרהאַן מענער, וואָס וואָלטען געהאַנדעלט אָפֿענער איידער דו, — אָהן הינטער-געדאַנקען, אָהן פֿערדרעהענישען.

בערניק. ווער אַשטייגער?

פֿריילין העסעל. רומעל און אַלטסטעדט און וויגעלאַנד — פֿערשטעהט זיך.

בערניק. כדי אָט די אויף מיין זייט צו געווינען, בין איך געצוואונגען געוועזען אויסזאָגען זיי דעם סוד.

פֿריילין העסעל. און דערנאָך — ?

בערניק. אַ פינפטעל פון דעם פראָפיט האָבען זיי אויסגעדונגען פאַר זיך.

פריילין העסעל. אָה, אָט די שטיצען פון דער געזעלשאַפט!

בערניק. און איז עס דע, ניט די געזעלשאַפט גופא, וועלכע צווינגט אונז צו געהן מיט הינטער-וועגען? וואָס וואָלט דאָ אַ שטייגער געשעהן, ווען איך וואָלט ניט אַלעס געטהאָן בסוד? תיכף וואָלטען זיך אַלע מיט אַמאָל אַ וואָרף געטהאָן אויף דער אונטערנעהמונג, זיי וואָלטען דאָס גאַנצע צוריסען, צוטהיילט, צופּיצעלט און איבערגעפיהרט. ניטאָ קיין איינציגער מאַן דאָ אין שטאָדט אַחוץ מיר, וואָס זאָל ווייסען ווי צו פיהרען אַזאַ גרויס געשעפט, ווי דאָס דאָזיגע וועט ווערן; דאָ אין לאַנד זיינען די איינגעוואַנדערטע פאַמיליען די איינציגע, וועלכע האָבען די פעהיגקייט צו פיהרען גרויסע געשעפטען. מחמת דעם טאַקי ווערט מיין געוויסען ריין אין דעם דאָזיגען פרט. בלויז ביי מיר אין די הענד ווערען אָט די אַלע שטיקער לאַנד האָבען אַ מזל ברכה פאַר די טויזענדער, וועמען זיי וועלען פערשאַפען ברויט.

פריילין העסעל. דעריין ביסט דו אפשר גערעכט, בערניק.

יאָהאַן. אָבער איך קען זיי ניט, אָט די טויזענדער, און דאָס גליק פון מיין לעבען איז דאָ איינגעשטעלט אין קאָן.

בערניק. דאָס גליק פון דיין געבורטס-שטאָדט איז פונקט אַזוי איינגעשטעלט ווי דיין אייגענס. אַז מען זאָל זיך רערוויסען מכח די זאַכען, וואָס קענען וואַרפען אַ שאָטען אויף מיין פריהערדיגען לעבען, דאַן וועלען אַלע מיינע געגנער מיט פעראייניגטע כוחות זיך אַרויפוואַרפען אויף מיר. אַ נאַרישקייט, וואָס מען טהוט אָב אין דער יוגענד, קען אין אונזער געזעלשאַפט קיינמאָל ניט פערגעסען ווערן. מען וועט פונאַנדערנעהמען דאָס גאַנצע לעבען מיינס, טויזענד קליינע פאַסירונגען וועט מען צוגליעדערן און עס פערטייטשען אין דעם זינן פון דעם אַמאָליגען לייכטזיניגען שריט מייגעם; מען וועט מיך צומאָלען אויף שטויב אונטער דער לאַסט פון די פערשיעדענע קלאַנגען און פערלוימדונגען. פון דער אייזענבאַהן-אונטערנעהמונג וועל איך זיך אַלזאָ מוזען צוריקציהען; און קוים נעהם איך צו מיין האַנד דערפון, דאַן פאַלט עס און איך בין אַ רואינירטער, אַ בירגערליך-טויטער מענש!

פריילין העסעל. יאָהאַן, נאָכדעם וואָס דו האָסט איצט געהערט, מוזט דו אַוועקפאָהרען און שווייגען.

בערניק. יאָ יאָ, יאָהאַן, דאָס מוזט דו!

יאָהאַן. יאָ, איך וועל אַוועקפאָהרען און שווייגען; אָבער איך וועל צוריקקומען, און דאַן וועל איך ריידען.

בערניק. בלייב דאָרט, יאָהאַן; שווייג און איך וועל זיך גערן טהיילען מיט דיר —

יאָהאַן. האַלט דאָס געלד פֿאַר דיר, אָבער גיב מיר אָב מיין גוטען נאָמען!

בערניק. און מיין אייגענעם אָפּפֿערן!

יאָהאַן. דאָס קענט איהר, דו און די געזעלשאַפֿט דיינע, אָבמאַכען צווישען זיך. איך מוז און וויל געווינען דינאַ'ן פֿאַר מיר. דעריבער פֿאָהר איך שוין מאָרגען אָב מיט דער „גאַזעלע" —

בערניק (לעבעדיג). מיט דער „גאַזעלע"?

יאָהאַן. יאָ. דער קאַפּיטאַן האָט מיר צוגעזאָגט מיטצונעהמען. כ'פֿאָהר אַריבער, זאָג איך, פֿערקויף מיין פֿאַרם און מאַך אַ לאַד מיט מיינע געשעפֿטען. אין צוויי חדשים אַרום בין איך דאָ צוריק.

בערניק. און דאַן האָסט דו ברעה צו ריידען?

יאָהאַן. דאַן זאָל דער שולדיגער נעהמען די שולד אויף זיך אַליין.

בערניק. דו פֿערגעסט, אַז איך וועל דאַן מוזען נעהמען אויף זיך אויך דאָס, אין וואָס איך בין גאָר ניט שולדיג?

יאָהאַן. ווער האָט מיט פֿופֿצעהן יאָהר צוריק געצויגען נוצען פֿון דעם דאָזיגען שענדליכען קלאַנג?

בערניק. דו טרייבסט מיך פֿון די כלים אַרויס! אָבער טאָמער רעדסט דו אויס אַ וואָרט, וועל איך אַלצדינג אָבלייקענען! כ'וועל זאָגען, ס'איז אַ פֿערשווערונג געגען מיך! — זיך נוקם צו זיין אָן מיר! — דו ביסט אַריבערגעקומען אַהער אויסצאַפּען געלד ביי מיר!

פֿרייליין העסעל. שעהמען מעגסט דו זיך, ריכאַרד!

בערניק. כ'בין אין פֿערצווייפֿלונג, זאָג איך אייך; און איך קעמפף פֿאַר מיין לעבען! כ'וועל אָבלייקענען אַלעס, אַלעס!

יאָהאַן. נאַ, אויב ס'וועט האַלטען דערביי, האָב איך דיינעביידע בריעף. ביי מיר אין קופֿער האָב איך זיי געפֿונען צווישען מיינע אַנדערע פּאַפּירען. היינט אין דער פֿריה האָב איך זיי ווידער אַמאָל דורכגעלייענט; זיי זיינען פֿול מיט בעוויייזע.

בערניק. און דו ווילסט אָט די בריעף פֿאָרלעגען אַלס בעוויייזע געגען מיר?

יאָהאַן. אַז ס'וועט נייטיג זיין.

בערניק. און אין צוויי חדשים אַרום וועסט דו דאָ זיין צוריק?

יאָהאַן. אַזוי האָף איך. דער ווינד איז גוט. אין דריי וואָכען צייט בין איך אין נויאָרק — אַז די „גאַזעלע" וועט ניט אונטערגעהן.

בערניק (ערשטוינט). אונטערגעהן? פֿאַרוואָס עפּעס זאָל די „גאַזעלע" אונטערגעהן?

יאָהאַן. יאָ, דאָס זאָג איך טאַקי.

בערניק (קוים וואָס מען הערט איהם). אונטערגעהן?

יאָהאַן. נאַ, בערניק, ווייסט דו אַלזאָ, וואו עס האַלט אין דער

וועלט; דערוויל קענסט דו זיך מישב זיין מיט זיך אַליין, זיי געזונד! בעטטי׳; קענסט דו לאָזען גריסען פֿון מיינעטוועגען, כאָטש זי האָט מיך ניט אויפֿגענומען ווי אַ שוועסטער. אָבער מאַרטהאַ׳ן מוז איך אַקאָרשט זעהן. זי זאָל זאָגען דינאַ׳ן... זי זאָל פֿאַר מיר אַ גוט וואָרט ריידען... (ער געהט אַוועק דורך דער הינטערשטער טהיר לינקס.)

בערניק (צו זיך אַליין). די „גאַזעלע" — ? (אויף גיך.) לאָנאַ, דו טהאָרסט עס ניט צולאָזען!

פֿרייליין העסעל. דו זעהסט דאָך אַליין, ריכאַרד, — איך האָב שוין מעהר קיין איינפֿלוס ניט אויף איהם. (זי געהט נאָך יאָהאַן׳ן אין צימער לינקס.)

בערניק (אין אונרוהיגע געדאַנקען). אונטערגעהן — ?

שיפֿבויער אולער קומט פֿון רעכטס.

אַולער. פֿערצייהט, הערר קאָנזול, כ׳קום אפֿשר ניט אין דער רעכטער צייט?

בערניק (זיך אומדרעהענדיג מיט כעס.) וואָס ווילט איהר?

אַולער. כ׳וואָלט אייך גערן געוואָלט עפּעס פֿרעגען, הערר קאָנזול.

בערניק. גוט, אָבער אויף גיך! וואָס האָט איהר צו פֿרעגען?

אַולער. כ׳וואָלט געוואָלט פֿרעגען, צי עס איז ביי אייך אָבגעמאַכט — פֿעסט אָבגעמאַכט — אַז איך ווע̇ל אָבגעזאָגט ווערען פֿון מיין שטעלע, אויב די „גאַזעלע" וועט מאָרגען ניט קענען אָבפֿאָהרען פֿון דאַנעט?

בערניק. וואָס הייסט דאָס? דאָס שיף וועט דאָך זיין גרייט אָבצופֿאָהרען.

אַולער. יאָ — ס׳וועט זיין גרייט, אָבער ווען עס וואָלט ניט געווען, — וואָלט איך דאַן אָבגעזאָגט געוואָרען?

בערניק. וואָס טויגען אָט די איבעריגע פֿראַגען?

אַולער. כ׳וואָלט אַזוי גערן געוואָ̇לט וויסען בעשטימט, הערר קאָנזול. זאָגט מיר דעריבער די איין זאַך: איך וואָלט דאַן אָבגעזאָגט געוואָרען?

בערניק. פֿלעג איך אַמאָל צוריקנעהמען מיין וואָרט אָדער ניט?

אַולער. איך וואָלט אַלזאָ מאָרגען פֿערלאָרען די פּאָזיציאָן, וועלכע איך פֿערנעהם ביי מיר אין דערהיים און צווישען די, וואָס שטעהען מיר אַם נאָהנטסטען, — כ׳וואָלט מיין איינפֿלוס אין די אַרבייטער-קרייזען פֿערלאָרען, יעדע געלעגענהייט גוטס צו טהאָן פֿאַר די אָרימע און ערנידעריגטע אין דער געזעלשאַפֿט!...

בערניק. אַולער —

אַולער. גוט, דאַן מוז אַלזאָ די „גאַזעלע" אָבפֿאָהרען. (קורצע פּויזע.)

בערניק. הערט אויס: כ׳קען ניט האַלטען די אויגען אָנגעשטעלט

איבעראַל; כ׳קען ניט זיין פֿעראַנטוואָרטליך פֿאַר אַלצדינג; — איהר מוזט מיר דאָך פֿערזיכערן, אַז איהר האָט דאָס שיף פֿערריכט ווי געהעריג איז.

אַ ו ל ע ר. איהר האָט מיר געגעבען צו ווייניג צייט, הערר קאָנזול.

ב ע ר נ י ק. אָבער, ניט אמת, דאָס שיף איז פֿערריכט ווי געהעריג איז?

אַ ו ל ע ר. ס׳איז דאָך איצט אַזאַ פֿיין וועטער און — אין מיטען זומער. (ווידער אַ פויזע.)

ב ע ר נ י ק. איהר האָט מיר נאָך וואָס צו זאָגען?

אַ ו ל ע ר. ווייטער נישט, הערר קאָנזול...

ב ע ר נ י ק. אַזוֹ — די „גאַזעלע" — פֿאָהרט אָב —

אַ ו ל ע ר. מאָרגען?

ב ע ר נ י ק. יאָ.

אַ ו ל ע ר. גוט. (גריסט און געהט אַוועק.)

בערניק שטעהט אַ רגע אונענטשלאָסען; דאַן געהט ער אויף גיך צו צו דער טהיר, אָקוראַט ווי ער וואָלט געוואָלט אַ-לער׳ן צוריקרופֿען, ער בלייבט אָבער שטעהן אומרוהיג מיט דער האַנד אויף׳ן שלאָס. אין דערזעלבער רגע ווערט די טהיר געעפֿענט פֿון דרויסען און קראַפּ קומט אַריין.

ק ר אַ פּ (שטילערהייט). אַהאַ; ער איז געווען דאָ. האָט ער זיך מודה געווען?

ב ע ר נ י ק. הם... איהר האָט עפּעס אויסגעפֿונען?

ק ר אַ פּ. וואָס דאַרף מען נאָך מעהר? וואָס זשע, מען האָט דען ניט געקענט לייענען די רשעות זיינע ביי איהם אין די אויגען, הערר קאָנזול?

ב ע ר נ י ק. ווייס איך וואָס! — אַזעלכע זאַכען מערקט מען ניט. איהר האָט עפּעס אויסגעפֿונען — יאָ צי ניין?

ק ר אַ פּ. כ׳האָב ניט געקענט צוקומען; ס׳איז געווען צו שפּעט; זיי האָבען שוין געהאַלטען דערביי, אַרויסצופֿיהרען דאָס שיף פֿון ברעג. אָבער גראָד אָט די איילעניש בעווייזט קלאָהר, אַז —

ב ע ר נ י ק. ס׳בעווייזט גאָר נישט. מען האָט אַלזאָ אַלעס דורכגעקוקט?

ק ר אַ פּ. פֿערשטעהט זיך; אָבער —

ב ע ר נ י ק. זעהט איהר שוין! און מען האָט נאַטירליך גאָר נישט געפֿונען וואָס אויסצוזעצען?

ק ר אַ פּ. הערר קאָנזול, איהר ווייסט דאָך גאַנץ גוט, ווי אַזעלכע אונטערזוכונגען ווערען געמאַכט, דער עיקר אויף אַ דאָק, וואָס האָט אַזאַ גוטען נאָמען ווי אונזערער.

ב ע ר נ י ק. ס׳מאַכט גאָר ניט אויס; על כל פּנים מיר זיינען שוין מעהר ניט פֿעראַנטוואָרטליך דערפֿאַר.

ק ר אַ פּ. הערר קאָנזול, איהר האָט טאַקי ניט געקענט אָנזעהן ביי אַולער׳ן אויף׳ן פּנים, אַז — ?

ב ע ר נ י ק. אַולער האָט מיך פֿאָלקאָם בערוהיגט, זאָג איך אייך.

ק ר אַ פּ. און איך זאָג אייך, כ׳בין מאָראַליש איבערצייגט, אַז —

ב ע ר נ י ק. וואָס הייסט דאָס אַזוינס, הערר קראַפּ ?... כ׳ווייס גאַנץ גוט, אַז איהר האָט אַ האַרץ אויף אַולער׳ן; אָבער אויב איהר ווילט איהם דערלאַנגען אַ קלאַפּ, מוזט איהר אויסזוכען עפּעס אַן אַנדער פּריטשינע. איהר ווייסט גאַנץ גוט, ווי ס׳געהט מיר — אָדער בעסער געזאָגט, די שיף-קאָמפּאַניע — אין דעם, אַז די „גאַזעלע” זאָל מאָרגען אָבפֿאָהרען.

ק ר אַ פּ. גוט, גוט... זאָל זיין אַזוי... אָבער אויב מיר וועלען נאָך אַמאָל הערען פֿון דעם דאָזיגען שיף... הם !

ק ו י פֿ מ אַ ן ו ו י ג ע ל אַ נ ד קומט פֿון רעכטס.

ו ו י ג ע ל אַ נ ד. ווי געהט׳ס, הערר קאָנזול ? איהר האָט אפשר צייט אַ רגע ?

ב ע ר נ י ק. פֿערשטעהט זיך, הערר וויגעלאַנד.

ו ו י ג ע ל אַ נ ד. יאָ, כ׳וואָלט בלויז געוואָלט הערען, צי זייט איהר אויך איינשטימיג, אַז דער „טייטעלבוים” זאָל אָבפֿאָהרען מאָרגען ?

ב ע ר נ י ק. אודאי; דאָס איז דאָך אַן אָבגעמאַכטע זאַך.

ו ו י ג ע ל אַ נ ד. אָבער נאָר וואָס קומט דער קאַפּיטאַן צוגעהן צו מיר און זאָגט, אַז עס זיינען פֿאַרהאַן סימנים אויף אַ שטורם...

ק ר אַ פּ. דאָס באַראָמעטער איז ווירקליך זינט היינט אין דער פֿריה שטאַרק געפֿאַלען.

ב ע ר נ י ק. טאַקי ? מען קען זיך אַלזאָ ווירקליך ריכטען אויף אַ שטורם ?

ו ו י ג ע ל אַ נ ד. על כל פּנים אַ זעהר שטאַרקער ווינד; אָבער ניט קיין געגען-ווינד; אדרבה —

ב ע ר נ י ק. הם... יאָ, וואָס זאָגט איהר דערצו ?

ו ו י ג ע ל אַ נ ד. איך זאָג דאָס, וואָס איך האָב נאָר וואָס געזאָגט דעם קאַפּיטאַן: דער „טייטעלבוים” ליגט ביי דעם בורא אין די הענד און אַחוץ דעם געהט עס דאָך דערווייל בלויז איבער׳ן נאָרד-ים; און אין ענגלאַנד האַלט די פֿראַכט אַצונד אויף אַזאַ אַנשטענדיג הויכען פּרייז, אַז —

ב ע ר נ י ק. יאָ, מיר וועלען וואַהרשיינליך פֿערלירען דערביי, ווען מיר זאָלען נאָך וואַרטען.

ו ו י ג ע ל אַ נ ד. דאָס שיף איז דאָך אַזוי שטאַרק, און אַחוץ דעם

פֿאָלשטענדיג פֿערזיכערט. נאַ, פֿאַר דער „גאַזעלע״, פֿערשטעהט זיך, איז דאָך די ריזיקע אַסך גרעסער —

בערניק. וואָס מיינט איהר דערמיט?

וויגעלאַנד. די פֿאָהרט דאָך אויך אָב מאָרגען.

בערניק. יאָ, די בעלי בתים פֿון שיף האָבען אַזוי געיאָגט, און דערצו נאָך —

וויגעלאַנד. נו, אַז דער אַלטער קאַסטען קען זיך דערוועגען אַרויסגעהן אין ים — און דערצו נאָך מיט אַזעלכע מאַטראָזען — וואָלט ווירקליך געווען אַ חרפה, מיר זאָלען ניט —

בערניק. גוט, גוט. איהר האָט דאָך מן הסתם די שיפּס-פּאַפּירען מיט זיך?

וויגעלאַנד. יאָ, דאָ.

בערניק. גוט; ווילט איהר זיך מטריח זיין אַ ווײַלע מיט הערר קראַפּ?

קראַפּ. ביטע! מיר וועלען זיי גלייך צורעכט מאַכען.

וויגעלאַנד. זעהר שעהן. — און דעם ערפֿאָלג, הערר קאָנזול, וועלען מיר איבערלאָזען ביי דעם אַלמעכטיגען אין די הענד. (ער געהט אַריין מיט קראַפּ׳ן אין דאָס ערשטע צימער לינקס.)

דורך׳ן גאָרטען קומט אַריין וויצע-פּרעדיגער ראָהרלאַנד.

ראָהרלאַנד. אַה, ווי קומט עס? איהר זייט גאָר אין דערהיים, הערר קאָנזול?

בערניק (פֿערטראַכט). ווי איהר זעהט.

ראָהרלאַנד. יאָ, כ׳קום אייגענטליך וועגען אייער פֿרוי. כ׳האָב גערעכענט, אַז זי דאַרף אפשר אַ טרייסט-וואָרט—

בערניק. גאַנץ מעגליך. אָבער איך אַליין וואָלט גערן געוואָלט עפּעס ריידען מיט אייך.

ראָהרלאַנד. ס׳פֿרעהט מיך, הערר קאָנזול. אָבער וואָס איז אייך פֿאָרט? איהר זעהט אויס אַזוי בלייך און צוטראָגען.

בערניק. איך? זעה איך ווירקליך אַזוי אויס? נו יאָ, ווי קען עס דען אַנדערש זיין,—ביי דעם אַלעם, וואָס האָט זיך אַצונד אָנגעקליבען אַרום מיר! מיין גאַנץ גרויס געשעפֿט,—און דערצו נאָך די אייזענבאַהן-אונטערנעהמונג... הערט אויס... ערלויבט מיר אַ וואָרט, הערר וויצע-פּריידיגער, אַ פֿראַגע.

ראָהרלאַנד. מיט׳ן גרעסטען פֿערגניגען, הערר קאָנזול.

בערניק. ס׳איז מיר נאָר וואָס אַרויף אַ געדאַנק אויף׳ן זינען... אַז מען שטעהט פֿאַר אַזאַ גרויסאַרטיגע אונטערנעהמונג,—פֿאַר אַן אונטערנעהמונג, וואָס האָט דעם צוועק צו בעגליקען טויזענדער מענשען... ווי איז, אַז די דאָזיגע אונטערנעהמונג, הייסט עס, זאָל פֿאָדערן איין איינציגען קרבן—?

ראָהרלאַנד. כ׳פֿערשטעה ניט אָקוראַט וואָס איהר מיינט.

בערניק. לאָמיר נעהמען אַ ביישפּיעל. אימיצער וויל אויפֿשטעלען אַ גרויסע פֿאַבריק, ער ווייסט גאַנץ בעשטימט—מחמת דאָס האָט איהם די לאַנג-יעהריגע ערפֿאַהרונג געלערנט—אַז פֿריהער אָדער שפּעטער וועט דאָס לעבען פֿון מענשען צו גרונד געהן ביי דער אַרבייט אין דער דאָזיגער פֿאַבריק...

ראָהרלאַנד. יאָ, וועגען דעם קען כמעט קיין צווייפֿעל ניט זיין...

בערניק. אָדער ס׳נעהמט זיך אימיצער צו דער מינען-אינדוסטריע. ער נעהמט אויף פֿאַמיליען-פֿאָטערס אַזוי גוט ווי יונגע לעבענס-פֿרישע מענער צו דער אַרבייט. צי קען מען דאָ ניט זאָגען אויף געוויס, אַז ניט אָט די אַלע אַרבייטער וועלען אַרויס מיט׳ן לעבען דערפֿון?

ראָהרלאַנד. יאָ, איהר זייט ליידער גערעכט.

בערניק. נו גוט. אַזאַ מאַן ווייסט אַלזאָ פֿאָראויס, אַז די אונטערנעהמונג, וועלכע ער האָט בדעה דורכצופֿיהרען, וועט גאָר אָהן אַ שום ספק ווען עס איז קאָסטען מענשען-לעבענס. אָבער אָט די אונטערנעהמונג איז פֿון גרויסען נוצען פֿאַר׳ן כלל; פֿאַר יעדעס מענשען-לעבען, וואָס עס קאָסט, וועט עס פּונקט אַזוי גוט ברייננגען גליק און זעגען פֿאַר הונדערטער, יאָ, פֿאַר טויזענדער מענשען.

ראָהרלאַנד. אַהאַ, איהר האָט מן הסתם אין זינען די אייזענבאַהן,—אָט די אַלע ערד-אַרבייטען און שפּרענגונגען, וועלכע זיינען פֿערבונדען מיט אַזוי פֿיעל געפֿאַהר—

בערניק. יאָ—אודאי; כ׳האָב אין זינען די אייזענבאַהן, און אהוץ דעם,—צוליעב דער אייזענבאַהן וועלען זיך דאָך אויך עפֿענען פֿאַבריקען און מינען-אַרבייט. אָבער מיינט איהר ניט, אַז—

ראָהרלאַנד. ליעבער הערר קאָנזול, כ׳זאָג אייך דעם אמת, איהר זייט שוין צו געוויסענהאַפֿט. אַשטייגער ווען איהר לאָזט איבער די אונטערנעהמונג אייערע ביי גאָט אין דער האַנד—

בערניק. יאָ—נו יאָ—גאָט—

ראָהרלאַנד.— דאַן דאַרפֿט איהר זיך גאָרניט אָבעסען דאָס האַרץ דערפֿון, איהר קענט זיך גאַנץ רוהיג נעהמען צו אייער אייזענבאַהן.

בערניק. יאָ, אָבער איך וויל אייך דאָ פֿאָרלייגען אַ גאַנץ בעזונדערן פֿאַל. לאָמיר אָננעהמען, אַז מיר האָבען צו מאַכען אַ טונעל, וואָס מוז דורכגעהאַקט ווערן אין אַ געפֿעהרליכען אָרט. אָהן דעם טונעל קען די אייזענבאַהן ניט פֿאַרטיג ווערן. אָנגענומען, דער אינזשעניר ווייסט, אַז דער אַרבייטער, וואָס שפּרענגט די מינע, מוז פֿערלירען זיין לעבען; אָבער געשפּרענגט מוז זי דאָך ווערן, און עס איז דעם אינזשענירס פֿליכט, אַריינצושיקען אַן אַרבייטער, אום זי אָנצוצינדען...

ראָהרלאַנד. הם—

בערניק. כ׳ווייס, וואָס איהר ווילט זאָגען. ס׳וואָלט געווען אַ גרויסע טהאַט, ווען דער אינזשעניר אַליין זאָל נעהמען דעם ברענענדען קנויט און אונטערצינדען די מינע. אָבער אַזעלכע זאַכען טהוט מען ניט. ער מוז אַלזאָ אָפּפּערן אַן אַרבייטער.

ראָהרלאַנד. דאָס וואָלט אַן אינזשעניר ביי אונז קיינמאָל ניט געטהאָן.

בערניק. אין די גרויסע לענדער וואָלט קיין אינזשעניר ניט איבערגעטראַכט אפילו, אַז עס וואָלט געהאַלטען דערביי.

ראָהרלאַנד. אין די גרויסע לענדער? נו יאָ, דאָס פֿערשטעהט זיך דאָך. אין יענער פֿערדאָרבענער און געוויסענלאָזער געזעלשאַפֿט—

בערניק. אָה, יענע געזעלשאַפֿט האָט דאָך וואָס גוטעס אין זיך!

ראָהרלאַנד. און דאָס קענט איהר זאָגען, איהר, וואָס איהר האָט אַליין—!

בערניק. אין דער גרויסער געזעלשאַפֿט געפֿינט מען דאָך פֿונדעסטוועגען פלאַץ, דורכצופֿיהרען אַ ניצליכע אונטערנעהמונג;—דאָרט האָט מען דעם מוטה צו אָפּפּערן וואָס עס איז פאַר אַ גרויסער זאַך,—אָבער דאָ איז מען געבונדען און פֿערשקלאַפֿט צו אַלערליי קלייניגקייטען.

ראָהרלאַנד. וואָס זשע, אַ מענשענלעבען איז ביי אייך אַ קלייניגקייט?

בערניק. ווען דאָס דאָזיגע מענשענלעבען שטעהט אין וועג דאָס גליק פֿון טויזענדער—

ראָהרלאַנד. אָבער איהר נעהמט דאָך אָן אַזעלכע זאַכען, וואָס לייגען זיך גאָרניט אויף׳ן שכל, הערר קאָנזול! אסור מיר, צו איך פֿערשטעה אייך גאָר. איהר ברייננגט אַ ראיה פֿון דער גרויסער געזעלשאַפֿט. נו יאָ, דאָרט אין אויסלאַנד—וואָס פֿאַר אַ בעטרעף האָט דאָרט אַ מענשענלעבען? דאָרט רעכענט מען זיך מיט מענשענלעבענס אַזוי ווי מיט קאַפּיטאַלען. אָבער מיר שטעהען דאָך עפּעס אויף אַ גאַנץ אַנדערען מאָראַלישען שטאַנדפונקט, דוכט זיך. גיט נור אַ קוק אויף אונזערע עהרליכע שיפֿס-געזעלשאַפֿטען! רופֿט מיר אָן איין איינציגען סוחר דאָ, וואָס וואָלט גע׳פועל׳ט ביי זיך צו אָפּפּערן מיט איין איינציגען מענשענלעבען צוליעב פֿערדיענסט! און דאַן דיינקט פֿון יענע שור׳קען אין דער גרויסער געזעלשאַפֿט, וואָס צוליעב פראָפֿיט שיקען זיי אַרויס איין צובראָכען שיף נאָך׳ן אַנדערען אין ים אַריין—

בערניק. פֿון צובראָכענע שיפֿען רייד איך ניט!

ראָהרלאַנד. אָבער איך רייד דערפֿון, הערר קאָנזול.

בערניק. יאָ—אָבער—צו וואָס? דאָס האָט דאָך גאָרנישט וואָס צו טהאָן מיט אונזער ענין.—אָה, אָט די אַלע קלייניגקייטען! ווען ביי אונז

זאָל טרעפֿען, אַז אַ גענעראַל זאָל אַרויספֿיהרען זיינע סאָלדאַטען אין שלאַכט און זיי לאָזען דערשיסען—וואָלט ער דערנאָך ניט געקענט שלאָפֿען פֿון האַרצווייטאָג. אַזוי געהט ניט צו ערגעץ אַנדערש. איהר האָט געדאַרפֿט הערען, וואָס דער דאָ אינעווייניג דערצעהלט—

ראָהרלאַנד. דער?... ווער?... דער אַמעריקאַנער—?

בערניק. יאָ, איהר האָט געדאַרפֿט הערען, ווי ס'פֿיהרט זיך אין אַמעריקאַ—

ראָהרלאַנד. איז דער דאָ? און איהר האָט עס מיר נישט גע-זאָגט! כ'וועל תיכף—

בערניק. אַן עבירה אייער מיה; איהר וועט גאָרנישט מאַכען מיט איהם.

ראָהרלאַנד. דאָס וועלען מיר נאָך זעהן... אַה, אָט האָבען מיר איהם!

יאָהאַן טענעסען קומט אַרויס פֿון'ם צימער לינקס.

יאָהאַן (רעדט אַריין צוריק אין דער אָפֿענער טהיר). יאָ, יאָ, דינאַ; דערביי בלייבט עס; כ'וועל איהר ניט איבערלאָזען. כ'וועל צוריקקומען און דאַן וועט אַלעס גוט ווערן צווישען אונז!

ראָהרלאַנד. פֿערצייהט, וואָס מיינט איהר דערמיט? וואָס ווילט איהר?

יאָהאַן. איך וויל, אַז דאָס יונגע מיידעל, פֿאַר וועמען איהר האָט מיך נעכטען אַזוי שענדליך פֿערליימדעט, זאָל ווערן מיין פֿרוי.

ראָהרלאַנד. אייערע? און איהר שטעלט זיך פֿאָר, אַז—?!

יאָהאַן. —אַז זי וועט זיין מיין פֿרוי.

ראָהרלאַנד. נו, דאַן זאָלט איהר עפּעס געוואָהר ווערן—(געהט צו צו דער האַלב-אָפֿענער טהיר.) מאַדאַם בערניק, ווילט איהר אַזוי גוט זיין און זיין אַן עדות—און איהר אויך, פֿרייליין מאַרטהאַ... און זאָל דינאַ אויך קומען. (דערזעהט פֿרייליין העסעל.) אַה, איהר זייט אויך דאָ?

פֿרייליין העסעל (אין דער טהיר). זאָל איך אויך אַריינקומען?

ראָהרלאַנד. אַזוי פֿיעל וויפֿיעל עס ווילען נור; וואָס מעהר אַלץ בעסער.

בערניק. וואָס ווילט איהר דאָ טהאָן?

פֿרייליין העסעל, מאַדאַם בערניק, פֿרייליין בערניק, דינאַ און הילמאַר טענעסען קומען אַרויס פֿון צימער.

מאַדאַם בערניק. הערר וויצע-פּרעדיגער, מיט מיין בעסטען ווילען האָב איך איהם ניט געקענט אָבהאַלטען—

ראָהרלאַנד. איך וועל איהם שוין אָבהאַלטען דערפֿון, מאַדאַם בערניק!—דינאַ, איהר זייט אַ לייכטזיניג מיידעל. אָבער איך וויל קיי

טענות ניט האָבען צו אייך דערפֿאַר. איהר זייט צו לאַנג געשטאַנען דאָ אָהן דער מאָראַלישער שטיצע, וואָס האָט אייך אייגענטליך גע-ראַפֿט אויפֿהאַלטען, כ׳בעשולדיג זיך אַליין, וואָס איך האָב אייך ביז אַהער ניט געגעבען די דאָזיגע שטיצע...

דינאַ. איהר דאַרפֿט יעצט ניט ריידען!

מאַדאַם בערניק. אָבער וואָס קומט דאָ פֿאָר?

ראָהרלאַנד. גראָד איצט מוז איך ריידען, כאָטש אייער בענעה-מען זיך פֿון נעכטען און היינט האָט עס מיר געמאַכט צעהן מאָל אַזוי שווער. אָבער כדי אייך צו ראַטעווען, טהאָר איך ניט קוקען אויף קיין זאַך... איהר געדיינקט דאָך דעם צוזאָג, וואָס איך האָב אייך געגעבען, איהר געדיינקט מן הסתם אויך דאָס, וואָס איהר האָט מיר צוגעזאָגט צו געבען אַלס ענטפֿער, ווען די צייט וועט קומען דערצו. איצט אַלזאָ קען איך שוין מעהר ניט וואַרטען, און דעריבער—(צו יאָהאַן׳ן.) אָט דאָס יונגע מיידעל, נאָך וועמען איהר יאָגט זיך נאָך, איז מיין כלה!

מאַדאַם בערניק. וואָס רעדט איהר?!

בערניק. דינאַ!

יאָהאַן. זי? אייערע —!?

פֿריילין בערניק. ניין, ניין, דינאַ!

פֿריילין העסעל. ס׳אַ ליגען!

יאָהאַן. דינאַ,—ס׳איז אמת, וואָס דער מאַן זאָגט?

דינאַ (נאָך אַ קורצער פּויזע). יאָ.

ראָהרלאַנד. דערמיט איז, האָף איך, געקומען אַ סוף צו אַלע אייערע פֿערפֿיהרערישע שטיק. דער שריט, וואָס איך האָב פֿון איהר רעטונג וועגען בעשלאָסען צו מאַכען, קען בעקאַנט ווערען אין אַלע קרייזען פֿון אונזער געזעלשאַפֿט. לאָמיך האָפֿען, ניין, איך בין איבער-צייגט, אַז ער וועט ניט שלעכט אויסגעטייטשט ווערען... אָבער אַצינד, מאַדאַם בערניק, איז דאָס בעסטע, מיין איך, מיר זאָלען איהר צונעה-מען פֿון דאַנעט און זעהן איהר געבען צוריק די רוה און די גלייכ-געוויכט, אין וועלכע זי נייטיגט זיך אַזוי שטאַרק.

מאַדאַם בערניק. יאָ, קום. אָה דינאַ, וואָס פֿאַר אַ גליק דאָס איז פֿאַר דיר! (זי פֿיהרט אַרויס דינאַ׳ן נאָך לינקס; ראָהרלאַנד געהט זיי נאָך.)

פֿריילין בערניק. אַדיע, יאָהאַן! (זי געהט אַרויס.)

הילמאַר (אין דער גאָרטענטהיר), הם... נאַ, דאָס הייסט אַביסעל—

פֿריילין העסעל (וועלכע האָט נאָכגעקוקט דינאַ׳ן ביים אַרויס געהן), ניט פֿערלאָרען קיין מוטה, דזשאָהן! כ׳בלייב דאָ און אַך וועל אַכטונג געבען אויף׳ן פּאַסטאָר! (זי געהט אַרויס רעכטס.)

בערניק. יאָהאַן, איצט פֿאָהרסט דו ניט מיט דער „גאַזעלע“!

יאָהאַן. אדרבה, גראָד איצט.

בערניק. אָבער דו קומסט דאָך ניט צוריק?

יאָהאַן. כ׳קום יאָ צוריק.

בערניק. נאָך דער דאָזיגער ענטדעקונג? וואָס האָסט דו נאָך דאָ וואָס צו טהאָן?

יאָהאַן. זיך נוקם זיין אין אייך אַלעמען, — אַזוי פֿיעל ווי מעגליך פֿון אייך צו פֿערניכטען! (ער געהט אָב רעכטס.)

וויגעלנד און קראַפּ קומען אַרויס פֿון דעם קאָנזול׳ס צימער.

וויגעלאַנד. נאַ, די פּאַפּירען זיינען אַלזאָ שוין אין אָרדנונג, הערר קאָנזול.

בערניק. גוט, גוט —

קראַפּ (מיט אַ האַלבען מויל). און ס׳איז אַלזאָ פֿעסט אָבגעמאַכט, אַז די „גאַזעלע" פֿאָהרט אָב מאָרגען?

בערניק. זי פֿאָהרט אָב מאָרגען. (ער געהט אַריין צו זיך אין צימער. וויגעלאַנד און קראַפּ געהען אָב רעכטס. הילמאַר וויל זיי נאָכגעהן, אָבער אין דערזעלבער רגע שטעקט אָלאַף אַרויס פֿאָרזיכטיג דעם קאָפּ צו דער טהיר לינקס.)

אָלאַף. פֿעטער, פֿעטער, הילמאַר!

הילמאַר. וואָס, דו ביסט גאָר דאָ? פֿאַרוואָס בלייבסט דו ניט אויבען? דו ביסט דאָך פֿערשפּאַרט.

אָלאַף (מאַכענדיג עטליכע טריט פֿאָראויס). שש! פֿעטער הילמאַר, ווייסט דו שוין די נייעס?

הילמאַר. יאָ, כ׳ווייס, אַז דו האָסט היינט געקראָגען געשמיסען.

אָלאַף (קוקט סטראַשענדיג אויף׳ן פֿאָטער׳ס צימער). ער וועט מיך שוין ניט אַזוי אָפֿט שמייסען. אָבער ווייסט דו, אַז פֿעטער יאָהאַן פֿאָהרט מאָרגען אָב מיט די אַמעריקאַנער?

הילמאַר. וואָס געהט עס דיך אָן? געה שוין צוריק אַרויף אויבען!

אָלאַף. כ׳וועל נאָך אפשר אויך זיין אַמאָל אויף דעם בופֿלאָקס-יאַגד, פֿעטער.

הילמאַר. ווייס איך וואָס, נאַרישקייטען! אַזאַ טרוס ווי דו —

אָלאַף. יאָ, וואַרט אַקאָרשט! דו וועסט שוין זעהן מאָרגען!

הילמאַר. אַך דו לויפֿער דו! (ער געהט אַראָב אין גאָרטען. אָלאַף לויפֿט צוריק אַרויף אין צימער און פֿערשליסט די טהיר, ווען ער דערזעהט קראַפּ׳ן, וועלכער קומט אָן פֿון רעכטס.)

קראַפּ (געהט צו צום קאָנזול׳ס טהיר און עפֿענט זי האַלב אויף). פֿערצייהט מיר, הערר קאָנזול, וואָס איך קום נאָך אַמאָל; אָבער זעהר אַ שטאַרקער שטורם האַלט אין אָנקומען. (וואַרט אַ רגע; קיין ענטפֿער.) זאָל די „גאַזעלע" דאָך אָבפֿאָהרען? (קורצע פּויזע.)

בערניק (פֿון זיין צימער). די „גאַזעלע" וועט דאָך אָבפֿאָהרען.

(קראַפּ שליסט צו די טהיר און געהט אַרויס צוריק רעכטס.)

פערטער אקט.

גאָרטען־סאַלאָן ביי קאָנזול בערניק.

דער טיש איז אַוועקגענומען. ס׳איז אַ שטורמדיגער נאָכמי-
טאָג, שוין האַלב-פינסטער, און וואָס ווייטער ווערט אַלץ
פינסטערער. אַ דיענער צינדט אָן דעם היינג-לייכטער,
צוויי דיענסט-מיידלאַך ברייננגען אַריין בלומען-טעפּ,
לאָמפּען און ליכט, וועלכע ווערן אויסגעשטעלט אויף טישען
און פּאָליצעס ביי די ווענד. קויפמאַן רומעל, אין פראַק,
ווייסע האַנד-שוה און אַ ווייסען קראַוואַט, שטעהט אין מי-
טען סאַלאָן און קאָמאַנדירט וואָס צו טהאָן.

רומעל (צום דיענער). נור אַ ליכט איבער אַ ליכט צינד אָן, יאַ-
קאָב, ס׳דאַרף ניט אויסזעהן צו יום טוב׳דיג; ס׳מוז זיין אַן איבער-
ראַשונג. און אָט די אַלע בלומען—? נו יאָ... זאָלען זיי דאָ שטעהן...
ס׳קען דאָך אַזוי אויסזעהן, אַזוי ווי זיי וואָלטען דאָ יעדען טאָג
געשטאַנען—

בערניק קומט אַרויס פון זיין צימער.

בערניק (אין דער טהיר). וואָס איז דאָס פאַר אַ חתונה?

רומעל. אוי וועה, דו ביסט גאָר דאָ! (צו די דיענער.) יאָ, איהר
קענט זיך דערווייל געהן. (דער משרת און די דיענסט-מיידלאַך געהען
אַרויס דורך די הינטערשטע טהיר לינקס.)

בערניק (צוקומענדיג נעהנטער). אָבער, רומעל, וואָס בעדייטעט
דאָס אַלעס?

רומעל. דאָס בעדייטעט, אַז דער שטאָלצעסטער מאָמענט פון דיין
לעבען איז געקומען. די שטאָדט קומט היינט אָוועגד מיט אַ פּראָצע-
סיאָן, אָבגעבען כבוד איהר ערשטען, אָנגעזעהנסטען בירגער.

בערניק. וואָס זאָגסט דו!

רומעל. אַ פּראָצעסיאָן מיט מוזיק! מיר וואָלטען אויך מיטגענומען
פאַקעלען מיט זיך; אָבער מיר האָבען ניט געסמייעט דאָס צו טהאָן
אין אַזאַ שטורמדיגען וועטער. נאָר אַן אילומינאַציע וועט זיין; און
דאָס וועט דאָך אויסזעהן גרויסאַרטיג, ווען עס וועט שטעהן אין די
צייטונגען.

בערניק. הער אויס, רומעל, כ׳וויל גאָרנישט וויסען דערפֿון.

רומעל. יאָ, אַצונד איז שוין צו שפּעט; אין אַ האַלבע שעה אַרום וועלען זיי דאָ זיין.

בערניק. אָבער פֿאַרוואָס האָסט דו דאָס מיר פֿריהער ניט געזאָגט?

רומעל. טאַקי דעריבער ווייל איך האָב מורא געהאַט, דו זאָלסט ניט זיין דאַגעגען. אָבער איך האָב זיך דורכגעשמועסט מיט דיין פֿרוי; זי האָט מיר ערלויבט, אַביסעל דאָ צו אַראַנזשירען, און זי וועט בעזאָרגען דעם בופֿעט.

בערניק (זיך צוהערענדיג). וואָס איז דאָס? זיי קומען שוין? כ׳מיין, איך הער אַ געזאַנג.

רומעל (ביים טהיר פֿון גאָרטען). געזאַנג? אָה, דאָס זיינען נור די אַמעריקאַנער. די „גאַזעלע״ ווערט אַרויסגעפֿיהרט.

בערניק. אַרויסגעפֿיהרט! יאָ—; ניין, כ׳קען היינט אָבענד ניט, כ׳בין קראַנק.

רומעל. דו זעהסט ווירקליך אויס שלעכט. אָבער דו מוזט זיך שטאַרקען. צום טייוועל, דו מוזט זיך שטאַרקען! ווען דו וואָלסט געוואוסט וואָס איך און אַלטסטעדט און וויגעלאַנד האָבען דאָס אַלץ צוטהאָן, כדי אָט די גאַנצע חתונה אויפֿצוקלאַפּען! די געגנער אונזערע מוזען צודריקט ווערן אונטער דער לאַסט פֿון אַן אַלגעמיינעם אויסדרוק פֿון אַכטונג אין בעגייסטערונג. עס געהען אַרום פּלוכען אין שטאָדט; די ידיעה מכח די גרויסע אויפֿקויפֿען לאָזט זיך שוין מעהר ניט צוריקהאַלטען. דו מוזט זיי גאָר אָהן אַ שום תירוץ שוין היינט ביינאַכט—ביי געזאַנג און רעדען, ביים קלאַנג פֿון די גלעזער, הקיצור, אין רעכטען מיטען פֿון אַ בערוישענדער יום-טוב׳דיגער שטימונג מוזט דו זיי לאָזען וויסען, וואָס דו האָסט איינגעשטעלט לטובת דער געזעלשאַפֿט. ביי אַזאַ מין בערוישענדער שטימונג, ווי איך האָב זיך אָקאָרשט אויסגעדריקט, קען מען דאָ ביי אונז אונגעהייער פֿיעל אויפֿטהאָן. אָבער אָט די שטימונג מוז זיין, אַניט געהט עס ניט.

בערניק. יאָ יאָ יאָ—

רומעל. און דער עיקר, ווען אַזאַ עדעלער, קיצעלדיגער פּונקט מוז אַרויס פֿאַר דער וועלט. נו, דו האָסט גאָט צו דאַנקען אַ נאָמען, וועלכער קען עס וואַגען, בערניק. אָבער הער אַקאָרשט אויס; מיר מוזען זיך דאָך אַביסעל דורכריידען מכח דעם. דיין שוועסטער-קינד הילמאַר האָט לכבוד דיר אַ ליעד פֿערפֿאַסט און די מוזיק דערצו קאָמפּאָנירט. ס׳הויבט זיך אָן זעהר שעהן מיט די ווערטער: „הויך, הויך די גייסטיגע פֿאָהן!״ און וויצע-פּרעדיגער ראָהרלאַנד איז אויפֿ-

געפֿאָדערט געוואָרען צו האַלטען די פֿעסט-רעדע. דו ווערסט, פֿערשטעהט זיך, מוזען ענטפֿערן.

בערניק. היינט אָוועגד קען איך ניט, רומעל, טאָמער וואָלסט דו—?

רומעל. אונמעגליך, כאָטש איך וואָלט עס גערן געוואָלט. די רעדע וועט דאָך זעלבסטפֿערשטענדליך זיין דירעקט צו דיר געווענדעט. נו, אפשר וועט מען זיך צו אונז אויך ווענדען מיט עטליכע ווערטער. איך האָב שוין מכח דעם גערעדט מיט אַלטסטעדט און וויגעלאַנד. אונזער מיינונג איז, אַז דו וואָלסט געדאַרפֿט ענטפֿערן מיט אַ הורראַה פֿאַר דעם ערפֿאָלג פֿון אונזער געזעלשאַפֿט; אַלטסטעדט וועט זאָגען עטליכע ווערטער מכח די אחדות צווישען די פֿערשיעדענע קלאַסען פֿון אונזער געזעלשאַפֿט; וויגעלאַנד וויל האַלטען אַ קורצע רעדע וועגען דער נויטווענדיגקייט, אַז דער מאָראַלישער יסוד, אויף וועלכען מיר שטעהען איצט, זאָל חלילה ניט ליידען דורך דער נייער אונטערנעהמונג; און איך האָב בדעה מיט אַ פּאָר פּאַסענדע ווערטער צו דערמאָנען אָן די פֿרויען, וועמעס בעשיידענע טהעטיגקייט בלייבט על כל פנים ניט אָהן אַ בעדייטונג פֿאַר אינזער געזעלשאַפֿט. אָבער דו הערסט דאָך גאָרנישט וואָס איך רייד—

בערניק. יאָ—אודאי הער איך. נאָר זאָג מיר, כ׳בעט דיך, ווי מיינסט דו, דער ים דאָ דרויסען איז זעהר געפֿעהרליך—?

רומעל. אַה, דו האָסט מורא פֿאַר׳ן „טייטעל-בוים״? ער איז דאָך גוט פֿערזיכערט!

בערניק. יאָ, פֿערזיכערט; אָבער—

רומעל. און אין גוטען צושטאַנד; און דאָס איז די הויפּט-זאַך.

בערניק. הם... און אפילו ווען עפּעס זאָל טרעפֿען מיט׳ן שיף, איז דאָך נאָך ניט געזאָגט, אַז מענשענלעבענס מוזען דערבײַ פֿערלאָרען געהן... דאָס שיף און די לאַדונג קענען אונטערגעהן... מען קען פֿערלירען קופֿערס און פּאַפּירען— —

רומעל. צום טייוועל, קופֿערס און פּאַפּירען זיינען דאָך ניט אַזוי וויכטיג!

בערניק. ניט! ניין, ניין, כ׳האָב נור געמיינט... דו הערסט?... זיי זינגען שוין ווידער.

רומעל. דאָס איז אויף׳ן „טייטעלבוים.״

קויפֿמאַן וויגעלאַנד קומט אָן פֿון רעכטס.

וויגעלאַנד. יאָ, איצט פֿיהרען זיי אַרויס דעם „טייטעלבוים״. גוטען אָוועגד, הערר קאָנזול.

בערניק. און איהר, וואָס איהר קענט גיט דעם ים, האַלט איהר זיך נאָך אַלץ פֿעסט, אַז—?

וויגעלאַנד. כ׳פֿערלאָז זיך אין גאַנצען אויף גאָט׳ס בעראָטה, הערר קאָנזול; דערצו בין איך אַליין געווען אויף׳ן שיף און איך האָב פֿערטהיילט עטליכע קליינע רעליגיעזע ביכלאַך, וועלכע וועלען אָהן אַ שום ספק האָבען אַ גוטע ווירקונג.

אַלטסטעד און קראַפּ קומען פֿון רעכטס.

אַלטסטעד (נאָך אין דער טהיר). יאָ, געהט דאָס גוט, דאַן וועט אלעס געהן גוט. אַה זעה נאָר, גוטען אָוועגד, גוטען אָוועגד!

בערניק. עפּעס נייעס, הערר קראַפּ?

קראַפּ. כ׳האָב גאָרנישט וואָס צו זאָגען, הערר קאָנזול.

אַלטסטעד. אַלע מאַטראָזען פֿון דער „גאַזעלע“ זיינען שכור, בין איך קיין עהרליכער מאַן ניט, אויב די אונמענשען וועלען אָנקומען לעבעדיג.

פֿריילײן העסעל פֿון רעכטס.

פֿריילײן העסעל (צו בערניק). יאָ, איצט קען איך דיר אָבגעבען אַ גרוס פֿון איהם.

בערניק. שוין אויף׳ן שיף?

פֿריילײן העסעל. יעדענפֿאַלס באַלד. מיר האָבען זיך אָבגעזעגענט ביים האָטעל.

בערניק. און ער האַלט זיך פֿעסט ביי זיין בעשלוס?

פֿריילײן העסעל. פֿעסט ווי אַ פֿעלז.

רומעל (ביי די פֿענסטער). צו׳ן אַלדע שוואַרץ יאָהר מיט אָט די ניי-מאָדישע איינריכטונגען. כ׳קען ניט אַרונטערקריגען די פֿאָרהייגגלאַך.

פֿריילײן העסעל. איהר ווילט זיי גאָר אַרונטערלאָזען? כ׳האָב געמיינט אדרבה—

רומעל. פֿאָרלויפֿיג אַראָב, פֿריילײן. יאָ, איהר ווייסט דאָך, וואָס דאָ קומט פֿאָר?

פֿריילײן העסעל. נו אודאי ווייס איך. לאָזט, איך וועל אייך העלפֿען; (נעהמט אָן די שנירלאַך) כ׳וויל פֿאַר מיין שוואָגער אַרונטערלאָזען דעם פֿאָרהאַנג... כאָטש איך וואָלט איהם ליעבערשט געוואָלט אַרויפֿלאָזען אין דער הויך...

רומעל. דאָס וועט איהר קענען טהאָן שפּעטער. אַז דער גאָרטען וועט פֿול ווערן מיט דעם ים פֿון מענשען, דאַן וועלען די פֿאָרהאַנגען אַרויף אין דער הויך און מען וועט דערזעהן דאָ אינעווייניג אַן איבערראַשטע, פֿרעהליכע פֿאַמיליע... אַ בירגער׳ס הויז מוז זיין אַזוי ווי אַ גלעזערנע שאַפֿע.

בערניק (זעהט אויס ווי ער וואָלט עפּעס געוואָלט זאָגען, קעהרט זיך אָבער אויף גיך אָב און געהט אַריין צו זיך אין צימער.)

רומעל. יאָ, לאָמיר אַצונד האַלטען די לעצטע בעראַטהונג... קומט

מיט, הערר קראַפּ; איהר מוזט אונז אַרויסהעלפֿען מיט עטליכע פּאַק-טישע ערקלעהרונגען. (די מענער געהען אַריין צום קאָנזול אין צימער. פֿרייליין העסעל האָט אַרונטערגעצויגען די גאַרדינען פֿון פֿענסטער און האָט בדעה אַרונטערצולאָזען דעם פֿאָרהאַנג איבער דער אָפֿענער גלעזערנער טהיר, מיט אַמאָל שפּרינגט אָלאַף אַראָב פֿון אויבען אויף די גאָרטען-טרעפּ. ער טראָגט אַ מאַנטעל איבער די אַקסלען און אַ פּעקעל אין דער האַנד.)

פֿריילין העסעל. אַך, גאָט איז מיט דיר, דו קינד; דו האָסט מיך דערשראָקען צום טויט!

אָלאַף (בעהאַלט דאָס פּעקעל). שש, מוהמע!

פֿריילין העסעל. וואָס זשע, דו ביסט אַרויסגעשפּרונגען פֿון פֿענסטער? וואו געהסט דו?

אָלאַף. שש—זאָג גאָרנישט! כ׳געה צו פּעטער יאָהאַן׳ן... בלויז אַרונטער צום האַפֿען, ווייסט דו... כ׳וויל זיך מיט איהם געזעגנען, מעהר ניט. גוטע נאַכט, מוהמע! (ער לויפֿט אַרויס דורך׳ן גאָרטען.)

פֿריילין העסעל. נײַן, בלייב! אָלאַף! אָלאַף!

יאָהאַן, אָנגעטהאָן אין רייזע-קליידער מיט אַ טאַש אַרום די שולטערן, קומט אַריין פֿאָרזיכטיג דורך דער טהיר רעכטס.

יאָהאַן. לאָנאַ!

פֿריילין העסעל (זיך אומדרעהענדיג צו איהם). וואָס! דו ביסט גאָר דאָ צוריק?

יאָהאַן. כ׳האָב נאָך עטליכע מינוטען צייט. כ׳מוז זי נאָך אַמאָל זעהן, אַזוי קענען מיר זיך ניט צושיידען.

פֿריילין בערניק און דינאַ, ביידע אין מאַנטלען און די לעצטע מיט אַ קליינער רייזע-טאַש אין דער האַנד, קומען אָן פֿון דער הינ-טערשטער טהיר לינקס.

דינאַ. צו איהם—צו איהם!

פֿריילין בערניק. יאָ, דו וועסט געהן צו איהם, דינאַ!

דינאַ. אָט איז ער!

יאָהאַן. דינאַ!

דינאַ. נעהמט מיך מיט!

יאָהאַן. וואָס—

פֿריילין העסעל. דו ווילסט—?

דינאַ. יאָ, נעהמט מיך מיט! דער אַנדערער האָט מיר געשריבען; ער זאָגט, היינט אָוועגד זאָלען אַלע מענשען וויסען, אַז—

יאָהאַן. דינאַ,—איהר ליעבט איהם ניט?

דינאַ. כ׳האָב דעם מענשען קיינמאָל ניט געליעבט. כ׳וואָלט זיך אַריינ-געוואָרפֿען אין ים, ווען איך זאָל מוזען ווערן זיין כלה! אָה, ווי ער

האָט עס מיר אַביסעל געלאָזט פֿיהלען, אַז ער הויבט אַרויף צו זיך אַ נידעריגע, שפּל׳ע בריאה! ניין, כ׳וויל ניט זיין מעהר קיין ערנידע-ריגטע ביי יעדען איינעם! כ׳וויל אַוועק פֿון דאַנעט! קען איך מיט-פֿאָהרען מיט אייך?

יאָהאַן. יאָ, יאָ—טויזענד מאָל יאָ!

דינאַ. כ׳וועל אייך לאַנג ניט פֿאַלען צו לאַסט. נעהמט מיך בלויז אַריבער אַהין; העלפֿט מיר נור די ערשטע צייט אַביסעל אויס—

יאָהאַן. הורראַה, ס׳וועט שוין זיין רעכט, דינאַ!

פֿריילין העסעל (אָנווייזענדיג אויף דעם קאָנזול׳ס טהיר). שש! שטילער, שטילער אַביסעל!

יאָהאַן. דינאַ, אויף די הענד וועל איך אייך טראָגען!

דינאַ. דאָס ערלויב איך אייך ניט... כ׳וויל זיך אַליין אַרויסהעל-פֿען; און דאָרט וועל איך עס דאָך קענען. ווען איך זאָל נור אַוועק פֿון דאַנעט. אָה, אָט די דאַמען,—איהר ווייסט עס ניט,—זיי האָבען מיר היינט אויך געשריבען בריעף. זיי דערמאָנען מיר, וואָס פֿאַר אַ גליק מיך האָט געטראָפֿען, און גיבען מיר צו פֿערשטעהן, ווי גרויס-מוטהיג און עדעל ער האָט זיך געצייגט צו מיר. מאָרגען און איבער-מאָרגען און אַלע טאָג וועלען זיי אַכטונג געבען אויף מיר, כדי צו זעהן, אויב איך בין ווערטה אַזוי פֿיעל גליק. אַ גרויל געהט מיר אַריבער פֿאַר דער גאַנצער אָנשטענדיגקייט!

יאָהאַן. זאָגט מיר אַקאָרשט, דינאַ, איהר פֿאָהרט בלויז דערפֿאַר מיט מיר? בין איך אייך גאָרנישט?

דינאַ. יאָ, יאָהאַן, איהר זייט מיר מעהר איידער אַלע אַנדערע מענשען.

יאָהאַן. אָה, דינאַ—!

דינאַ. אַלע זאָגען זיי מיר דאָ, אַז איך מוז אייך האַסען און אַנט-לויפֿען פֿון אייך; דאָס איז מיין פֿליכט, הייסט עס; אָבער אַזאַ מין פֿליכט פֿערשטעה איך ניט; כ׳וועל עס קיינמאָל ניט פֿערשטעהן.

פֿריילין העסעל. דאָס וועסט דו ווירקליך ניט, קינד!

פֿריילין בערניק. און דו האָסט אויך גאָר ניט וואָס צו פֿער-שטעהן דאָ; און דעריבער דאַרפֿסט דו מיט איהם מיטפֿאָהרען אַלס זיין פֿרוי.

יאָהאַן. יאָ, יאָ!

פֿריילין העסעל. וואָס?... נאַ, כ׳מוז דיר אַ קוש טהאָן דער פֿאַר, מאַרטהאַ! דאָס וואָלט איך פֿון דיר ניט ערוואַרטעט.

פֿריילין בערניק. נו, כ׳מיין עפּעס אַזוי; כ׳האָב עס אַליין פֿון זיך ניט ערוואַרטעט. אָבער פֿריהער אָדער שפּעטער, דאָס איז האָט געמוזט פּלאַצען! אָה, וואָס מיר האָבען עס דאָ אויסצושטעהן

פֿון די זיטען און די געוואוינהייטען! רעוואָלטיר געגען דעם, דינאַ! ווער זיין פֿרוי... ס'מוז עפּעס געשעהן, וואָס זאָל אָט די גאַנצע אָנשטענדיגקייט געבען אַ פּאַטש אין פּנים אַריין.

יאָהאַן. וואָס ענטפֿערט איהר דערויף, דינאַ?

דינאַ. יאָ, כ'וועל זיין אייער פֿרוי.

יאָהאַן. דינאַ!

דינאַ. אָבער אַפֿריהער וויל איך אַרבייטען, אַליין עפּעס ווערן... כ'וויל ניט זיין קיין זאַך, וואָס מען נעהמט.

פֿריילײן העסעל. יאָ, אַזוי דאַרף זיין; אַזוי וועט עס זיין.

יאָהאַן. גוט; כ'וועל וואַרטען און האָפֿען—

פֿריילײן העסעל. —כדי זי צו געווינען, דזשאָהן; אָבער נו, עס איז צייט צו געהן צום שיף!

יאָהאַן. יאָ, צום שיף! אַך, לאָנאַ, ליעבע שוועסטער, איין וואָרט. הער אַקאָרשט—(ער פֿיהרט זי צום הינטערגרונד און רעדט עפּעס אויף גיך מיט איהר.)

פֿריילײן בערניק. דינאַ, דו גליקליכע,—לאָמיך דיך אָנקוקען, דיך נאָך איינמאָל—צום לעצטען מאָל... אַ קוש טהאָן—

דינאַ. ניט צום לעצטען מאָל! ניין, טהייערע געליעבטע מוהמע, מיר וועלען זיך נאָך ווידערזעהן!

פֿריילײן בערניק. קיינמאָל ניט! זאָג מיר צו, דינאַ, גיב מיר דיין וואָרט, אַז דו וועסט קיינמאָל ניט קומען צוריק. (נעהמט זי אָן פֿאַר ביידע הענד.) נו, דו געהסט אַלזאָ דעם גליק אַנטקעגען, דו געליעבטעס קינד... איבער'ן ים. אָה, ווי אָפֿט האָט עס מיך אין שול-צימער געצויגען אַהין! דאָרט דרויסען מוז זיין אַזוי שעהן... אַ ברייטערער הימעל... די וואָלקען געהען העכער איידער דאָ, און אַ פֿרייערע לופֿט נעהמט דאָרט אַרום די מענשען—

דינאַ. אָה, מוהמינקע, דו וועסט נאָך אַמאָל קומען צו אונז!

פֿריילײן בערניק. איך? קיינמאָל; קיינמאָל ניט. דאָ האָב איך מיין קליינע לעבענס-אויפֿגאַבע...

דינאַ. שטענדיג זיין צושיידט פֿון דיר—ניין, כ'קען גאָרניט דיינקען דערפֿון.

פֿריילײן בערניק. אַך, דער מענש קען זיך פֿון אַסך זאַכען שיידען, דינאַ. (גיט איהר אַ קוש.) זאָג מיר צו, אַז דו וועסט איהם גליקליך מאַכען, ליעבעס קינד.

דינאַ. כ'וויל גאָרנישט צוזאָגען; כ'האָב פֿיינט די אַלע צוזאָגען; אַלעס מוז קומען, אַזוי ווי גאָט וויל.

פֿריילײן בערניק. יאָ, יאָ, אַזוי דאַרף זיין; בלייב ווי דו ביסט, —וואַהר און געטריי צו זיך אַליין.

דינאַ. דאָס וועל איך, מוהמע.

פֿרייליין העסעל (לייגט אַריין עטליכע פּאַפּירען, וואָס יאָהאַן האָט איהר געגעבען אין קעשענע אַריין). גוט, גוט, מיין ליעבער דשזאָהן, אָבער ס׳איז צייט צו געהן!

יאָהאַן. יאָ, ס׳איז ווירקליך צייט, זיי געזונד, לאָנאַ; אַ דאַנק דיר פֿאַר דיין גאַנצער ליעבע! זיי געזונד, מאַרטהאַ, און זיי אויך דו גע-דאַנקט פֿאַר דיין טרייער פֿריינדשאַפֿט!

פֿרייליין בערניק. פֿאָהר געזונד, יאָהאַן! פֿאָהר געזונד, דינאַ! ווערט גליקליך צוזאַמען! (זי און פֿרייליין העסעל שפּאַרען זיי אַרויס צו דער טהיר אין הינטערגרונד. יאָהאַן און דינאַ געהען זיך אַוועק דורך׳ן גאָרטען. פֿרייליין העסעל מאַכט צו די טהיר און צ׳הט אַראָב דעם פֿאָרהאַנג, וואָס הייגגט איבער איהר.

פֿרייליין העסעל. אַצונד זיינען מיר אַליין, מאַרטהאַ. דו האָסט זי און איך האָב איהם פֿערלאָרען.

פֿרייליין בערניק. דו—איהם?

פֿרייליין העסעל. אַך, כ׳האָב איהם שוין דאָרט געהאַט האַלב פֿערלאָרען. ער האָט געמוזט אַמאָל זיך שטעלען אויף זיינע אייגענע פֿיס; דעריבער האָב איך איהם איינגערעדט, אַז איך בּיינק אַהיים.

פֿרייליין בערניק. דעריבער? יאָ, אַצונד פֿערשטעה איך פֿאַר-וואָס דו ביסט געקומען. אבער ער וועט דיך ווידער בעדאַרפֿען, לאָנאַ.

פֿרייליין העסעל. אַן אַלטע שט־פשוועסטער,—וואָס טויג איהם די אַצונד?... מענער צורייסען מעהר ווי איין באַנד, כדי צו דער-גרייכען זייער גליק.

פֿרייליין בערניק. יאָ, ס׳טרעפֿט אָפֿטמ;ל...

פֿרייליין העסעל. אָבער מירביידע וועלען זיך האַלטען צוזאַ-מען, מאַרטהאַ.

פֿרייליין בערניק. קען איך דיר עפּעס זיין?

פֿרייליין העסעל. ווער דען אַז ניט דו? ביידע ניאַנקעס,— האָבען מיר ניט ביידע אונזערע קינדער פֿערלאָרען? אַצונד זיינען מיר אַליין.

פֿרייליין בערניק. יאָ, אַליין. און דעריבער זאָלסט דו עס טאַקי וויסען... איך האָב איהם געליעבט...

פֿרייליין העסעל. מאַרטהאַ! (נעהמט איהר אָן פֿאַר׳ן אָרם.) ס׳איז אמת?

פֿרייליין בערניק. דאָס גאַנצע לעבען מיינס ליגט אין אָט די ווערטער. כ׳האָב איהם געליעבט און געוואַרט אויף איהם. זומער פֿאַר זומער האָב איך געהאָפֿט, ער וועט קומען צוריק... און אָט איז ער געקומען... נאָר ער האָט מיך ניט געזעהן.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. איהם געליעבט ! און דו אַליין ’ביסט געווען די, וועלכע האָט איהם דאָס גליק אין די הענד איבערגעגעבען.

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. וואָס זשע, האָב איך איהם ניט געזאָלט געבען דאָס גליק אין די הענד אַריין, אַז איך האָב איהם ליעב גע-האַט ? יאָ, כ׳האָב איהם געליעבט. דאָס גאַנצע לעבען מיינס האָט געהערט צו איהם... פֿון דעם טאָג אָן, וואָס ער איז דעמאָלט אַוועק-געפֿאָהרען. וואָס פֿאַר אַ גרונד איך האָב געהאַט צו האָפֿען, ווילסט דו פֿרעגען ? אָה, כ׳מיין, איך האָב געהאַט גענוג גרונד דערצו !... אָבער אַז ער איז צוריק אַהיים געקומען,—האָט עס אויסגעוויזען, אָקוראַט ווי אַלעס, אַלעס וואָלט אויסגעלאָשען, אָבגעווישט געוואָרען פֿון זיין זכרון... ער האָט מיך ניט געזעהן...

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. דאָס האָט דינאַ דיך אין שאָטען געשטעלט, מאַרטהאַ.

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. און ס׳איז גוט אַזוי. בשעת ער איז אַוועק, זיינען מיר ביידע געווען אין איין עלטער ; אַז איך האָב איהם צוריק דערזעהן,—אָה, דער שרעקליכער אויגענבליק !—איז מיר קלאָהר גע-וואָרען, אַז איך בין געוואָרען מיט צעהן יאָהר עלטער איידער ער. דאָרט אין אַמעריקאַ איז ער אַרומגעגאַנגען אין דעם העלען ציטערנדען זונען-שיין און מיט יעדען אָטהעם-צוג זיינעם האָט ער איינגעזויגען יוגענד און געזונדהייט אין זיך ; און אין דער צייט בין איך געזעסען דאָ און האָב געשפּונען און געשפּונען—

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. —דעם פֿאָדים פֿון זיין גליק, מאַרטהאַ.

פֿ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. יאָ, ס׳איז געווען גאָלד, דאָס וואָס איך האָב געשפּונען. ניט קיין ביטערקייט ! ניט אמת, לאָנאַ, מיר זיינען איהם צוויי גוטע שוועסטער געווען ?

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל (איהר אַרומנעהמענדיג מיט׳ן אָרים). מאַרטהאַ!

ב ע ר נ י ק קומט אַרויס פֿון זיין צימער.

ב ע ר נ י ק (צו די הערען אין צימער). יאָ, יאָ, מאַכט ווי איהר פֿערשטעהט, אַז די צייט וועט קומען, וועל איך שוין—(מאַכט צו די טהיר.) אַה, איהר זייט גאָר דאָ ? הער אויס, מאַרטהאַ, דו מוזט זיך אַביסעל אַנדערש אָנטהאָן. און זאָג בעטטי׳ן, אַז זי אויך. איהר דאַרפֿט זיך ניט אויספּוצען, פֿערשטעהט זיך ; נור נעט און היימיש געקליידט. אָבער איהר מוזט זיך אַביסעל צואיילען.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. אין גליקליכע, מונטערע געזיכטער... און שטראַהלענדע אויגען...

ב ע ר נ י ק. אָלאַף זאָל אויך אַרונטערקומען ; כ׳וויל איהם האָבען דאָ לעבען מיר.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. הם ; אָלאַף—

פריילין בערניק. כ׳וועל זאָגען בעטטי׳ן. (זי געהט אוועק דורך דער הינטערשטער טהיר לינקס.)

פריילין העסעל. נאַ, דער גרויסער פייערליכער מאָמענט איז אַלזאָ געקומען.

בערניק (וועלכער געהט אַרום אומרוהיג אַהין און אַהער). יאָ, ער איז געקומען.

פריילין העסעל. אין אַזאַ מאָמענט מוז אַ מענש זיך פיהלען שטאָלץ און גליקליך...

בערניק (קוקט זי אָן). הם!

פריילין העסעל. די גאַנצע שטאָדט וועט דאָך זיין אילומי-נירט, ווי איך הער.

בערניק. יאָ, אַזוי וואָס וועט מן הסתם געשעהן.

פריילין העסעל. אַלע פעראיינען וועלען קומען אַהער מיט זייערע פאָהנען, אין פייערדיגע אותיות וועט דיין נאָמען שיינען, און אַלע עקען פון לאַנד וועט היינט ביינאַכט טעלעגראַפירט ווערן: „אַרום-גערינגעלט פון זיין גליקליכער פאַמיליע האָט קאָנזול בערניק—איינע פון די שטיצען פון דער געזעלשאַפט—אויפגענומען דעם לויב פון זיינע מיט-בירגער."

בערניק. אַזוי וועט זיין; און מען וועט שרייען הורראַה דאָ אויף דרויסען, און דער עולם וועט מיך אַרויסרופען צו דער טהיר דאָרט, און איך וועל מוזען זיך פערנייגען פאַר זיי און זיי דאַנקען.

פריילין העסעל. אָה, ווערסט מוזען—

בערניק. דו מיינסט, איך פיהל זיך גליקליך אין דיזען אויגענ-בליק?

פריילין העסעל. ניין, כ׳גלויב ניט, אַז דו קענסט זיך פיהלען גאַנץ גליקליך.

בערניק. לאָנאַ, דו פעראַכטסט מיך!

פריילין העסעל. נאָך ניט.

בערניק. דו האָסט אויך קיין רעכט ניט דערצו... מיך צו פער-אַכטען ניט!—לאָנאַ, דו קענסט זיך גאָר ניט משער זיין, ווי עלענד און פערלאָזען איך שטעה דא אין דער דאָזיגער איינגעשרומפענער און פערקריפעלטער געזעלשאַפט,—ווי איך האָב יאָהר פאַר יאָהר געמוזט אונטערדריקען מיין פייערדיגסטען וואונש, מיין פערלאַנג נאָך אַ פולען און צופרידענשטעלענדען לעבענס-ווערק! וואָס האָב איך אויפגעטהאָן, ווי פיעלפאַך מיין אַרבייט זאָל ניט אויסזעהן? שטיקלאַך און ברעקלאַך. אָבער פאַר גרעסערע זאַכען אָדער פאַר עפּעס אַנדערש איז דאָ קיין פלאַץ ניטאָ. ווען איך זאָל חלילה פרואווען מאַכען אַ טריט ווייטער פון די מיינונגען און די אידעען, וועלכע זיינען דאָ אויף

דער טאַגעס-אָרדנונג, איז אַ סוף צו מיין גאַנצער מאַכט... דו ווייסט וואָס מיר זיינען, מיר, וועלכע ווערן בעטראַכט אַלס די שטיצען פֿון דער געזעלשאַפֿט? די ווערקצייג פֿון דער געזעלשאַפֿט זיינען מיר— ניט מעהר, ניט ווייניגער.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. פֿאַרוואָס זעהסט דו עס ערשט איצט איין?

ב ע ר נ י ק. ווייל אין דער לעצטער צייט—זינט דו ביסט דאָ—און דער עיקר היינט אָוועגד—האָב איך פֿיעל געטראַכט דערפֿון.— אָה לאָנאַ, פֿאַרוואָס האָב איך דיך דעמאָלט—אין די פֿריהערדיגע טעג— אַזוי ווייניג געקענט!...

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. וואָס מיינסט דו—?

ב ע ר נ י ק. איך וואָלט דיך קיינמאָל ניט פֿערלאָזען; און וואָלט איך ד י ך געהאַט ביי מיין זייט, דאַן וואָלט איך ניט געשטאַנען, וואו איך שטעה איצט!

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. און דו בערעכענסט גאָר ניט, וואָס ז י וואָלט דיר געקענט ווערן, זי, וועמען דו האָסט אָנשטאָט מיר אויסגעוועהלט?

ב ע ר נ י ק. יעדענפֿאַלס ווייס איך, אַז זי איז מיר ניט געוואָרען דאָס, וואָס איך האָב געוואָלט זי זאָל זיין.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. ווייל דו האָסט קיינמאָל ניט געטהיילט דיין לעבענס-אויפֿגאַבע מיט איהר,—ווייל זי איז קיינמאָל ניט געשטאַנען אין אַן אמת׳ן און פֿרייען פֿערהעלטניס מיט דיר,—ווייל דו לאָזט זיך איהר פלאַגען מיט זעלבסט-אָנקלאַגען, מיט שטענדיגע עגמות נפש מכח דער חרפה, אין וועלכער דו האָסט איהרע קרובים געבראַכט.

ב ע ר נ י ק. יאָ, יאָ, יאָ; דאָס אַלץ קומט פֿון דעם ליגען.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. פֿאַרוואָס זשע מאַכסט דו ניט אַ סוף צום ליגען?

ב ע ר נ י ק. איצט? איצט איז שוין צו שפּעט, לאָנאַ.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. ריכאַרד, זאָג מיר, ב׳בעט דיך, וואָס פֿאַר אַ בעפֿרידיגונג האָסט דו פֿון אָט הער צערעמאָניע און פֿון דעם גאַנצען פֿאַלשען פּאַראַד?

ב ע ר נ י ק. גאָר קיין שום בעפֿרידיגונג ניט. איך אַליין מעג צו גרונד געהן, אַזוי ווי אָט די גאַנצע אויסגעשפּיעלטע געזעלשאַפֿט. אָבער נאָך מיר וואַקסט אונטער אַ נייער דור; דאָס איז מיין זוהן, פֿאַר וועמען איך אַרבייט; א י ה ם גרייט איך צו אַ ווירקליכע לעבענס-אויפֿגאַבע. ס׳וועט קומען אַ צייט, ווען די וו אַ ה ר ה י י ט וועט דורכדרינגען דאָס געזעלשאַפֿטליכע לעבען, און אויף איהר וועט ער זיך גרינדען אַ גליקליכערע עקזיסטענץ איידער זיין פֿאָטער׳ס.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. מיט אַ ליגען אַלס גרונד-לאַגע? בערעכען פֿאָרט, וואָס פֿאַר אַ ירושה דו לאָזט איבער דיין זוהן!

בערניק (אין אונטערדריקטער פּערצווייפלונג). איך לאָז איהם איבער נאָך אַ טויזענד מאָל ערגערע ירושה איידער דו ווייסט. אָבער פריהער אָדער שפּעטער, די קללה וועט דאָך מוזען אַריבערגעהן. און דאָך—און דאָך—(אַרויספּלאַצענדיג.) ווי אַזוי פּאָרט האָט איהר געקענט ברייגגען אָט די אַלע צרות אויף מיין קאָפּ! אָבער ס׳איז פּערפאַלען אַצונד. אָבער עס זאָל אייך ניט געלינגען מיך צו פּערניכטען!

הילמאַר מיט אַן אָפּענעם צעטעל אין האַנד, קומט גיך און שטאַרק צוטראָגען פון רעכטס.

הילמאַר. אָבער דאָס הייסט אַביסעל... בעטטי, בעטטי!

בערניק. וואָס איז דאָרטען? זיי קומען שוין?

הילמאַר. ניין, ניין; אָבער איך מוז אונבעדינגט ריידען מיט אימיצען— (געהט אָב דורך דער הינטערשטער טהיר לינקס.)

פריילין העסעל. ריכאַרד... דו זאָגסט, מיר זיינען געקומען, דיך צו פּערניכטען. טאָ לאָמיך דיר אַלזאָ זאָגען, פון וואָס פאַר אַ מעטאַל ער איז, אָט דער פּערלאָרענער זוהן, פון וועמען אייער מאָראַלישע געזעלשאַפט אַנטלויפט אַזוי ווי פון אַ פּעסט. ער האָט מעהר ניט וואָס צו טהאָן מיט אייך, מחמת ער איז שוין אַוועק פון דאַנעט.

בערניק. אָבער ער קומט צוריק—

פריילין העסעל. יאָהאַן קומט שוין קיינמאָל ניט צוריק. ער האָט דיזען אָרט אויף תמיד פערלאָזען, און דינאַ איז מיטגעפאָהרען מיט איהם.

בערניק. קומט קיינמאָל ניט צוריק? און דינאַ איז מיט איהם מיטגעפאָהרען?

פריילין העסעל. יאָ, צו ווערן זיין פרוי. אַזוי דערלאַנגען זיי ביידע אייער פרומער, כשר׳ער געזעלשאַפט אַ פּאַטש אין פּנים אַריין... אַזוי ווי איך אַמאָל... יאָ!

בערניק. אַוועקגעפאָהרען... זי אויך... מיט דער „גאַזעלע"—!

פריילין העסעל. ניין, אַזאַ טהייערן אוצר האָט ער ניט געקענט אָנטרויען די פּערדאָרבענע באַנדע. יאָהאַן און דינאַ זיינען אָבגעפאָהרען מיט׳ן „טייטעלבוים".

בערניק. האַ! אַלזאָ—אומזיסט—(געהט שנעל אַריבער די ביהנע, רייסט אויף די טהיר צו זיין צימער און שרייט אַריין.) קראַפּ, האַלט אָב די „גאַזעלע"; זי זאָל היינט אָוועגד ניט אָבפאָהרען פון דאַנעט!

קראַפּ (אין צימער). די „גאַזעלע" איז שוין אין מיטען ים, הערר קאָנזול.

בערניק (מאַכט צו די טהיר און זאָגט מיט אַ מאַטען טאָן). צו שפעט,—און אָהן אַ שום נוצען—

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. וואָס מיינסט דו דערמיט ?

ב ע ר נ י ק. גאָרנישט, גאָרנישט. לאָז מיך אַליין—!

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. הם. הער אויס, ריכאַרד. יאָהאַן לאָזט דיר וויסען, אַז ער טרויט מיר אָן דעם גוטען נאָמען, וועלכען ער האָט דיר אַמאָל אַנטליהען,—אויך ד אָ ס, וואָס דו האָסט ביי איהם גע׳גנב׳עט, בשעת ער איז געווען אַוועק פֿון דאַנעט. יאָהאַן וועט שווייגען, און איך קען אין דעם פּרט טהאָן, וואָס איך וויל. זעה, אָט האָב איך דיינע צוויי בריעף אין דער האַנד.

ב ע ר נ י ק. דו האָסט זיי! און איצט—איצט ווילסט דו—נאָך היינט אָוועגד—פֿיליכט ווען דער פּאַראַד—

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. איך בין ניט געקומען אַהער דיך צו פֿער-ראַטהען, נאָר דיך פֿונאַנדערטרייסלען, כדי דו זאָלסט פֿרייוויליג ריידען. ס׳האָט מיר ניט געגליקט. טאָ בלייב זשע אַלזאָ מיט דיין ליגען. אָט זעה; דאָ צוריים איך דיינע ביידע בריעף... נעהם די שטיקלאַך; אָט האָסט דו זיי. נאַ, ריכאַרד, אַצונד איז שוין גאָרנישט ניטאָ, וואָס זאָל קענען עדות זאָגען געגען דיר. איצט ביסט דו זיכער; און אַצונד זיי גליקליך—אויב דו קענסט.

ב ע ר נ י ק (געריהרט). לאָנאַ—פֿאַרוואָס האָסט דו עס פֿריהער ניט געטהאָן? איצט איז עס צו שפּעט; איצט האָב איך מיין גאַנץ לעבען פֿערשפּיעלט... ס׳איז מיר אונמעגליך, נאָך ווייטער צו לעבען...

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. וואָס איז דען דאָ אַזוינס געשעהן ?

ב ע ר נ י ק. פֿרעג מיך ניט.— און דאָך—איך מ ו ז לעבען! איך ו י ל לעבען—מיין זוהן צוליעב. ער זאָל אַלצדינגג פֿערריכטען, אַלעס ווידער גוט מאַכען—

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. ריכאַרד—

ה י ל מ אַ ר קומט שנעל צוריק.

ה י ל מ אַ ר. ניטאָ קיינער אין דערהיים; אַוועקגעגאַנגען! בעטטי אויך!

ב ע ר נ י ק. וואָס איז אַזוינס ?

ה י ל מ אַ ר. איך סמייע עס דיר ניט צו זאָגען.

ב ע ר נ י ק. וואָס איז דאָס ? דו מוזט מיר עס זאָגען!

ה י ל מ אַ ר. גוט אַלזאָ—אָלאַף איז אַוועקגעפֿאָהרען מיט דער „גאַ-זעלע".

ב ע ר נ י ק (צוריקפֿאַלענדיג). אָלאַף—מיט דער „גאַזעלע"! ניין, ניין! דו ליגסט!

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. יאָ, ס׳איז אמת! אַצונד פֿערשטעה איך—; כ׳האָב געזעהן ווי ער איז אַרויסגעשפּרונגען פֿון פֿענסטער.

ב ע ר נ י ק (אין דער טהיר צו זיין צימער, שרייט פֿערצווייפֿעלט).

קראַפ, זאָל קאָסטען וואָס עס וויל, די „גאַזועלע" מוז אָבגעהאַלטען ווערן!

קראַפ (קומט אַרויס). אונמעגליך, הערר קאָנזול. ווי קענט איהר גאָר דיינקען, אַז—!

בערניק. מיר מוזען זי אָבהאַלטען; אָלאַף איז אויף'ן שיף!

קראַפ. וואָס רעדט איהר!

רומעל (קומט אַרויס). אָלאַף אַנטלאָפען? ניט מעגליך!

אַלטסטעדט (קומט אָן). מען וועט איהם אָבשיקען צוריק מיט דעם פילאָט, הערר קאָנזול.

הילמאַר. ניין, ניין; ער האָט מיר געשריבען (ווייזט דאָס צעטעל.) ער זאָגט, ער וועט זיך בעהאַלטען צווישען די סחורה, ביז וואַנעט דאָס שיף וועט אַרויס אויף'ן ים.

בערניק. כ'וועל איהם שוין קיינמאָל ניט זעהן צוריק!

רומעל. ווייס איך וואָט, נאַרישקייטען; אַ שטאַרקעס גוטעס שיף. —אָקאָרשט ערשט פּעררי כט—

וויגעלאַנד (וועלכער איז אויך אַרויסגעקומען). אויף אייער איוגענעם דאָק, הערר קאָנזול!

בערניק. כ'וועל איהם שוין קיינמאָל ניט זעהן צוריק, זאָג איך! כ'האָב איהם פּערלאָרען, לאָנאַ, און—איצט זעה איך עס—ער איז קיינמאָל ניט געוועזען מיינער! (הערט זיך צו.) וואָס איז דאָס?

רומעל. מוזיק. דער עולם קומט.

בערניק. כ'קען ניט, כ'וויל קיינעם ניט אויפנעהמען!

רומעל. וואָס רעדסט דו? דאָס קען אונמעגליך געהן.

אַלטסטעדט. אונמעגליך, הערר קאָנזול; בערעכענט נור, וואָס עס שטעהט אייך דאָ צו פּערליערען.

בערניק. וואָס געהט עס מיך אַלעס אָן אַצונד? פאַר וועמען האָב איך איצט צו אַרבייטען?

רומעל. אַ שעהנע פראַגע, בנאמנות. וואָס הייסט? דו האָסט דאָך אונז אין די געזעלשאַפט.

וויגעלאַנד. זעהר ריכטיג.

אַלטסטעדט. און פּערגעסט נור ניט, הערר קאָנזול, אַז מיר—

פריילײַן בערניק קומט דורך דער הינטערשטער טהיר לינקס, די מוזיק הערט זיך אין האַלב-פּערדריקטע טענער ווייט פון דער גאַס אַרויף.

פריילײַן בערניק. אַצונד קומט דער עולם; אָבער בעטטי איז ניטאָ אין דערהיים; כ'פּערשטעה גאָר ניט, וואו זי—

בערניק. ניטאָ אין דערהיים! נאַ, זעהסט דו שוין, לאָנאַ; קיין שום שטיצע, ניט אין פרייד, ניט אין לייד.

רומעל. אַוועק מיט די פאָרהאַנגען! נאַ, העלפט מיר צו, הערר קראַפ. און איהר אויך, אַלטסטעדט! אַ שאָד, וואָס די פאַמיליע איז

גראָד איצט אַזוי צושפּליטערט... גאָרניט לויט׳ן פּראָגראַם. (די פּאָרהאַנגען ווערן אַוועקגעצויגען פון די פענסטער אין דער טהיר. אויף׳ן הויז אַנטקעגען זעהט מען אַ גרויסען טראַנספּאַראַנט מיט די ווערטער: „לעבען זאָל קאָנזול בערניק, די שטיצע פון אונזער געזעלשאַפט!")

ב ע ר נ י ק (קעהרט זיך אָב מיט שרעק). אַוועק מיט דעם אַלעמען! כ׳וויל עס ניט זעהן! לעשט אויס! לעשט אויס!

ר ו מ ע ל. כ׳בעט איבער דיין כבוד, אָט אַפּנים דו ביסט פון זינען אַראָב, צי וואָס?

פ ר י י ל י י ן ב ע ר נ י ק. וואָס איז מיט איהם געשעהן, לאָנאַ?

פ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. שש! (רעדט מיט איהר אין דער שטיל.)

ב ע ר נ י ק. אַוועק מיט די שפּאָטישע ווערטער, זאָג איך אייך! זעהט איהר דען ניט, אַז אָט די אַלע ליכטלאַך שטרעקען אויס די צונגען נאָך אונז?!

ר ו מ ע ל. נאַ, אָבער דאָס הייסט אַביסעל—

ב ע ר נ י ק. האַ, וואָס איך רייד—! אָבער איך, איך—! אָט דאָס אַלעס זיינען ליכט אין אַ טויטען-הויז!

ק ר אַ פּ. הם—

ר ו מ ע ל. ניין, הערסט דו,—דו נעהמסט זיך צופיעל צום האַרצען.

אַ ל ט ס ט ע ד ט. דאָס אינגעל וועט זיך דורכפאָהרען אַביסעל איבער׳ן אַטלאַנטישען אָקעאַן און דאַן קריגט איהר איהם ווידער צוריק.

ו ו י ג ע ל אַ נ ד. איהר פערלאָזט זיך נור אויף׳ן בורא עולם, הערר קאָנזול.

ר ו מ ע ל. און אויף דאָס שיף, בערניק; וואָס זשע, ס׳איז דאָך ניט אַזוי שלעכט, אַז עס קען אונטערגעהן!

ק ר אַ פּ. הם—

ר ו מ ע ל. נו יאָ, ווען עס וואָלט געווען איינער פון יענע שווימענדע טויטען-קאַסטענס, ווי די גרויסע געזעלשאַפט לאָזט זיי אַרויס——

ב ע ר נ י ק. כ׳פיהל עס—אָה, וועה!—

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק, אַ גרויסעס טוך אַרום קאָפּ, קומט אָן דורך דער גאָרטענטהיר.

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. ריכאַרד, ריכאַרד, דו ווייסט—?

ב ע ר נ י ק. יאָ, איך ווייס—; אָבער דו,—דו, וואָס דו זעהסט קיין זאַך ניט,—וואָס דו האָסט קיינמאָל איבער איהם קיין מוטערליכעס אויג—!

מ אַ ד אַ ם ב ע ר נ י ק. אָה, הער דאָך אויס—!

ב ע ר נ י ק. פאַרוואָס האָסט דו אויף איהם ניט אַכטונג געגעבען? אַצונד האָב איך איהם פערלאָרען! גיב מיר איהם צוריק, אויב דו קענסט!

מאַדאַם בערניק. יאָ, כ'קען עס; איך האָב איהם!

בערניק. דו האָסט איהם!?

די הערן. אַה!

הילמאַר. נאַ, דאָס האַרץ האָט מיר געזאָגט.

פֿריילין בערניק. דו האָסט איהם ווידער, ריכאַרד!

פֿריילין העסעל. יאָ, פֿערדיען איהם אויך איצט...

בערניק. דו האָסט איהם!— ס'איז אמת? וואו איז ער?

מאַדאַם בערניק. דאָס וועסט דו ניט געוואָהר ווערן, ביז וואַנעט דו וועסט איהם מוחל זיין.

בערניק. ווייס איך וואָס, מוחל זיין—! ווי אַזוי האָסט דו זיך דערוואוסט—?

מאַדאַם בערניק. דו מיינסט, אַ מוטער זעהט ניט? כ'האָב געהאַט טויטעס-אַנגסטען, דו זאָלסט חלילה ניט געוואָהר ווערן וואָס עס איז. אַ פּאָר ווערטער, וואָס ער האָט נעכטען אַרויסגערעדט—; און דאָ געפֿין איך זיין צימער ליידיג און די רייזע-טאַש און די קליידער זיינען ניטאָ—

בערניק. נו, נו—?

מאַדאַם בערניק. איך בין אַוועקגעלאָפֿען; כ'האָב אויפֿגעזוכט אָולער'ן; מיר זיינען אַרויסגעפֿאָהרען אין זיין זעגעל-שיף; דאָס אַמעריקאַנישע שיף איז גראָד גרייט געווען אָבצופֿאָהרען. גאָט צו דאַנקען, מיר זיינען נאָך געקומען אין צייט,—אַרויף אויף'ן שיף,—דורכגעזוכט איבעראַל,—און איהם געפֿונען!—אָה, ריכאַרד, דו דאַרפֿסט איהם ניט בעשטראָפֿען!

בערניק. בעטטי!

מאַדאַם בערניק. און אָולער'ן אויך ניט!

בערניק. אָולער'ן? וואָס ווייסט דו וועגען איהם? איז די „גאַזעלע" אָבגעפֿאָהרען?

מאַדאַם בערניק. ניין, אָט דאָס איז דאָס טאַקי—

בערניק. רייד, רייד דאָך!

מאַדאַם בערניק. אָולער איז געווען אַזוי צורודערט ווי איך; דאָס זוכען האָט גענומען אַ היבשע צייט; ס'איז געוואָרען פֿינסטער, דער פּילאָט האָט געמאַכט שוויריגקייטען; האָט אָולער געוואַגט—אין דיין נאָמען—

בערניק. נו, נו—?

מאַדאַם בערניק. אָבצוהאַלטען דאָס שיף ביז מאָרגען.

קראַפּ. הם—

בערניק. אָה, וואָס פֿאַר אַ גרויס גליק דאָס איז!

מאַדאַם בערניק. און דו ביסט גאָר ניט בייז דערפֿאַר?

בערניק. אָה, וואָס פֿאַר אַן איבערמאָס פֿין גליק, בעטטי!

רומעל. הערסט דו, דו ביסט מיר שוין צו געוויסע־האַפֿט.

הילמאַר. נו יאָ, קוים געהט עס וועגען אַ קליינעם קאַמפּף מיט דער נאַטור, דאַן—אוף, אוף!

קראַפּ (ביי די פֿענסטער). אָן קומט דער עולם דורך דער גאָרטענטהיר, הערר קאָנזול.

בערניק. יאָ, אַצונד מעג ער קומען!

רומעל. דער גאַנצער גאָרטען פֿילט זיך אָן מיט מענשען.

אַלטסטעדט. די גאַנצע גאַס איז פֿול געפּאַקט.

רומעל. די גאַנצע שטאָדט איז אויף די פֿיס, בערניק! דאָס איז ווירקליך אַ פֿייערדיגער מאָמענט.

וויגעלאַנד. לאָמיר איהם געניסען מיט אַן עניוות׳דיגען האַרצען, הערר רומעל.

רומעל. אַלע פֿאָהנען פֿונאַנדערגעוויקעלט! וואָס פֿאַר אַ פּראָצעסיאָן!... אָה, אָט איז דאָס פֿעסט-קאָמיטע מיט פּרעדיגער ראָהרלאַנד אָן דער שפּיצע.

בערניק. זאָלען זיי קומען, זאָג איך!

רומעל. אָבער הער אויס,—אין דעם אויפֿגערעגטען צושטאַנד, וועלכען—

בערניק. איז וואָס?

רומעל. איך וואָלט זיך ניט ענטזאָגט, אָנשטאָט דיר צו האַלטען די רעדע—

בערניק. ניין, אַ דאַנק; היינט אָוועגד וויל איך אַליין ריידען!

רומעל. אָבער ווייסט דו פֿאָרט, וואָס דו האָסט צו זאָגען?

בערניק. האָב קיין מורא ניט, רומעל,—איצט ווייס איך וואָס איך האָב צו זאָגען.

די מוזיק איז דערווייל שטיל געוואָרען. די גאָרטענטהיר עפֿענט זיך אויף. ראָהרלאַנד אָן דער שפּיצע פֿון׳ם פֿעסט-קאָמיטע קומט אַריין, בעגלייט פֿון עטליכע טרעגער, וואָס טראָגען אַ צוגעדעקטען קאָרב. נאָך זיי געהען בירגער פֿון דער שטאָדט פֿון אַלע קלאַסען, אַזוי פֿיעל וויפֿיעל דער סאַלאָן קען נור אַריינגעהמען אין זיך. אַן אונגעהייער גרויסע מאַסע מיט פֿאָהנען זעהט מען אין גאָרטען און אויף דער גאַס.

ראָהרלאַנד. הויכגעעהרטער הערר קאָנזול! פֿון דער איבערראַשונג, וואָס איך לייען אויף אייער געזיכט, זעה איך, אַז מיר האָבען זיך אַריינגעשפּאַרט אַלס אומגעריכטע געסט אין אייער גליקליכען פֿאַמיליען-קרייז, אין אייער פֿריידליכע היים, אַרומגערינגעלט פֿון אָנ-

געזעהענע און וואָהלטהעטיגע פֿריינד און מיט-בירגער. אָבער אַ געפֿיהל פֿון אונזער טיעפֿען האַרצען, אַ וואונש, געגען וועלכען מיר האָבען ניט געקענט קעמפֿפען, האָט אונז געטריבען אַהער היינט אָוועגד, אייך צו ברייננגען אונזער לויב און דאַנק. ס'איז ניט דאָס ערשטע מאָל, וואָס מיר טהוען עס, אָבער עס איז דאָך דאָס ערשטע מאָל וואָס מיר טהוען עס אין אַזאַ גרויסען מאַסשטאַב. אָפֿטמאָל האָבען מיר אייך שוין געדאַנקט פֿאַר דעם ברייטען מאָראַלישען יסוד, אויף וועלכען איהר האָט, אַזוי צו זאָגען, אויפֿגעבויט אונזער געזעלשאַפֿט...

שטימען (פֿון דעם עולם). בראַוואָ!

ראָהרלאַנד. היינט אָבער לויבען מיר אין אייך הויפּטזעכליך דעם קלאָהר-זעהענדען, אונערמיעדליכען, אונאייגעננוציגען, אָפּפערווילליגען בירגער, וועלבער האָט גענומען די איניציאַטיווע צו אַן אונטערנעה-מונג, וועלכע וועט אָהן אַ שום ספק געבען דעם אירדישען גליק און וואָהלזיין פֿון אונזער געזעלשאַפֿט אַ שטאַרקען שטויס פֿאָרווערטס.

שטימען. בראַוואָ, בראַוואָ!

ראָהרלאַנד. הערר קאָנזול, יאָהרען לאַנג זייט איהר געווען פֿאַר אונזער שטאָדט אַן עמוד האש, אַ לייכטענדער ביישפּיעל. איך רייד דאָ ניט פֿון אייער מוסטערהאַפֿטען פֿאַמיליען-לעבען, פֿון אייער פֿלעקען-לאָזע מאָראַלישע אויפֿפֿיהרונג איבערהויפּט. אַזעלכע זאַכען געהערען אין שטילען קאָמערל און ניט אין גרויסען יום טוב'דיגען זאַאַל! אָבער איך רייד פֿון אייער כלל-טהועריי, פֿון אייער בירגערליכער טהעטיגקייט, ווי זי ליגט דאָ אָפֿען פֿאַר אונזערע אויגען. גוט-געבויטע, שטאַרקע שיפֿען געהען אַרויס פֿון אייערע דאָקס און צייגען אייערע פֿאָהנען אויף די וויטעסטע ים'ען. אַ גרויסע מחנה פֿון גליקליכע און צופֿריעדענע אַרבייטער קוקט אויף אייך אַזוי ווי אויף אַ פֿאָטער. דערמיט וואָס איהר האָט געשאַפֿען נייע אַרבייטס-צווייגען, האָט איהר געזאָרגט פֿאַר דאָס גליק פֿון הונדערטער פֿאַמיליען. מיט אַנדערע ווערטער—איהר זייט, פשוט גערעדט, דער הויפּט-זייל פֿון אונזער געזעלשאַפֿט.

שטימען. הערט, הערט! בראַוואָ!

ראָהרלאַנד. און גראָד דער דאָזיגער גלאַנץ פֿון אונאייגעננוציגקייט, וועלכער איז אויסגעגאָסען איבער אייער גאַנצען האַנדעל און וואַנדעל, ווירקט אַזוי גוט, דער עיקר אין דיזע צייטען... איהר האָט איצט בדעה אונז צו שאַפֿען—כ'וויל דעם נאָמען אַרויסזאָגען גאַנץ פּראָזאַאיש און גאָר פּראָסט—אַן אייזענבאַהן.

פֿיעלע שטימען. בראַוואָ, בראַוואָ!

ראָהרלאַנד. אָבער עס ווייזט אויס, אַז די דאָזיגע אונטערנעה-

מונג וועט מוזען בעגעגענט ווערן פֿון שוועריגקייטען,—דער עיקר אַזעלכע שוועריגקייטען, וואָס שטאַמען פֿון ענג הערציגע און עגאָ-איסטישע אינטערעסען...

שטימען. הערט, הערט!

ראָהרלאַנד. ס׳איז שוין מעהר קיין סוד ניט, אַז געוויסע פּער-זאָנען, וואָס בעלאַנגען ניט צו אונזער געמיינדע, האָבען פֿערכאַפּט אַפֿריהער דעם וועג און אַרויסגעקראָגען פּריווילעגיעס, וועלכע וואָל-טען על פּי יושר געדאַרפֿט אַריינפֿאַלען אין אונזער אייגענער שטאָדט.

שטימען. יאָ, יאָ! הערט, הערט!

ראָהרלאַנד. דיזער טרויעריגער פֿאַקט איז, פֿערשטעהט זיך, אייך אויך בעקאַנט, העדר קאָנזול. אָבער טראָצדעם האַלט איהר זיך פֿעסט ביי אייער אונטערנעהמונג,—ווייסענדיג גאַנץ גוט, אַז אַ פּאַטריאָטישער בירגער דאַרף ניט האָבען אין זינען בלויז די אינטערעסען פֿון זיין אייגענער שטאָדט.

פערשיעדענע שטימען. הם! ניין, ניין! יאָ, יאָ!

ראָהרלאַנד. ס׳איז אַלזאָ אי דעם מיטבירגער און אי דעם ביר-גער פֿון אונזער שטאָדט—הקיצור, דעם מאַן אין פֿולסטען זינן פֿון וואָרט,—וואָס מיר בעגריסען אין אייער פערזאָן היינט אָווענד. זאָל די אונטערנעהמונג אייערע ווערן אַן אמת׳ער און דויערהאַפֿטער גליק פֿאַר אונזער געזעלשאַפֿט!... די אייזענבאַהן קען אפילו ווערן אַ וועג, איף וועלכען מיר קענען אַריינקריגען צו אונז פֿערדאָרבענע עלעמענ-טען פֿון דרויסען,—אָבער אין דערזעלבער צייט אויך אַ וועג, וועלכער זאָל זיי פֿון אונז גיך אַרויס׳פּטר׳ן. און פֿון שלעכטע דרויסענדיגע עלעמענטען קענען מיר דאָך איצט אפילו זיך אויך ניט אויסהיטען. אָבער דאָס וואָס מיר זיינען גראָד אין דעם יום טוב׳דיגען אָווענד פּטור געוואָרען פֿון געוויסע עלעמענטען אַזעלכע, און אַזוי גליקליך און שנעלער ווי ס׳איז געוועזען צו ערוואַרטען—

שטימען. שש! סט!

ראָהרלאַנד. —דאָס בעטראַכט איך אַלס גליקליכען סימן פֿאַר דער אונטערנעהמונג. דאָס וואָס איך בעריהר דאָ אָט דעם פּונקט, ווייזט, אַז מיר געפֿינען זיך אין אַ הויז, וואו די מאָראַלע פֿאָדערונג שטעהט העכער פֿון די פֿאַמיליען-אַנגעלעגענהייטען.

שטימען. הערט, הערט! בראַוואָ!

בערניק (אין דערזעלבער רגע). ערלויבט מיר—

ראָהרלאַנד. בלויז עטליכע ווערטער נאָך, העדר קאָנזול... דאָס וואָס איהר האָט פֿאַר דיזער שטאָדט געשאַפֿען, דאָס האָט איהר גע-וויס ניט געטהאָן מיט קיין שום הינטער-געדאַנק, אַז עס זאָל אייך איינברייגען וואָס פֿאַר עס איז מאַטעריעלען פּראָפֿיט. אָבער אַ קליי-

נעם צייכען פֿון אָנערקענונג, וואָס אייערע דאַנקבאַרע מיטבירגער ווי-לען אייך היינט ברייַנגען, דאַרפֿט איהר ניט צוריקווייזען, — אַם וויינינסטענס אין דעם דאָזיגען בעדייטענדען מאָמענט, ווען מיר שטע-הען ביים אָנפאַנג פֿון אַ נייער צייט, לויט דער פֿערזיכערונג פֿון פּראַקטישע מענער.

פֿ י ע ל ע ש ט י מ ע ן. בראַוואָ! הערט! הערט!

ער גיט אַ וואונק צו די משרתים, וועלכע טראָגען צו דעם קאָרב נעהנטער. מיטגליעדער פֿון דעם פֿעסט-קאָמיטע גיבען איבער, אין דער צייט וואָס ראָהרלאַנד רעדט ווייטער, די זאַכען, צו די פֿאַר וועמען זיי זיינען בעשטימט.

ר אָ ה ר ל אַ נ ד. דאָ, הערר קאָנזול, גיבען מיר אייך איבער אַ זיל-בערנע קאַפֿע סערוויס. זאָל עס בעפּוצען אייער טיש יעדעס מאָל, ווען מיר וועלען אין דער צוקונפֿט, ווי ביז אַהער אַזוי אָפֿט, זיך פֿעראיי-ניגען אין דיזען גאַסט-פֿריינדשאַפֿטליכען הויז.

און אויך אייך, מיינע חערן, וואָס איהר זייט אַזוי בערייטוויליג געשטאַנען אונזער אָנגעזעהענסטען מיטבירגער ביי דער זייט, אויך אייך האָבען מיר אַ קליינע מתנה אָנצובאָטען, אַלס צייכען פֿון אָנער-קענונג פֿאַר אייער אַרבייט.

אָט דער זילבערנער בעכער איז פֿאַר אייך, הערר רומעל. איהר האָט אַזוי אָפֿט, אַרום פֿולע ווייַן-בעכערס, מיט גרויסאַרטיגע ווערטער פֿערטרעטען די אינטערעסען פֿון אונזער שטאָדט. איך ווינש אייך, איהר זאָלט אַזוי אָפֿט ווי מעגליך געפֿינען געלעגענהייטען אויפֿ-צוהויבען און אויסצולייידיגען דיזען בעכער.

פֿאַר אייך, הערר אַלטסטעדט, האָב איך אָט דעם אַלבום מיט פֿאָר-טרעטען פֿון אונזערע מיטבירגער. די בעקאַנטע און אָנערקענטע גע-פֿיהלען פֿון מענשליכקייט אייערע האָבען אייך געגעבען די אַנגענעהמע מעגליכקייט, זיך צו שאַפֿען פֿריינדע אין אַלע פּאַרטייען פֿון דער געזעלשאַפֿט.

און אייך, הערר ווינעלאַנד, גיב איך דאָ איבער—אַלס דעקאָראַציאָן פֿון אייער פּריוואַט-צימער—אַ בוך איבער די פֿאַמיליען-טריישאַפֿט, אויף קונסט-פּאַפּיר און אין אַ פּראַכטפֿאָלען איינבאַנד. אונטער דעם רייף-געוואָרענעם איינפֿלוס פֿון יאָהרען, זייט איהר צוגעקומען צו אַן ערנסטע אַנשויאונג איבער׳ן לעבען; אייער אַרבייט איז שטענדיג גע-ריינינגט און געלייטערט געוואָרען פֿון געדאַנקען וועגען העכערע און הייליגערע זאַכען.— (זיך אומדרעהענדיג מיט׳ן פּנים צו עולם.) און אַצונד, מיינע פֿריינד, זאָל לאַנג לעבען קאָנזול בערניק מיט זיינע מיט-קעמפֿער! הורראַה פֿאַר די שטיצען פֿון דער געזעלשאַפֿט!

ד ע ר ג אַ נ צ ע ר ע ו ל ם. לאַנג לעבען זאָל קאָנזול בערניק!...

לאַנג לעבען זאָלען די שטיצען פֿון דער געזעלשאַפֿט! הורראַה! הורראַה! הורראַה!

פֿרייליין העסעל. כ׳גראַטולִיר דיר, שוואָגער! (ערוואַרטונגס-פֿולעס שטיל-שווייגען.)

בערניק (הויבט אָן ערנסט און לאַנגזאַם). מיינע מיטבירגער,— דער רעדנער אייערער האָט געזאָגט, מיר שטעהען היינט ביים אָנ-פֿאַנג פֿון אַ נייער צייט,—און דאָס וועט, האָף איך, מקוים ווערן. אָבער כדי דאָס זאָל געשעהן, מוזען מיר זיך די וואַהרהייט אָנאייג-נען,—די וואַהרהייט וועלכע האָט ביז היינט אָבענד אין אַלע פּרטים ביי אונז קיין אָרט ניט געפֿונען. (איבערראַשונג צווישען די אַרומ-שטעהענדע.) איך מוז אָנפֿאַנגען דערמיט, צוריקצואווייזען דעם לויב, מיט וואָס איהר, הערר וויצע-פּרעדיגער, האָט מיך אָבגעשאָטען, ווי דער שטייגער איז ביי אַזעלכע געלעגענהייטען. כ׳האָב עס ניט פֿער-דיענט; דען ביז אויף היינטיגען טאָג בין איך ניט געוועזען קיין אונאייגעננוציגער מענש. אויב איך האָב ניט שטענדיג געשטרעבט צו גרויסע פּראָפֿיטען, איין זאַך איז אָבער זיכער, אַז אַ שטרעבען נאָך מאַכט, איינפֿלוס און כבוד איז געוועזען די טרייב-פֿעדער ביי דאָס רוב פֿון מיינע האַנדלונגען.

רומעל (שטילערהייט). וואָס הייסט דאָס!

בערניק. כ׳וויל זיך פֿינדעסטוועגען ניט מאַכען קיין פֿאָרווירפֿע דאָ פֿאַר מיינע מיטבירגער אין די אויגען; מחמת נאָך איצט מיין איך, אַז איך קען שטעהן אין דער ערשטער שורה מיט די פּראַקטישע און ניצליכע מענער פֿון אונזער שטאָדט.

פֿיעלע שטימען. יאָ, יאָ, יאָ!

בערניק. אָבער וואָס איך קען זיך אַליין ניט מוחל זיין איז דאָס, וואָס איך בין אָפֿט געוועזען אַזוי שוואַך צו געהן מיט היגטער-וועגען, מחמת איך האָב גוט געקענט די נייגונג פֿון אונזער געזעלשאַפֿט אין דעריבער האָב איך מורא געהאַט, אַז מען קען נאָך געפֿינען אונריינע מאָטיווען אין יעדע זאַך, וואָס אימיצער אונטערנעהמט... און דאָ קום איך אַלזאָ צו דעם ריכטיגען פּונקט.

רומעל (אונרוהיג). הם—הם!

בערניק. ס׳האָט זיך דאָ פֿערשפּרייט אַ קלאַנג מכח די גרויסע שטיקער ערד, וואָס זיינען אויפֿגעקויפֿט געוואָרען. אָט די שטיקער ערד האָב איך דאָס געקויפֿט, אַלע מיט אַמאָל, איך אַליין.

איינגעהאַלטענע שטימען. וואָס רעדט ער? דער קאָנזול? קאָנזול בערניק?

בערניק. לעת עתה זיינען זיי ביי מיר אין דער האַנד. נאַטירליך האָב איך אויסגעזאָגט דעם סוד מיינע מיטאַרבייטער, די הערין רומעל, אַלטסטעדט אין וויגעלאַנד, און מיר האָבען זיך פֿערגלייכט—

ר ו מ ע ל. ס׳איז ניט אמת! בעווייז—!

וו י ג ע ל אַ נ ד. מיר האָבען זיך קיינמאָל ניט פֿע־גלייכט!

אַ ל ט ס ט ע ד ט. אָבער דאָס הייסט אַביסעל—!

ב ע ר נ י ק. גאַנץ ריכטיג,—מיר האָבען זיך נאָך ניט פֿערגלייכט מכח דעם, וואָס איך וויל דאָ זאָגען. אָבער איך בין איבערצייגט, אַז די דריי הערען וועלען גאָרנישט האָבען דאַגעגען, ווען איך זאָג, אַז איך האָב היינט אָוועקגעמאַכט ביי מיר, פֿאַרצולייגען דיזע שטיקער ערד צום פֿערקויף פֿאַר אַלעמען; יעדער איינער, ווער עס וויל נור, קען קויפֿען איינע אָדער מעהרערע אַקציעס און האָבען זיין טהייל דעריין.

פֿ י ע ל ע ש ט י מ ע ן. הורראַ! לאַנג לעבען זאָל קאָנזול בערניק!

ר ו מ ע ל (שטילערהייט צו בערניק׳ן). אַזאַ נידערטרעכטיגער פֿער־ראַטה—!

אַ ל ט ס ט ע ד ט (דאָסגלייכען). דאָס הייסט אַביסעל אַרומגעפֿיהרט ביי דער נאָז—!

וו י ג ע ל אַ נ ד. אָבער זאָל דאָס דער טייוועל כאַפּען—! אוי וועה, וואָס האָב איך פֿאָרט געזאָגט!

ד ע ר ע ו ל ם (אויף דרויסען). הורראַה, הורראַה, הורראַה!

ב ע ר נ י ק. שטיל, מיינע הערען. כ׳האָב קיין שום רעכט ניט אויף דעם כבוד, וואָס איהר גיט מיר דאָ אָב; דען דאָס וואָס איך האָב איצט בעשלאָסען, איז ניט געוועזען מיין אַבזיכט גלייך אין אָנהויב. מיין אַבזיכט איז געוועזען, צו האַלטען דאָס גאַנצע פֿאַר מיר אַליין; און איך בין אַצונד נאָך אויך אין דער מיינונג, אַז די דאָזיגע שטיקער ערד קענען אַם בעסטען אויסגענוצט ווערען, ווען זיי זאָלען בלייבען אין א י י ן האַנד. אָבער ביי אייך איז די ברירה. אויב עס איז אייער וואונש, בין איך מוכן ומזומן, זיי צו פֿערוואַלטען ווי געהעריג איז.

ש ט י מ ע ן. יאָ, יאָ, יאָ!

ב ע ר נ י ק. אָבער קודם כל מוזען מיינע מיטבירגער פֿאָלשטענדיג וויסען ווער און וואָס איך בין. דערנאָך זאָל יעדער איינער זיך אַליין אויספּרואווען, און לאָמיר זעהן, עס זאָלען מקוים ווערען די ווערטער, אַז מיר שטעהען איצט בײם אָנפֿאַנג פֿון אַ נייער צייט. די אַלטע, מיט איהר מאַסקע, מיט איהר צבוע׳יאַטסוואָ און פוסטקייט, מיט איהר ליגנערישער אָנשטענדיגקייט, זאָל בלייבען פֿאַר אונז אַזוי ווי אַ מו־זעאום, אָפֿען פֿאַר יעדען איינעם וואָס וועט וועלען דאָרט עפּעס לער־נען. און אָט דעם מוזעאום וועלען מיר אַוועקשיינקען—ניט אמת, מיינע הערען?—אי דעם קאַפֿע־סערוויס, אי דעם בעכער, אי דעם אַלבום, אי דעם בוך איבער פֿאַמיליען־טריישאַפֿט אויף קונסט־פּאַפּיר און אין פּראַכטפֿאָלען איינבאַנד.

רומעל. נו יאָ, פֿערשטעהט זיך.

וויגעלאַנד (מורמעלט). אַז איהר האָט אַלע אַנדערע זאַכען צוגענומען, טאָ—

אַלטסטעדט. זייט אַזוי גוט.

בערניק. און אַצונד מוז איך מאַכען דעם סך הכל, די הויפּט אָברעכנונג מיט מיין געזעלשאַפֿט. נאָר וואָס האָט מען דאָ געזאָגט, אַז שלעכטע עלעמענטען האָבען אונז היינט אָווענד פֿערלאָזען. איך קען נאָך צוגעבען עפּעס, וואָס מען ווייסט נאָך ניט: דער מאַן, פֿון וועמען ס׳איז געווען די רייד, איז ניט געפֿאָהרען אַליין... ס׳האָט איהם בעגלייט, כדי זיין פֿרוי צו ווערן—

פֿריילײַן העסעל (אויף׳ן קול). דינאַ דאָרף!

ראָהרלאַנד. וואָס!

מאַדאַם בערניק. וואָס רעדסט דו! (גרויסע אויפֿרעגונג צווישען עולם.)

ראָהרלאַנד. אַנטרונען געוואָרען? אַנטלאָפֿען?—מיט איהם! אונמעגליך!

בערניק. אום זיין פֿרוי צו ווערן, הערר וויצע-פּרעדיגער. כ׳האָב נאָך עפּעס מעהר צו זאָגען. (שטיל.) בעטטי, שטאַרק זיך און פֿערטראָג דאָס, וואָס קומט איצט. (אין דער הויך.) כ׳זאָג: דעם הוט אַרונטער פֿאַר דעם מאַן! דען ער האָט וויאַן עדעלמאַן גענומען אויף זיך אַן אַנדערען׳ס זינד. מיינע מיטבירגער, כ׳וויל מאַכען אַ סוף צום ליגען! ער האָט שוין כמעט פֿערגיפֿטעט יעדע סטרונע אין מיין האַרצען. איהר זאָלט אַלעס וויסען. איך בין דאָס פֿאַר פֿופֿצעהן יאָהר געווען דער שולדיגער.

מאַדאַם בערניק (שטיל און ציטערנדיג). ריכאַרד!

פֿריילײַן בערניק (דאָסגלייכען). אַה, יאָהאַן—!

פֿריילײַן העסעל. ענדליך האָסט דו זיך פֿאָרט אַליין צוריקגעפֿונען! (שטיל-שווייגענדע ערשטוינונג צווישען די אָנוועזענדע).

בערניק. יאָ, מיינע מיטבירגער, איך בין געווען דער שולדיגער, און ער איז אַנטלאָפֿען פֿון דערהיים. די רשעות׳דיגע און ליגנערישע קלאַנגען, וועלכע האָבען זיך דערנאָך פֿערשפּרייט, איז איצט קיינער ניט בכח אָבצולייקענען. אָבער מיט פֿופֿצעהן יאָהר צוריק האָב איך מיר אויפֿגעהויבען אין דער הויך טאַקי אויף די דאָזיגע קלאַנגען; אויב איך דאַרף איצט צוריק אַרונטערפֿאַלען מיט זיי צוזאַמען—דאָס זאָל יעדער פֿאַר זיך ענטשליסען.

ראָהרלאַנד. וואָס פֿאַר אַ דונערשלאַג! דער אָנגעזעהענסטער מאַן אין שטאָדט—! (שטילערהייט צו מאַדאַם בערניק.) אָה, ווי איך בעדויער אייך, מאַדאַם בערניק!

הילמאר. אזא מין מודה זיין זיך! נא, דאס הייסט אביסעל—!
בערניק. אבער קיין אורטהייל, קיין ענטשיידונג היינט אווענד! כ׳בעט אייך, געהט אהיים—זייט זיך גוט מישב מיט זיך אליין—זאל יעדער איינער אריינקוקען אינעווייניג ביי זיך אין הארצען. אז די געמיטהער וועלען זיך בערוהיגען, דאן וועט זיך ארויסצייגען, צי איך האב דורך דעם פערלארען אדער געוואונען וואס עס איז. גוטע נאכט! איך האב נאך פיעל, זעהר פיעל, אויף וואס איך מוז חרטה האבען; אבער דאס האט בלויז צו טהאן מיט מיין אייגענעם געוויסען. גוטע נאכט! אוועק מיט אט דעם גאנצען פאראד! מיר אלע פיהלען, אז ניט דא איז דער פלאץ דערצו!
ראהרלאנד. נו, געוויס ניט. (אן א זייט צו מאדאם בערניק.) אנטלאפען! זי איז מיר אלזא פארט ניט ווערטה געווען. (מיט א נידעריגען קול צו דעם פעסט-קאמיטע.) יא, מיינע הערן, נאך דעם וואס האט דא פאסירט, מיין איך, עס וועט זיין דאס בעסטע, מיר זאלען שטילערהייט אוועק פון דאנעט.
הילמאר. ווי אזוי מען קען, נאך דעם אלעם, דא הויך-האלטען די גייסטיגע פאהן, אסור מיר, צי איך וויים... אוף, אוף!

די נייעס האט זיך דערווייל שושקענדיג פערשפרייט פון מויל צו מויל. דער גאנצער עולם געהט ארויס פון גארטען. רומעל, אלטסטעדט און וויגעלאנד געהן אוועק, פיהרענדיג א הייסען וכוח אין דער שטיל. הילמאר גנב׳עט זיך ארויס פון רעכטס. שטום בלייבען אין סאלאן בערניק, זיין פרוי, פריילין בערניק, פריילין העסעל און קראפ.

בערניק. בעטטי, קענסט מיר מוחל זיין?
מאדאם בערניק (קוקט איהם אן מיט א שמייכעל). דו ווייסט, ריכארד, דו האסט מיר אצונד געגעבען די בעסטע האפנונג פאר די צוקונפט.
בערניק. מיט וואס?
מאדאם בערניק. יאהרען לאנג האב איך געמיינט, אז איך האב דיך אמאל געהאט און דערנאך ווידער פערלארען. איצט ווייס איך, אז איך האב דיך קיינמאל ניט געהאט; אבער אצונד זאלסט דו ווערן מיינער!
בערניק (אומארמט זי). אה בעטטי, כ׳בין שוין דיינער. דורך לאנא׳ן האב איך דיך ערשט ריכטיג דערקענט. אבער אצונד זאל אלאף אהערקומען.
מאדאם בערניק. יא, אצונד זאלסט דו איהם האבען.— הערר קראפ!— (זי רעדט עפעס מיט איהם שטילערהייט אין הינטערגרונד.

ער געהט אַרויס דורך דער גאָרטען-טהיר.— ביסלעכווייז ווערן אַלע טראַנספּאַראַנטען און ליכט פֿערלאָשען אין הויז.)

בערניק (מיט אַ וייכען טאָן). אַ דאַנק, לאָנאַ, דו האָסט דאָס בעסטע אין מיר—און פֿאַר מיר געראַטעט.

פֿריילײן העסעל. וואָס בין איך דען אַנדערש אויסען געוועזן ?

בערניק. יאָ, וואָס—וואָס דו ביסט אויסען געוועזן ? כ׳קען ניט קלוג ווערן דעריבער.

פֿריילײן העסעל. הם—

בערניק. ס׳איז אַלזאָ ניט געוועזן פֿון שנאה ? ניט קיין נקמה ? נאָך וואָס דען ביסט דו געקומען אַהער ?

לאָנאַ. אַלטע ליעבע ראָסט ניט.

בערניק. לאָנאַ !

פֿריילײן העסעל. אַז יאָהאַן האָט מיר דערצעהלט וואָס צווישען אייך איז פֿאָרגעקומען, האָב איך גענומען אויף זיך אַ שבועה: דער העלד פֿון מיין יוגענד זאָל ווערן פֿריי און וואַהר !

בערניק. אָה, ווי ווייניג האָב איך, מיזעראַבלער מענש, דאָס פֿערדיענט פֿון דיר !

פֿריילײן העסעל. יאָ, ווען מיר פֿרויען וואָלטען תמיד גע-פֿרעגט נאָך׳ן פֿערדיענסט, ריכאַרד—!

אַולער קומט אַריין מיט אָלאַף׳ן פֿון גאָרטען.

בערניק (איהם אַנטקעגען געהענדיג). אָלאַף !

אָלאַף. פֿאָטער, כ׳זאָג דיר צו, כ׳וועל שוין מעהר קיינמאָל ניט—

בערניק. אַנטלויפֿען ?

אָלאַף. יאָ, יאָ, כ׳פֿערשפרעך עס דיר, פֿאָטער !

בערניק. און איך פֿערשפרעך דיר, אַז דו וועסט ניט האָבען קיין אורזאַכע צו וועלען אַנטלויפֿען. פֿון איצט אָן זאָלסט דו אויפֿ-וואַקסען ניט אַלס דער יורש פֿון מיין לעבענס-אויפֿגאַבע, נאָר ווי אַ יונגער מענש, וואָס מוז זיך אַליין אויסזוכען זיין אייגענע אויפֿגאַבע אין לעבען.

אָלאַף. און איך קען, הייסט עס, ווערן דאָס, וואָס איך וויל ?

בערניק. יאָ, דאָס וואָס דיין האַרץ גלוסט.

אָלאַף. כ׳דאַנק דיר, פֿאָטער... טאָ הער אַלזאָ—אַ שטיצע פֿון דער געזעלשאַפֿט וועל איך ניט זיין.

בערניק. אַה ! פֿאַרוואָס דען ניט ?

אָלאַף. אָה... כ׳מיין עס מוז זיין אַזוי לאַנגווייליג !

בערניק. דו זאָלסט זיין אַ בראַווער יונג, אָלאַף; איבעריגענס, ווי גאָט וועט וועלען.— און איהר, אַולער—

אַולער. כ׳ווייס עס, הערר קאָנזול, איך בין ענטזאַגט.

בערניק. מיר בלייבען צוזאַמען, אַולער; און פֿערציהט מיר—

אַולער. וואָס—? אָבער דאָס שיף פֿאָהרט דאָך ניט אָב היינט אָווענד.

בערניק. מאָרגען אויך ניט. כ'האָב אייך געגעבען צו ווייניג צייט. עס מוז גוט פֿעררינכט ווערן.

אַולער. עס זאָל געשעהן, העדר קאָנזול,—און מיט די נייע מאַשינען!

בערניק. אַזוי איז ריכטיג, אַולער. אָבער גרינדליך און עהרליך. פֿאַרהאַן פּיעלעס ביי אונז, וואָס מוז פֿעררינכט ווערן ווי געהעריג איז. אַלזאָ גוטע נאַכט, אַולער.

אַולער. גוטע נאַכט, העדר קאָנזול;—און אַ דאַנק, דאַנק, דאַנק אייך! (רעכטס אָב.)

פֿריילין העסעל. נו, זיינען אַלזאָ אַלע שוין אַוועק.

בערניק. און מיר זיינען אַליין. מיין נאָמען שיינט שוין ניט מעהר אין פֿייערדיגע ווערטער; אַלע ליכט אין די פֿענסטער זיינען פֿערלאָשען.

פֿריילין העסעל. וואָלסט געוואָלט, זיי זאָלען ווידער אָנגעצונדען ווערן?

בערניק. אויף קיין פֿאַל ניט! וואו בין איך דאָס געווען אין דער וועלט? איהר וואָלט געשווינדערט, ווען איהר ווייסט עס. איצט דאַכט זיך מיר עפּעס, אַזוי ווי איך וואָלט נאָך אַ פֿערגיפֿטונג צוריק אָבגעמינטערט און געזונד געוואָרען. אָבער איך פֿיהל עס,—איך קען ווידער יונג און געזונד ווערן. אָה, קומט אַקאָרשט צו נעהנטער אַהער—שליסט זיך צו צו מיר! קום אַהער, בעטטי! קום אַהער, אָלאַף, מיין זוהן! און דו, מאַרטהאַ,—עפּעס ווייזט מיר אויס, אַזוי ווי איך וואָלט דיך אין אָט די אַלע יאָהרען גאָר ניט בעמערקט!

פֿריילין העסעל. נייז, פֿערשטעהסט זיך, אַז ניט; אייער געזעלשאַפֿט איז אַ געזעלשאַפֿט פֿון בחור׳ישע נשמות; די פֿרוי בעמערקט איהר ניט.

בערניק. ריכטיג, ריכטיג; און טאַקי דערפֿאַר,—יאָ, דאָס איז אָבגעמאַכט, לאָנאַ,—דו בלייבסט אימער ביי בעטטי׳ן און מיר!

מאַדאַם בערניק. יאָ, לאָנאַ, ביי אונז!

פֿריילין העסעל. נאַ, ווי וואָלט איך דאָס גאָר געקענט פֿועל׳ן ביי מיר, אייך צו פֿערלאָזען, אייך יונגע לייט, וואָס איהר האָט זיך אַקאָרשט ערשט געפֿונען! בין איך דען ניט אַ ניאַנקע? איך און דו, מאַרטהאַ, מיר ביידע אַלטע מוהמעס — — וואָס קוקסט דו אַזוי אַרויס אויף דרויסען?

פֿריילין בערניק. וואָס פֿאַר אַ שעהנער הימעל עס ווערט! ווי ליכטיג עס ווערט אויף׳ן ים! דער „טייטעלבוים״ האָט גליק.

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. יאָ, מיט'ן גליק אויף זיך.

ב ע ר נ י ק. און מיר—מיר האָבען אַ לאַנגען ערנסטען אַרבייטס-טאָג צו ערוואַרטען; דער עיקר איך. אָבער זאָל ער נור קומען; קומט אַקאָרשט צו נעהנטער צו מיר, איהר אמת'ע און געטרייע פֿרויען! אויך דאָס האָב איך די טעג געלערנט: די פֿ ר ו י ע ן זיינען די שטיצען פֿון דער געזעלשאַפֿט!

פֿ ר י י ל י י ן ה ע ס ע ל. טאָ האָסט דו אַ קנאַפּע חכמה געלערנט, שוואָגער. (לייגט איהם אַרויף די האַנד פֿעסט אויף'ן אַקסעל.) ניין... פֿרייהייט און וואַהרהייט—דאָס זיינען די שטיצען פֿון דער געזעלשאַפֿט!

— ע נ ד ע —